

Årsberetning 2024

Tolga kommune

Kommunedirektørens kommentarer

Årsberetningen er kommunedirektørens melding til kommunestyret om kommunens økonomi foregående år og en overordnet beskrivelse av sentrale forhold ved kommunens virksomhet. Den skal behandles sammen med årsregnskapet. Årsberetningen utarbeides med utgangspunkt i kommunelovens §14-7.

Årsberetningen skal gi kommunestyret et styrings- og kontrollverktøy og god informasjon til allmenheten om kommunens virksomhet og utvikling. Årsberetningen skal så langt det lar seg gjøre, synliggjøre hva som har skjedd i 2024 og svare opp mål, retninger og føringer som ble gitt i *Budsjett 2024 og økonomi- og handlingsprogram 2024-2027*. Årsberetningen skal redegjøre for den økonomiske handleevnen over tid og om budsjettpremissene er fulgt.

Vi står overfor gjennomgripende endringer i arbeids- og samfunnslivet. Det preger kommunesektoren i dag og i årene som kommer. En rekke utviklingstrekk påvirker det kommunale oppdraget, som klimaendringer, globalisering, en aldrende befolkning og økte forventninger fra innbyggerne. Samtidig opplever kommunesektoren et stadig mindre økonomisk handlingsrom og økte krav til samfunnssikkerhet og beredskap. Høy tillit i samfunnet og stor evne til omstilling er grunnlaget for at kommunen skal kunne møte og løse de utfordringene vi står i.

I 2025 fortsetter det påbegynte arbeidet med rullering av Kommuneplanens samfunnsdel, med målsetning om vedtak i desember. Gode prosesser for medvirkning og involvering vil legge grunnlaget for en god plan for framtida.

I 2023 vedtok kommunestyret de rullerte styringsplattformene for Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. Dette er strategiske styringsverktøy som gir føringer mål, retning og prioriteringer. **Bærekraftig samfunn** skal ruste Tolga for fremtida, samtidig som at vi tar bedre vare på jorda. Gjennom god utdanning, gode helsetilbud, sosial utjevning, inkludering og likestilling sikrer vi at framtida blir sosialt bærekraftig. Satsing på ny teknologi, attraktive lokalsamfunn, effektivisering, innovasjon og ansvarlig økonomisk vekst skaper vi en mer bærekraftig økonomi. Og ved å ivareta biologisk mangfold, sikre mer fornybar energi, redusere forbruk og bidra til å stoppe klimaendringene gjør vi samfunnet vårt økologisk bærekraftig.

Det å sørge for at alle kan delta i samfunnet med sine evner og ressurser er både viktig for at den enkelte har et godt og meningsfylt liv, og det er viktig for at alle skal kunne bidra i samfunnet med det man kan. Vi vet at god psykisk helse er viktig for folkehelse og deltagelse i samfunnet. **Inkludering og livsmestring** er derfor en forutsetning for at alle innbyggere skal ha frihet og muligheter til å skape seg det livet de ønsker i Tolga, og vi skal ha et tolerant og mangfoldig fellesskap med rom for alle. Kommunen satset i 2024 fortsatt på gardsunger på Dølmotunet, sommerjobb for ungdom og prosjektet *Inn i jobb* ble videreført med *Flyktninger i jobb*. Det å få erfaring gjennom arbeidsoppgaver og ansvar bidrar til mestring og inkludering.

Skal vi klare å styrke og utvikle de bygdene og grendene vi har i Tolga kommune, så trenger vi aktive innbyggere som bidrar med sine krefter for **aktive lokalsamfunn – samarbeid med frivillig sektor**. Mange viktige tilbud for kommunens innbyggere må løses i et samarbeid mellom kommune, næringsliv og ildsjeler. Frivillig sektor er viktig for å skape trivsel, tilhørighet og fellesskap i våre lokalsamfunn. Vi må ta vare på ildsjeler og klare å skape mer sammen, slik at vi motiverer flere til å delta og klarer å se helhet. Vi må få mest mulig ut av de ressursene vi har og samarbeide enda mer effektivt.

Skal Tolga kommune fortsatt kunne levere gode tjenester må vi opprettholde folketall og **bolyst og attraktivitet**. Gjennom aktivt å dyrke bokvaliteter i kommunen skapes bolyst og boglede for de som

allerede bor her og gjør oss mer attraktive for de som ønsker å flytte hit. Vi skal være fremoverlent og ta vare på de ressursene vi har i møte med nye utfordringer, bry oss om hverandre og ta vare på kvalitetene i lokalsamfunnet.

De tre styringsplattformene for Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling skal både synliggjøre hver enkelt sektor sine særtrekk, men også hvordan vi jobber tverrsektorielt og helhetlig til beste for kommunens innbyggere. Vi tror at **tydelighet, ærlighet og lojalitet** skaper tillit og forutsigbarhet. **Tolga - kommune med TÆL** - disse verdiene skal være grunnleggende i Tolga.

I 2023 sluttførte man arbeidet med *Strategisk plan tverrfaglig samarbeid og forebyggende innsats for barn, unge og familier i Rendalen, Folldal, Tynset, Alvdal og Tolga kommuner*. Gjennom 2024 jobber vi med å operasjonalisere planen og har sammen med de kommunene i Nord-Østerdalen fått midler til en del av dette arbeidet. Den strategiske planen skisserer handlinger og tiltak fremover for å styrke tidlig innsats mot barn og unge. Mange tiltak som støtter opp under dette gjennom styrking av skolehelsetjenesten, fritidskontakt, ungsdomslos, styrket tilbud på fritid og i skoleferien og kompetanseheving i skoler og barnehager.

Vi står i store klimautfordringer som krever omstilling og endringer på flere nivå. Verden har gjennom FN blitt enige om å arbeide for at den globale gjennomsnittstemperaturen ikke skal øke med mer enn 1,5 grader. Kommunene følger opp denne målsetningen ved å utarbeide klima- og energiplaner, med konkrete tiltak. Sammen med de fem kommunene Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, og Os har vi revidert klima- og energiplan, og vi så at felles utfordringer ga et godt grunnlag for samarbeid om en felles plan med visjonen *Bærekraftige fjellkommuner i en grønn region*. Planen ble vedtatt i kommunestyret i september 2023 og i 2024 jobber vi med å operasjonalisere tiltakene. Planen skal være et kunnskapsgrunnlag som gjør det mulig å ta gode valg, både for kommunen, innbyggere og næringsliv. Den har konkrete og gjennomførbare tiltak forankret i kommunens egen organisasjon. Planen beskriver en visjon og en overordnet ambisjon for kommunen, og har formulert mål innenfor fem målområder; utslippsreduksjon, karbonlagring i jord og skog, energiproduksjon og -effektivisering, klimatilpasning og omstilling.

Tolga, 31. mars 2025

Siv Stuedal Sjøvold

Kommunedirektør

Årsregnskapet 2024

Driftsregnskapet

Netto driftsresultat (i % av sum driftsinntekter) ble for 2024 negativt med 1,7 %. Dette er et svakt resultat, men også forventet, og en forbedring fra 2023. Opprinnelig budsjett for 2024 ga et netto driftsresultat på 0,91 %, mens det etter budsjettjusteringer i løpet av året endte med et revidert budsjett som var negativt med 0,92 %. Fastsatt måltall for Tolga kommune er et netto driftsresultat på minst 1,75 %.

Ved regnskapsrapporteringen for 1. og 2. tertial, ble det på bakgrunn av forventet merforbruk på tjenesteområdene gjort budsjettjusteringer i drift. Det ble også gjort justeringer i overordnet ramme og sum bevilgninger til tjenesteområdene.

I 1. tertial ble det bestemt at en søknad om boligtilskudd skulle finansieres fra generelt disposisjonsfond, med inntil kr. 228.000,-. I påvente av kommende lønnsoppgjør og usikkerhet knyttet til mottak og utflytting av flyktninger, ble det inntil videre ikke gjort noen budsjettjusteringer i driftsregnskapet 1. tertial. Unntaket var kjøp av bil på sektor Velferd, som man ikke vedtok låneopptak på. Anskaffelsen måtte derfor belastes sektorens driftsbudsjett med kr. 299.000,-.

Revidert statsbudsjett i tillegg til stortingets budsjettforlik gjorde at Tolga kommunes rammeoverføringer fra staten ble høyere enn anslått ved budsjettbehandlingen før jul. Det var også lagt inn gode buffere med hensyn til finanskostnader og -inntekter. Innmeldt antatt merforbruk på sektorene var imidlertid varslet å kunne bli på hele 12 mil, og det måtte gjøres noen grep for å prøve å avlegge et regnskap i balanse. Etter rapporteringen pr. 2. tertial ble det derfor gjort endringer i rammen, blant annet ved en oppjustering av budsjetterte frie inntekter, ikke avsetning av forventet merinntekt på kraftinntekter og en nedjustering av netto finanskostnader. I tillegg ble det vedtatt å ikke innbetale avdrag på to avdragsfrie lån. Innsparingene kunne da overføres til de sektorene som hadde de største utfordringene:

INNMELDT FORVENTET AVVIK 2024		
Merforbruk tjenesteområdene		12 000
Merinntekt konsesjonskraft, ikke avsatt		-900
Pensjon:		
Premieavvik	5 155	
Bruk av premiefond	-6 000	
Fordeling premiefond	6 000	
Reguleringskjøring pensjon	-5 500	-345
Rammeoverføringer - ny prognose:		
Økt skatteanslag	-1 344	
Økt rammetilskudd	-254	
Redusert innteksutjevning	76	-1 522
Finansinntekter- og kostnader:		
Redusert prognose låneavdrag	-1 700	
Redusert prognose lånerenter	-470	
Økte renteinntekter	-531	
Økt utbytte	-200	
Avdragsfrihet lån	-2 400	-5 301
ANTATT SAMLET MERFORBRUK PR. 31.12.24		3 932

Vedtaket:

- Økning i netto salg av konsesjonskraft 0,9 mill som ikke avsettes
- Økning i budsjettert rammeoverføring fra staten (skatteanslag) 1,5 mill
- Reduksjon i netto finanskostnader på 5,3 mill
- Overføring til tjenesteområdene:
  - Sektor velferd 5,5 mill
  - Sektor oppvekst 1,5 mill
  - Sektor samfunnsutvikling 0,4 mill
  - Stab/politikk/felles 0,3 mill

Til tross for disse justeringene ble det forventet et regnskapsmessig merforbruk totalt sett på ca 4 mill. Og ved årsslutt fikk man følgende merforbruk på sektorene:

	Regnskap 2024	Reg. budsjett 2024	Oppr. Budsjett 2024	AVVIK	Regnskap 2023
Politikk, stab, felles	20 395	19 113	19 177	1 282	20 022
Sektor Oppvekst	59 637	59 408	57 944	229	58 807
Sektor Velferd	64 310	60 460	55 259	3 850	61 358
Sektor Samfunnsutvikling	27 633	28 040	28 654	-407	35 528
VAR-området	-2 724	-3 728	-3 728	1 004	-4 308
Kirke og andre trossamfunn	2 780	2 798	2 798	-18	2 550
	174 055	168 115	162 128	5 940	175 980

Samlet sett utgjør dette et overforbruk på tjenesteproduksjonen på drøyt 5,9 mill. Dette er vesentlig, men likevel i tråd med det som ble rapportert som antatt merforbruk på tjenesteproduksjon etter 2. tertial. Regnskapsmessig merforbruk ble som forventet, på ca 3,9 mill, blant annet som følge av reduserte pensjonskostnader

I likhet med 2023 har kostnader knyttet til lønn og pensjon utgjort den aller største utfordringen for kommunen. Til tross for at man legger inn marginer i forbindelse med spesielt lønnsoppgjørene, blir kostnadene høyere enn antatt.

Den generelle prisøkningen merkes også i kommuneregnskapet. Dette er synlig ved at man til tross for fokus på anskaffelser og innkjøpsrutiner i tillegg til budsjettkontroll ser et generelt merforbruk på de fleste poster i regnskapet. Det sterke lønnsoppgjøret man fikk som følge av nettopp disse generelle prisøkningene er også noe kommunene må finansiere for sine ansatte. Så man skal både dekke opp for sterke lønnsoppgjør og i tillegg dekke inn egne økte driftskostnader i 2024. Den varslede rentenedgangen lar også vente på seg. Dette er en generell utfordring for kommunens totale økonomi, og man måtte altså i 2024 bruke avsatte reserver fra tidligere år for å få avlagt et regnskap i balanse.

Det jobbes godt i alle sektorer for å holde kontroll på generelle innkjøp og andre kostnader, men man merker altså at prisene øker på alle områder. Dette ser man også etter avregningene som kom fra de interkommunale samarbeidene, som kom ut med en kostnad for Tolga kommune på ca 2 mill mer enn budsjettet.

Presentasjon av budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner framgår av hovedoversikt etter § 5-9 1. ledd.

Mer om disse inntektene framgår under avsnittet Økonomisk analyse.

Investeringsregnskapet

Framdriften på investeringsprosjekter har gått bra, og i sum er det ikke vesentlige overskridelser utover det som allerede er rapportert gjennom året. En korreksjon av dobbeltført tilskudd fra 2023 medførte imidlertid at man ved årsslutt har et uinndekket beløp på investeringer på 655.000 som må dekkes inn i 2025.

De enkelte prosjektene omtales under avsnittet om investeringer.

Disposisjonsfond

Det er et vedtatt måltall at man skal ha disposisjonsfond tilsvarende minst 10 % av brutto driftsinntekter. Denne er etter årsavslutningen på 13,2 %, noe som er forholdsvis bra. Det er imidlertid en reduksjon i forhold til 2023, og for å få avlagt et regnskap i balanse måtte avsetninger strykes i tillegg til at det måtte brukes 2.255.000 av disposisjonsfond utover budsjettet. Med tanke på at en vesentlig del av frie fond er vedtatt benyttet til spesifikke formål er dette likevel fortsatt en faktor som burde blitt prioritert økt framover, og i budsjettet for 2025 ligger en styrking av generelt disposisjonsfond med 2 mill. Forutsetningen for å få gjort denne avsetningen er selvsagt at regnskapsmessig resultat for 2025 tillater dette.

Mer om de ulike elementene framgår under kapittelet om økonomisk analyse.

Brukere og tjenester

Tolga har et tjenestetilbud som både i kvalitet og kvantitet må anses som godt. Kommunelovens formålsparagraf (§1-1) sier at kommuner skal være effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

Kommunenes handlingsrom og krav til tjenesteleveranser er under stadig endring og press. Derfor er det helt avgjørende å skape en kultur som evner å tilpasse seg de rammene man til enhver tid har å drifte for. Tolga har over flere år jobbet aktivt for å utvikle en slik kultur sammen med de ansatte, men alle kjenner nå på at det er svært krevende at kommunesektoren stadig får et mindre økonomisk handlingsrom. Evnen til omstilling settes på prøve, men å lykkes med dette er grunnlaget for at kommunen skal kunne møte og løse de utfordringene vi står i.

For tjenesteproduksjon vises det til beskrivelsen av den enkelte sektor/enhet.

Interkommunalt samarbeid

Tolga kommune inngår mange interkommunale samarbeid:

Tiltak	Form	Regnskap 2024	Regnskap 2023	Endr %
FIAS	AS	4 220 005	3 991 880	5,7
MeSkano	AS	23 500	8 000	193,8
TOS ASVO	AS	324 600	332 118	-2,3
Abakus (innkjøp)	AS	323 256	360 500	-10,3
IKT Fjellregionen	IKS	4 711 925	4 109 448	14,7
Revisjon Midt-Norge	SA	427 998	415 422	3,0
Konsek Trøndelag (Kontrollutvalg Fjell)	IKS	239 500	228 000	5,0
Midt-Hedmark Brann og redning	IKS	2 006 900	1 855 384	8,2
Nord-Østerdal Musiker	VK	61 240	75 168	-18,5
Teater i Fjellregionen	VK	13 000	12 651	2,8
PP-tjenesten inkl. logoped	VK	1 282 768	1 242 908	3,2
Legevakt + AMK + Korona-enhet	VK	1 315 340	1 281 269	2,7
Jordmortjeneste	VK	93 006	63 856	45,6
Barnevern (inkl. tiltak)	VK	8 064 428	7 019 557	14,9
Geo-data	VK	758 000	600 000	26,3
Kultur for læring TATO	VK	151 875	150 000	1,3
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	142 570	133 590	6,7
TFF (kjøp av institusjonsplass)	Kjøp av tjeneste	1 705 062	952 194	79,1
IPRNØ	Avtalebasert	112 280	108 570	3,4
Destinasjon Røros	Avtalebasert	261 510	248 513	5,2
Verdensarvsenter/Kulturminneforvalter	Avtalebasert	30 000	30 000	0,0
NAV	VK	1 334 600	1 119 564	19,2
Kommunepsykolog	VK	164 233	201 882	-18,6
Voksenopplæring (intro)	VK	2 252 556	3 661 075	-38,5
Matrikkelprosjekt	VK	134 667	94 553	42,4
Tynset studie- og høyskolesenter	VK	115 000	115 256	-0,2
Vannområdekoordinator	Avtalebasert	72 131	0	0,0
Vannområde Glomma-Fjellregionen	VK	0	35 763	0,0
Veterinærvakt	Avtalebasert	90 000	0	0,0
Tilsyn spredt avløp		11 302	0	0,0
SUM		30 443 252	28 447 121	7,0

Betaling til interkommunalt samarbeid utgjorde i 2024 ca 12 % av sum driftsutgifter.

De interkommunale samarbeidene består for en stor del av personalressurser. Man ser de samme økonomiske utfordringene der som i kommunene forøvrig, med økte lønnskostnader, og økt kostnadsnivå generelt.

Avregninger fra de interkommunale samarbeidene ga Tolga kommune en merkostnad i forhold til budsjett på kr. 546.000,-.

Samfunnsutvikling

Kommunens fremste rolle som samfunnsutvikler er å være både en pådriver og tilrettelegger og har gjennom mange år vært en aktiv aktør når det gjelder å utvikle Tolga som et attraktivt og bærekraftig lokalsamfunn.

Samskapingsfond

Innbyggerinvolvering, lokalt engasjement og medvirkning skal ligge til grunn for samskapingsprosjekter i Tolga kommune. Kommunen prioriterer *samskapingsprosjekter* hvor næringsliv, frivillig sektor, innbyggere og offentlig sektor jobber sammen for å skape og utvikle aktivitet eller næringsvirksomhet til beste for kommunens innbyggere. For 2024 er det tildelt midler i to saker; Fjelltun grendehus velforening og Sangkoret Sneppen til flygel Vidarheim

Tolga kraftverk ble åpnet i oktober 2021 og gir rundt 205 GWh ny fornybar energi som tilsvarer forbruket til ca. 10.000 husstander. Som regnskapsmessig resultat viser, har kommunen inntekter fra netto salg av konsesjonskraft i 2024 med strømprisener som har vært varierende og lave store deler av året. Mer om dette under kapittelet *konsesjonskraft*

Bredbåndsutbygging og mobildekning

Digital infrastruktur er avgjørende for lokal næringsutvikling og levende lokalsamfunn i hele landet. Digital infrastruktur er et premiss for digitaliseringen. Husholdninger, virksomheter og offentlig sektor trenger tilgang til en sikker og robust digital infrastruktur og digitale tjenester. Tilgang til høyhastighets internett er også avgjørende for å kunne tilby likeverdige tjenester til alle innbyggere. Tolga kommune har gjennom støtte fra NKOM-midler og Hedmark Fylkeskraft gjennomført et prosjekt hvor en realiserer at alle husstander har fått tilbud om bredbånd i kommunen. Dette er et betydelig løft for den digitale infrastrukturen i en distriktskommune som Tolga. med utbygging av bredbånd der husstander i hele kommunen fikk tilbud om bredbånd som ble avsluttet i juli 2023. Vi er nå i gang med et nytt samarbeidsprosjekt i regionen med utbygging av mobilmaster i som vil gi betydelig bedre mobildekning i kommune i Nord-Østerdal. For Tolga kommune ser det ut for at utbyggingen av masta i Berghåmmåren kan skje sommeren 2025.

Næringsutvikling:

Kommunen har i 2024 jobbet med detaljregulering av næringsområde i Kåsdalen. Arbeidet har møtt på noen utfordringer knyttet til flomkartlegging rundt planområdets sør-vestlige del, men det er håp om at saken kan komme til behandling i løpet av første halvår 2025.

Tolga 2020, Bolig og bosetting

Å øke tilflyttingen gjennom å kunne tilby boliger og boligtomter er et klart politisk mål og er et tiltak for å kompensere for kommunens utfordring med demografi og befolkningsnedgang. Det ble i 2018 og 2019 ferdigstilt to prosjekter med boligbygging i sentrum hvor kommunen har inngått avtale om tilbakeleie av leiligheter i ulik størrelse for å møte flere boligbehov for kommunens innbyggere, innflyttere og potensielle tilbakeflyttere. Dette har nå gitt flere og fleksible muligheter for å leie bolig i Tolga, selv om leiemarkedet krevende og påvirket av tilstrømmingen av ukrainske flyktninger.

Det er gitt kommunal støtte til privat reguleringsplan i Hamran. Her er det et sentrumsnært boligfelt med byggeklare tomter fra 2022 og realisering av nå tilsammen 3 boliger. Alle disse har fått boligtilskudd fra kommunen.

Tolga kommune har tidligere opprettet selskapet **Tolga 2020** sammen med Tolga-Os Sparebank. Selskapet har som mål og hensikt å øke folketallet i Tolga kommune gjennom ulike tiltak og handlinger. I november 2021 ble det vedtatt at kommunen øker sin aksjekapital i Tolga 2020 AS med et innskudd bestående av kommunale tomter/eiendom og medeier Tolga-Os Sparebank går inn med innskudd som ny aksjekapital. I flere år har selskapet arbeidet aktivt for byggeklare tomter i første omgang i Vesleåsen Øvre i Vingelen og selskapet i 2023 ble reguleringsplan for boligfeltet Vesleåsen Øvre i Vingelen realisert. Det jobbes mot infrastruktur og klargjøring i feltet.

Hemmat:

Arrangement Hemmat har mål om å styrke Fjellregionens posisjon som en attraktiv bo- og arbeidsregion. IPRNØ (interkommunalt politisk råd) står for arrangementet sammen med Livestock, Klosser og Røros kommune. Under Hemmat i 2024 møttes bedrifter, organisasjoner og kommuner fra Fjellregionen først til næringstreff på Pokalen bar, Vulkan i Oslo. Næringstreffet besto av faglige innlegg, panelsamtaler og mingling. I løpet av kvelden ble det holdt stander av de ulike representantene, i tillegg til konkurranser og underholdning av ulike slag. For 2025 deltar kommunen på Hemmatt-arrangementet i Trondheim og bildet under er fra Arbeidets Retts dekning av årets arrangement

13/32

TILFLYTTET: Stian Elvsås (33) jobber i Tolga kommune som arkivmedarbeider og man t kommunen. Det var for ett år siden han flyttet til Tolga fra Trondheim. - Jeg føler meg kulturaktiviteter. Og er med i Olsok-komiteen. I løpet av det siste året i Tolga har jeg o

Foto: Guril Bereersen

Det er vedtatt kriterier for å bruke «**hytta/fritidshus som bolig**» og en slik søknad er innvilget/forlenget i 2022 i påvente av at bolighus ferdigstilles og en ny sak innvilget i 2023. I 2024 var det ingen søknader.

Kommunen benytter ordningen med videreutlån (startlån) gjennom Husbanken for å stimulere aktuell målgruppe til å kunne realisere og eie egen bolig. Det var i 2024 budsjettert med 4 mill i videreutlån. I løpet av året kom det inn og ble bevilget kun to søknader på totalt kr.1.143.100,-. Resterende midler ble dermed overført til ubrukte lånemidler i 2025.

Kommunestyret vedtok «**boligmillionen**» et boligtilskudd i k-sak 33/22 den 19.05.22. Vedtatt beløp var kr 1.000.000 og det utbetales kr 200.000 pr bolig. Etter årets slutt skulle ordningen evalueres og eventuelt videreføres. Tiltaket ble imidlertid så ettertraktet at det ble en ny sak (48/22) til evaluering 01.09.22 hvor det ble avsatt ytterligere kr 1.000.000. For 2022 er det gitt tilsagn til 7 boliger. I 2023 er det gitt tilsagn om boligtilskudd til 2 boliger og 3 boliger for 2024. Ved årsslutt 2024 viser regnskapet et merforbruk, slik at det ikke har vært mulig å avsette mer midler til dette fondet eller generelt disposisjonsfond. En må da ta stilling til om ordningen kan fortsette våren 2025.

Med tiltaket **Lys i alle glas** ønsker kommunen å stimulere til at flere ubebodde boliger og småbruk kommer på markedet. Det ble i november 2022 vedtatt i kommunestyret å innføre en tilskuddsordning hvor den som selger en ubebodd enebolig eller småbruk får et tilskudd på til sammen kr 100.000 når enebolig eller småbruk selges. Tilskuddet utbetales med kr 50.000 når boligen eller småbruket selges, og kr 50.000 når noen melder flytting til eiendommen. Det har vært *en søknad* knyttet til dette tiltaket i 2024.

Beredskap

Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet. Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et *grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner*. Denne rollen er tydeliggjort gjennom bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt. I tråd med bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt skal kommunen integrere samfunnssikkerhet i daglig virksomhet og gi samfunnssikkerhetsoppgavene et helhetlig perspektiv. Bestemmelsene tydeliggjør også kommunenes rolle som *lokal samordner* i samfunnssikkerhetsarbeidet.

De siste årene har vi opplevd en pandemi, ekstremvær, dataangrep og en geopolitisk usikker situasjon med krig i Europa (Ukraina) og nå en ustabil politisk situasjon med ny president i USA. Den nye Totalberedskapsmeldingen skal gjøre Norge bedre i stand til å forebygge og håndtere slike hendelser. Det sivile samfunnet må bli bedre forberedt på krise og krig. Kommunene skal understøtte militær innsats og stå imot sammensatte trusler, samtidig som de skal opprettholde sin tjenesteyting til befolkningen. Dette har det vært mye fokus på i 2024 og arbeidet vil intensiveres i 2025 og 2026. Beredskaps- og samfunnssikkerhetsarbeidet vil kreve økt ressursbruk, spesielt hos beredskapskoordinator og kommunens øverste ledelse i tiden framover.

Interkommunal beredskapsrådgiver: Kommunene i FARTT-samarbeidet har fått tildelte skjønnsmidler for en 3-årig stilling som interkommunal beredskapsrådgiver. Stillingen ble besatt høsten 2024. Kompetanseheving, samarbeid og samhandling i beredskapsarbeidet er noen av målsetningene.

Klima og miljø

Kommunedelplan for klima og energi (vedtatt høsten 2023)

Visjon: Bærekraftige fjellkommuner i en grønn region

Vår ambisjon er at vi skal være en region	De betyr at vi skal
..som er rustet for fremtidens klima	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere klimarisiko i risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner • Inkludere klimarisiko og -muligheter i strategier for produkt- og tjenesteutvikling og daglig drift • Sikre innbyggere og infrastruktur mot alvorlig skade som følge av klimaendringer
..som drives med fornybar energi	<ul style="list-style-type: none"> • Erstatte fossil energi med fornybar energi • Bruke energi effektivt og samfunnsmessig forsvarlig • Legge til rette for produksjon av fornybar energi, uten vesentlig skade på naturmangfold • Legge til rette for utbygging av fjernvarme
..med bærekraftig og strategisk arealbruk	<ul style="list-style-type: none"> • Ha et bevisst forhold til arealbruk, og begrense arealendringer som bidrar til klimagassutslipp • Øke karbonlager i jord og skog, uten å skade natur og biologisk mangfold. • Legge til rette for attraktive og klimavennlige bo-områder, og hytteområder med lave klimagassutslipp
..der det er enkelt å velge klimavennlig transport	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for å gå og sykle • Legge til rette for samkjøring og bildeling • Gjøre klimavennlig drivstoff lettere tilgjengelig • Ta i bruk klimavennlig drivstoff i kollektivtransporten • Utvikle bærekraftige logistikk-løsninger lokalt og regionalt

..med god ressursutnyttelse i en sirkulær fremtid

- Kjøpe bare det vi trenger, og bruke om igjen når det er mulig
- Velge varer og tjenester med lav klimabelastning, designet for reparasjon og gjenvinning
- Rehabiliterer bygg i stedet for å rive og bygge nytt, der det er økonomisk forsvarlig
- Kildesortere avfall for gjenvinning

..med lønnsomt og bærekraftig lokalt næringsliv, med lave klimagassutslipp

- Forvalte regionens arealer og ressurser på en bærekraftig måte
- Samarbeide med regionens utdannelse-institusjoner for økt kunnskap om klima
- Utnytte de muligheter endret klima gir for vår region

..med kommuner som er pådrivere og legger til rette for grønn omstilling

- Bidra til økt kunnskap om klimautfordringer og muligheter
- Inkludere klimaledelse i egen organisasjon
- Benytte forutsigbare klimakrav ved offentlig anskaffelse
- Legge til rette for mer klimavennlige transportalternativer i jobbsammenheng
- Ta i bruk teknologi som bidrar til å nå klimamål
- Forvente at kommunalt eide selskaper bidrar til grønn omstilling

Handlingsprogrammet beskriver konkrete tiltak. Prioritering, tidsplan og kostnader bestemmes når tiltakene innarbeides i kommunens årlige økonomiplan, i klimabudsjett og i de enkelte enheters tiltaksplaner. Handlingsprogrammet består av mange konkrete tiltak, med samarbeid, økt kunnskap, arealbruk, offentlig anskaffelse og innføring av klima- og miljøledelse som noen av de viktigste. Det regionale samarbeidet fra planprosessen videreføres ved prioritering av tiltak, slik at man kan dra nytte av kompetanse på tvers ved gjennomføring av tiltakene. Rapportering av klimatiltak og måloppnåelse innarbeides i kommunenes årsrapport.

Kommunene som har gått sammen om en felles Regional innkjøpsrådgiver og har fått midler fra Miljødirektoratet til 50 % denne stillingen. Innkjøpsrådgiver vil bistå kommunene i utforming av klimakrav og tildelingskriterier, og samarbeide med Abakus om leverandørkartlegging, evaluering av tilbud og kontraktsoppfølging. Dette er som en direkte oppfølging av klima og energiplanen som peker på nettopp innkjøp som en av kommunenes utfordringer. Implementering og forbedring av klimabudsjett fortsetter utover i økonomiplanperioden 2025-2029. Igangsatte tiltak:

- bruk av møbler og annet utstyr før anskaffelse
- Kildesortering av husholdningslignende avfall på kommunehuset og flere enheter
- Bidra i arbeidet mot elektrifisering av Rørosbanen via jernbaneforum for Røros- og Solørbanen
- kommunal nullutslippsbil til bruk for ansatte
- lading av el-biler ved kommunale bygg, for ansatte, publikum og gjester
- Prosjektstilling regional innkjøpsrådgiver
- Klima og energi innarbeides som krav eller tildelingskriterium ved anskaffelse, både for enkeltprosjekter og ved revisjon av rammeavtaler. Prioriter anskaffelser basert på kartlegging og utslipp fra egne innkjøp

Årsmelding 2024

- krav til klimagassutslipp fra produksjon og transport ved kjøp av varer og tjenester
- Inkludere retningslinjer for klimakrav i rutinebeskrivelse og kravspesifikasjon for innkjøp
- Fremme sak med å revidere kommunens innkjøpsreglement, og inkludere mål og forventning om bruk av klimakrav ved anskaffelse og at miljøkrav skal vektles minimum 30% i offentlige anbud utsatt til 2025
- Kartlegging av egne innkjøp, og identifiser innkjøp med høyest klimapåvirkning
- Prioritere løsninger med korte transportavstander ved jord- og konsesjonsbehandling og ved godkjenning av søknader om nydyrking
- Legge til rette for kompetanseheving og erfaringsutveksling, med fokus på bærekraftig skogbruk
- Initiere, søke og delta i prosjekter som kan bidra til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og gjøre landbruket i Nord-Østerdalen bærekraftig.

Natur-restaurering:

Restaurering Hola elv i Trangdalen

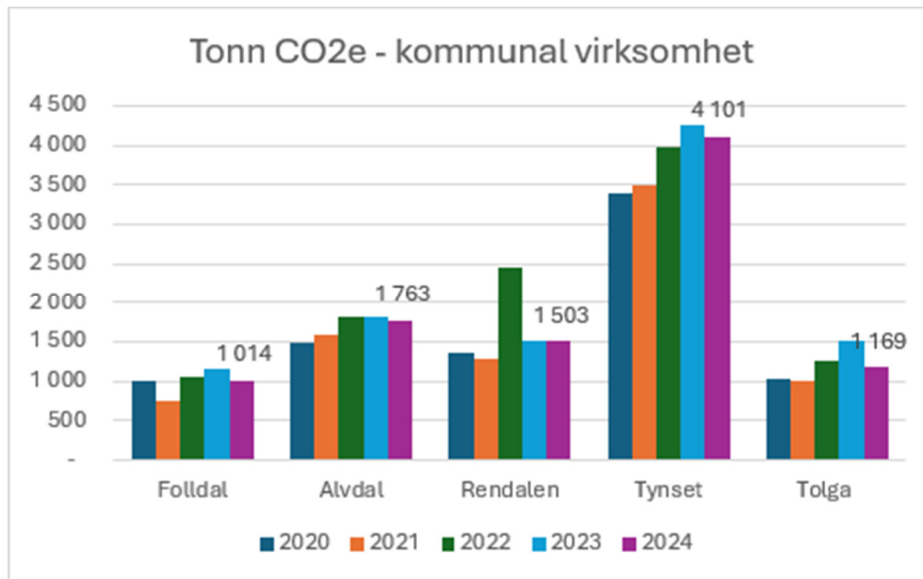
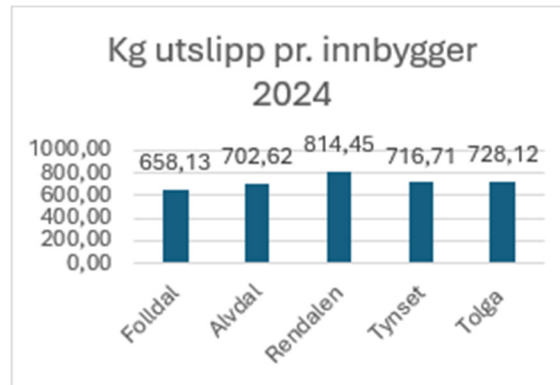
I 2023-2024 har det med konsulentbistand blitt utarbeidet et forprosjekt for et omfattende natur-restaureringsprosjekt i Hola elv i Trangdalen for bedring av gyteforhold for storørret. Over en strekning på ca 500 m, nedenfor Trangdalen bru, er elva planlagt lagt i «svinger» (meandere) tilnærmet noe slik den gikk før fylkesveien ble bygd. Kommunen har tatt på seg en pådriver- og koordineringsrolle i arbeidet og har fått økonomisk støtte fra Miljødirektoratet og Innlandet fylkeskommune for å dekke utgiftene til konsulentbistanden. Søknad om midler fra NVE for praktisk gjennomføring av restaureringsprosjektet ble sendt sommeren 2024, og svar fra NVE forventes i løpet av februar 2025.

Bekjempelse av uønskede arter i norsk natur – Vrifuru (Pinus Contorta)

Statsforvalteren i Innlandet har i 2024 stått for et prosjekt med fjerning av den uønskede furuarten Vrifuru i en rekke verneområder i Innlandet. I forbindelse med dette prosjektet tilbød SFIN seg å kartlegge utbredelsen av Vrifuru i Hodalen Landskapsvernområde. Dette verneområdet ble valgt med bakgrunn i at det her er betydelige kjente forekomster av arten. Rapporten fra kartleggingen foreligger nå, og saken blir fulgt opp i løpet av 2025 i nært samarbeid med grunneierne.

For 2024 er det gjennom **Klimakost** utarbeidet en rapport som kan leses her:

[klimarapport-2024-pr-13325-tolga.pdf](#)

Konklusjoner/utfordringer

Tolga er et lokalsamfunn som har plass til alle og der alle er en ressurs og har noe å bidra med. Dette bygger oppunder de kvalitetene og den kulturen som er bærende i Tolga-samfunnet i dag. Med krigen i Ukraina utfordres kommunene i Norge med tilstrømningen av antallet flyktninger under kollektiv beskyttelse siden 2022. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har anmodet Tolga kommune å bidra i den ekstraordinære bosettingen av flyktninger også i 2025 og kommune har vedtatt å ta i mot 15. I henhold til politisk vedtak skulle det bosettes 22 personer i 2024. Kommunen bosatte 12 personer fra mottaket, 1 person via familiegjenforening, og 11 via sekundær bosetting. Personer via sekundær bosetting hadde tilknytting med familie på Tolga. Totalt 24 personer. Økonomien rundt bosetting av flyktninger avhenger i hovedsak av hvor vellykket opplærings- og integreringsarbeidet er. Det er et sterkt økonomisk insentiv for kommunen med å lykkes med opplæring, språktrening og kvalifisering og å få folk i arbeid eller annen aktivitet. Den høye bosettingen de siste to årene har gitt økt press på flere tjenesteområder. Kommunen har dyktige ansatte, som er fleksible og rustet for å imøtekomme utfordringene. Det bosettes nå innenfor et system der ordinære krav til kvalitet i tjenestene gjelder. Det betyr at flyktningene som kommer skal tas imot med et langsiktig perspektiv, og det skal etableres varige og gode hjem med langsiktighet og stabilitet, barna skal i skole og barnehage så snart som mulig og for de voksne er målet arbeid etter relativt kort løp i introduksjonsprogrammet. Det er kritisk viktig å lykkes med integrering i arbeids- og samfunnsnivå.

Det er en stor utfordring at utgiftene pr innbygger som mottar helse- og omsorgstjenester øker mer enn det man får i overføringer for å løse oppgavene. Dette gjelder ikke bare for Tolga kommune, men er en utfordring for alle kommuner i Norge.

Lønns- og prisveksten utgjorde en betydelig utfordring for kommunens økonomi også i 2024. Det samme med pensjonsutgiftene. Samtidig har vi innbyggere som ikke får sine inntekter til å strekke til i denne "dyr-tiden" med høye renteutgifter og prisvekst på matvarer og andre nødvendige ting, slik at vi ser økte kommunale utgifter til sosialhjelp.

Befolkningsutvikling og demografisk sammensetning av innbyggerne er en klar utfordring for kommunen framover. Vi ser nå en positiv trend ved at kommunen har økt innbyggertallet til 1605 innbyggere 4. kvartal 2024. I Tolga har vi, sammen med Alvdal og Tynset kommuner, en høy andel barn/ungdom sammenlignet med andre kommuner i Innlandet. Sammen med høy gjennomføringsgrad i skole og utdanning og lav grad av antall uføre blant innbyggerne, ligger det nå noen positive kvaliteter til grunn for samfunnsutviklingen i kommunen.

Vi ser at det er viktig å bygge opp et disposisjonsfond for uforutsette hendelser, noe kommunen bør prioritere fremover. Evnen til å tilpasse driften raskt etter behovene vil fortsatt være gjeldende i årene som kommer. I 2023 økte stillingsressursene på flere tjenesteområder for å håndtere den økte tilstrømmingen av flyktninger. Mottakssituasjonen endret seg i 2024, da vi i større grad hadde sekundærbosettinger av Ukrainere. Det er viktig å ta ned igjen og tilpasse ressursene når situasjonen endres. Dette er krevende for både ledere og ansatte når situasjonen nå vedvarer over flere driftsår og omfatter mange av tjenesteområdene. Likevel har vi et kontinuerlig fokus på god kvalitet, effektiv utnyttelse av ressursene og evne til nødvendig omstilling. Stab/støtte underbygger og støtter prosesser og arbeidsmetoder til hele organisasjonen. Økonomisjef med medarbeidere jobber helhetlig og med gode rutiner. Det gir oversikt og kvalitet som sammen med ledelsen og organisasjonen gir grunnlag for å oppnå ønskede resultater.

Tolga kommune leverer gode tjenester og skaper gode resultater. Organisasjonen har mange dyktige medarbeidere, som er fornøyde med og stolte av arbeidsplassen sin. Satsingen på medarbeiderskap gir engasjerte og myndiggjorte medarbeidere. Medarbeiderne er det beste en organisasjon kan investere i. Det er mye folkehelse i å ha et arbeid hvor man trives og utvikles. Vi har vært gjennom en periode med bekymringsfullt økt sykefravær i. Vi ser at at nærværet er økende, men har fortsatt en ambisjon om å øke nærværet slik det var før pandemien. Dette er et satsingsområde inn i 2025.

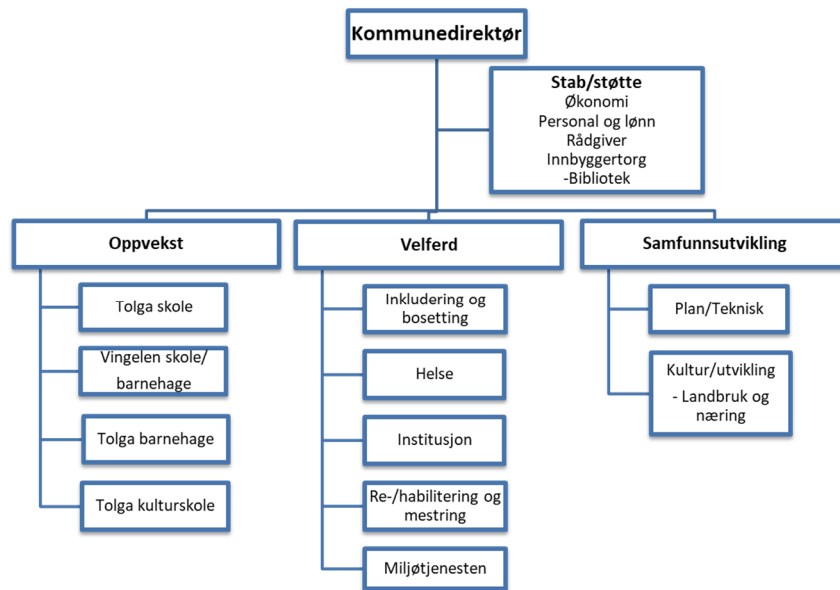
Personal og organisasjon

Administrativ organisering

Administrativ organisering

Tolga kommune har en tilpasset tre-nivåmodell i tre sektorer; Oppvekst, Velferd og Samfunnsutvikling. En slik organisering gir effekter gjennom mer helhet, ressursoversikt og samhandling og mindre sektoriserede tjenester. I stab og støtte inngår; økonomi/lønn, personal, Innbyggertorg og Bibliotek. IKT er organisert i FARTT IKT IKS.

Interkommunale tjenester:

NAV, Tynset vertskommune
Barnevern, Tynset vertskommune
FARTT IKT IKS

Ledelse

Gjennom god ledelse, evne til omstilling, kontinuerlig læring og samarbeid må vi løse oppgaver på nye måter. Det er betydelige gevinster å hente i å endre måten vi organiserer tjenestene og løser oppgavene på. Ny teknologi gir oss nye muligheter innenfor alle ansvarsområdene til sektoren. Det gjør oss i stand til å organisere, skape og levere tjenester med færre ressurser, og å utøve de ulike rollene våre effektivt og bærekraftig. For å lykkes med dette må ledere og ansatte tilegne seg relevant kompetanse gjennom kontinuerlig læring. Målet er å få mer velferd ut av de ressursene sektorene har, og å finne gode måter å mobilisere ressurser på utenfor organisasjonen.

Strategisk ledergruppe har gjennomført kompetanseløpet Digital Transformasjon i samarbeid med Digi Innlandet og høsten 2025 er oppfølgeren til Digital transformasjon klar til bruk som kompetansepakken for kommunens tjenesteproduksjon.

Ledelsen i Tolga kommune består av en strategisk ledergruppe med kommunedirektør, økonomisjef, personalsjef og tre kommunalsjefer. Operativt ledernivå utover de som inngår i strategisk ledergruppe er 12 enhetsledere. Vi har tilpasset organisasjonen i 2024 og redusert antallet enhetsledere, slik at vi er hensiktsmessig organisert og mest mulig effektive i alle ledd. Disse vurderingene fortsetter i 2025. Lederne i Tolga kommune har et stort og viktig ansvar både i forhold til tjenesteproduksjon, utvikling og arbeidsmiljø. Lederutvikling er en kontinuerlig prosess. Gjennom 2024 har Tolga kommune faste arenaer og møtepunkt for ledelsen, hvor utøvelse av ledelse og utvikling er en del av dette.

Ledelse i Tolga kommune utøves på tre nivå (gjennom)

- Medarbeiderskap
- Mestringsorientert ledelse
- TÆL-ledelse (Tydelig, Ærlig og Lojal)

For å forbli en god og fremtidsrettet kommune er Tolga kommune avhengig av systematisk å utvikle medarbeidernes rolle og kompetanse. Vi er avhengig av å finne arbeidsformene som involverer, trigger og utfordrer. Alle ansatte har en unik rolle og oppgave. Hver enkelt utfører oppgaver som til sammen utgjør helheten.

Medarbeiderskapet skal

- Fremme arbeidsglede.
- Det skal sikre myndiggjorte medarbeidere
- Det skal sikre en utviklende og lærende organisasjon.

Mestringsorientert ledelse er viktig for å realisere de mål og de føringer vi har vedtatt. De vil si både i forhold til planer, verdigrunnlaget og evnen til å kunne fylle de rollene vi har som tjenesteleverandør, forvaltningsorgan og samfunnsutvikler.

Bemanning og rekruttering

Personalsituasjonen i Tolga kommune har vært stabil. Kommunen har god tilgang på kvalifisert personell på de aller fleste områder, men en ser en tendens til at noen yrkesgrupper med krav til høyere utdanning har vært mer krevende å rekruttere. Det er stor etterspørsel etter arbeidskraft i hele landet spesielt innen helse og omsorg, barnehage og skole. Dette gjelder også for Tolga kommune. Dette er forhold som det jobbes kontinuerlig med og i forbindelse utarbeidelse av ny kompetanseutviklingsplan, er rekruttering og stimulerende tiltak for utdanning vektlagt. Det vurderes stipend, permisjonsordninger og andre relevante tiltak for både å rekruttere men også kunne gi muligheter til våre ansatte for utvikling. De faste antall årsverk er i samsvar med de behov og oppgaver kommunen har og skal løse og i henhold til de rammer og forutsetninger vi har å drifte for.

Medarbeidere i Tolga kommune

Kommentar:

Tabellen angir ansatte og årsverk for faste stillinger, lærlinger og turnuslege. Det har vært en økning i antall ansatte innen Miljøtjenesten, tidligere TFF/BPA. Antall lærlinger, 5, ligger noe over det antall vi har hatt de siste årene. I tillegg er stillingen til vertskommune IPRNØ med i årsverkstallet.

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antall ansatte	156	155	156	163	164	167	178
Antall årsverk	133	132	129,5	132	130	146	158

Nærvær

Tolga kommune er IA-bedrift, og det forplikter kommunen til å jobbe aktivt for å øke nærværet i organisasjonen. Målet for tilstedeværelse er satt til 94,5 %. Ved årsslutt viser fraværstatistikken en tilstedeværelse på 92,4 %. Tabellen viser at årene med pandemi medførte at sykefraværet økte tildels betydelig. For 2024 er en betydelig del av fraværet langtidsfravær (5,3%) det vil si fravær på 57 dager eller mer. Administrasjonen, AMU og de tillitsvalgte har alle satt søkelys på tettere

sykefraværsoppfølging og rutiner rundt det. For kommende år vil fortsatt oppfølging og tiltak som gjelder sykefraværsoppfølging prioriteres. Det er avtalt et partssammensatt samarbeid, administrasjon/tillitsvalgte, med NAV arbeidslivssenter om oppfølging og tiltak. Dette vil foregå gjennom hele 2025.

År	Fraværsdager	Nærvær	Fravær
2019	1.975	94,5	5,5
2020	2.157	94,1	5,9
2021	2.583	92,8	7,2
2022	2.698	93,0	7,0
2023	2.490	93,9	6,1
2024	3.467	92,4	7,6

Kompetanseutvikling

Arbeidet med kommunens strategiske kompetanseutviklingsplan startet høsten 2022. Flere av sektorene har kompetanseplaner som støtter opp under og er førende for medarbeidernes kompetanseheving og -utvikling i enhetene.

Kommunens strategiske kompetanse utviklingplaner nå delvis ferdigstilt og skal vedtas i administrasjonsutvalget våren 2025.

Internkontroll og HMS

Som digitalt kvalitetsstyringssystem/verktøy bruker kommunen Compilo. Styringssystemet skal dekke strategi, risikovurdering, dokumentasjon, avvik og tiltak og rapportering i forhold til HMS. Dette arbeidet er kontinuerlig og skal inngå som en naturlig del av enhetens arbeidsprosesser. Prosedyrer og rutiner skal revideres årlig.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) består av tillitsvalgte, hovedverneombud og kommunedirektør/sector-/enhetsledere som arbeidsgivers representanter. Kommunens IA-rådgiver og bedriftshelsetjenesten har møte- og talerett i AMU.

Vernerunder har blitt gjennomført og blir fulgt opp og forelagt AMU. Kommunen har avtale med godkjent bedriftshelsetjeneste BHT A/S på Tynset. BHT A/S deltar i AMU. I tillegg involveres bedriftshelsetjenesten ved behov i forbindelse med oppfølging og tilrettelegging for å forebygge sykefravær.

Meldte avvik i 2024

Det er meldt totalt 99 avvik i Tolga kommune i 2024 av disse er 48 HMS avvik.

De er fordelt på sektorer som følger:

Oppvekst 39, Velferd 47, Samfunnsutvikling 10, Stab/støtte 1, IKT sikkerhet 2.

HMS avvik er fordelt innen kategoriene Vold og trusler 7,3%, Arbeidsmiljø 48,8%, Ytre miljø 24,4% og ulykke/skade 19,5%.

95 avvik er behandlet og 4 er under behandling. Avvikene som er under behandling er av av kategoriene fysiske/bygningsmessige tiltak. 3 av avvikene gjelder dører og det fjerde tidvis kloakklukt i rom.

Etisk standard

I 2023 ble det gjennomført forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen.

Kommunen tilstreber at hensynet til høy etisk standard, rettsikkerhet og åpenhet skal ivaretas i alle ledd. Etter forvaltningsrevisjonen ble Tolga kommunes etiske retningslinjer revidert i 2024. Retningslinjene gjelder både for folkevalgte og ansatte og er en del av kommunens personalhåndbok.

Revisor konkluderte med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon. Kommunen har utarbeidet etiske retningslinjer, som gjelder for både ansatte og folkevalgte. Retningslinjen er tilgjengelig for alle. Revisor ser følgende forbedringspotensiale:

- Retningslinjene bør vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv bør bli omtalt
- Informasjon i styreverv registeret bør være oppdatert
- Sørge for regelmessig etisk refleksjon i de ulike sektorene

Revisor konkluderer med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for forsvarlig varsling i henhold til arbeidsmiljøloven. Kommunen har oppdaterte varslingsrutiner, som er lett tilgjengelig for ansatte. Revisor ser følgende forbedringspotensial:

- Varslingsrutinen bør omtale muligheten til å varsle til media og via advokat
- Tydeliggjøre hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Vurdere om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Vurdere om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte
- Ta opp varsling regelmessig som tema med ansatte

Anbefalinger:

Revisor anbefaler at kommunen har fokus på de svakheter som er avdekket.

Revisors anbefalinger er fulgt og kommunens prosedyrer for etikk og varsling er oppdatert og endret i tråd med revisors anbefalinger.

Likestilling og diskriminering

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Årsmelding 2024

Politisk likestilling

Pr. 31.12.23	Kvinner	Menn
Kommunestyret	6	9
Formannskap	2	3
Kontrollutvalget	2	3
Administrasjonsutvalget	6	5
Eldrerådet	4	1
Råd for personer med nedsatt funksjonsevne	2	3
Barne- og ungdomsrådet	3	2

Ansatte

	2021	2022	2023	2024
Antall årsverk	132,4	130	146	158
Antall ansatte	163	164	167	178
Antall kvinner	125	127	128	136
% andel kvinner	76%	77%	77%	76%
Antall menn	38	37	39	42
% andel menn	24%	23%	23%	24%
Antall kvinner ledende stillinger	13	12	12	11
% andel kvinner i ledende stillinger	65%	60%	57	61%
Antall menn i ledende stillinger	7	8	9	7
% andel menn i ledende stillinger	35%	40%	43	39%
Fordeling heltid/deltid				
Antall deltidsstillinger	115*	115*	105	110
Antall ansatte i deltidsstillinger	79	78	77	79

Årsmelding 2024

Antall kvinner i deltidsstillinger	58	57	59	61
% andel kvinner i deltidsstillinger	73%	72%	77%	77%
Antall menn i deltidsstillinger	21	21	18	19
% andel menn i deltidsstillinger	27%	28%	23%	23%
Antall midlertidig ansatte	14	19	11	11
Antall midlertidig ansatte menn	7	8	1	1
Antall midlertidig ansatte kvinner	7	11	10	10
Foreldrepermisjon				
Antall uker foreldrepermisjon menn	27	29	54	44
Antall uker foreldrepermisjon kvinner	73	163	161	195

*Mange ansatte har flere brøkstillinger, men til sammen har de full stilling.

Gjennomsnittslønn pr 31.12.23	Kvinner	Menn
Kap. 3	740.333	784.125
Kap. 5	970.500	664.000
Tolga kommune kap. 3,4 og 5	567.095	598,837

Merknad: den store forskjellen i kap 5 skyldes at dette er lønnskapittelet hvor legene er plassert.

Den generelle aktivitetsplikten som gjelder for alle norske arbeidsgivere følger av § 26 første ledd, mens kartleggingsplikten følger av bestemmelsens andre ledd. Fra 1. januar 2020 har kartleggingsplikten blitt utvidet med en spesifikk plikt for arbeidsgivere til å «*annet hvert år kartlegge lønnsforhold fordelt etter kjønn og bruken av ufrivillig deltidsarbeid*» i virksomheten.

Tolga kommune har egne retningslinjer for å redusere bruken av uønsket deltid. Disse brukes sammen med tilsetningsreglementet. Kommunen bruker intern utlysning når deltidsansatte kan ha krav på utvidelse av sitt tilsetningsforhold. Det er flest faste stillinger som er utlyst som 100% stillinger.

Lønn

Tolga kommune følger KS sitt lønnsregulativ. Det er ingen forskjell på menn og kvinner i samme stillingskode i kapittel 4. Avlønningen baserer seg på grunnlønn etter stillingskode/lønnsramme og ansiennitet.

I stillingskoder som baserer seg på sterkere grad av individuell lønnsfastsetting er det også større forskjeller. De største lønsmessige forskjellene er i kapittel 5. Her er det ikke samme automatiske sammenheng mellom stillingskode, utdanningsnivå, ansiennitet og lønn som det er for de fleste ansatte i kapittel 4. De med høyest lønn i kap. 3 og 5 er kvinner.

Lønnskartlegging skal foregå hvert annet år. Lønnskartlegging er gjort for regnskapsåret 2023.

LIKESTILLING

Etnisitet

Kommunen skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme diskrimineringslovens formål som er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamming, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Nedsatt funksjonsevne

Kommunen skal også i henhold til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven arbeide aktivt for å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Tolga kommune arbeider systematisk med tilrettelegging for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Dette arbeidet gjøres ved behov i samarbeid med NAV. Vi tilrettelegger også for praksisplasser for personer som trenger arbeidsutprøving, arbeidstrening og praksis.

Tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling

Kommunen skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette anses som kommunens HMS-arbeid, det forebyggende arbeidet før (opplevelser av) diskriminering oppstår. Gjennom en slik systematisk jobbing unngås forhåpentligvis saker om diskriminering. Slike saker er svært belastende for den det gjelder og for virksomheten. I tillegg gir enkeltsaker ofte heller ikke godt grunnlag for å endre diskriminerende systemer, fordi det kan være vanskelig å se sakene i sammenheng. Den generelle aktivitetsplikten legger opp til at man skal avdekke de likestillings utfordringene som finnes og gjøre noe med dem før det utvikler seg til en konflikt eller klagesak.

Tolga kommune skal:

- a) Undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling
- b) Analysere årsaker til identifiserte risikoer
- c) Iverksette tiltak som er egnet til å motvirke diskrimineringen og bidra til økt likestilling og mangfold i virksomheten

d) Vurdere resultatet av arbeidet etter bokstav a –c

Nytt i den forsterkede plikten er at kommunen som en del av bokstav a, også skal gjøre en lønnskartlegging og en kartlegging av ufrivillig deltid. Kartleggingen skal gjøres hvert annet år.

Det er i tillegg gjort en utvidelse knyttet til hvilke diskrimineringsgrunnlag/områder kommunen skal jobbe med. Det er lagt til kjønnsbasert vold samt sammensatt diskriminering (diskriminering på flere grunnlag samtidig).

Per i dag omfattes følgende grunnlag:

- Kjønn
- Nedsatt funksjonsevne
- Seksuell orientering
- Kjønnssidentitet og kjønnsuttrykk
- Religion og livssyn
- Etnisitet
- Omsorgsoppgaver
- Graviditet, foreldrepermisjon og adopsjon

Kommunen arbeider også for å forhindre kjønnsbasert vold, trakassering og seksuell trakassering og sammensatt diskriminering.

Vurderingen av risiko og hindre gjøres på følgende områder:

- Rekruttering
- Lønns- og arbeidsvilkår
- Forfremmelse
- Utvikling/opplæring
- Tilrettelegging
- Kombinasjon av arbeid og familieliv

Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering skal skje i samarbeid med representanter for medarbeiderne/tillitsvalgte.

Arbeidsmiljø

Ansattes representant er gjenvalgt som leder for Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i 2025, for 2 år. Utvalget har hatt 4 møter i 2024.

Årsrapport fra AMU for 2024

AML § 7-2 punkt 6 pålegger AMU å levere en årsrapport.

Arbeidsmiljøutvalget skal hvert år avgi rapport om sin virksomhet til virksomhetens styrende organer og arbeidstakernes organisasjoner. Direktoratet for arbeidstilsynet kan gi nærmere regler om årsrapportens innhold og utforming.

Utvalget har siste året kun hatt 4 AMU-møter, jamfør gjeldende årshjul. BHT har møterett, er invitert og deltar.

AMU har en møteplan som er lagt opp etter AMU- årshjul (Compilo).

AMU har hatt fokus på Vold og trusler samt ROS-analyser knyttet til disse. ROS-analysene skal være en del av det som kontrolleres ved vernerundene.

AMU vil også for 2025 ha fokus på dette. Videre så ønskes det mer fokus på

IA handlingsplanen prioriterer følgende;

- 1) Redusere sykefravær
- 2) Personer med nedsatt funksjonsevne - være en inkluderende bedrift
- 3) Frafall – forebyggende arbeidsmiljø og avgangsalder, flest mulig skal stå i jobb til ordinær pensjonsalder

Medarbeidersamtaler

I handlingsplanen for i IA-arbeidet i Tolga kommune er det et mål om 100 % gjennomføring av medarbeidersamtaler. Målet for 100 % gjennomføring er tilnærmet nådd 2024.

Samarbeid med tillitsvalgte

Møter mellom kommunedirektør/administrasjon og hovedtillitsvalgte har vært gjennomført etter en fastsatt møteplan og ekstra ved behov. Det er gjensidig forståelse for at disse møtene prioriteres. Møtene er en god arena for formell og uformell diskusjon og informasjonsutveksling mellom administrasjonen og arbeidstakerorganisasjonene. Normalt gjennomføres møtene en gang pr måned utenom juli.

Økonomisk analyse

Driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Måltallet sier med andre ord noe om hvilket handlingsrom kommunen har.

Netto driftsresultat for Tolga kommune i 2024 var negativt med -4,5 mill, og utgjør -1,7 % av sum driftsinntekter. Dette ligger godt under vedtatt måltall på 1,75 %.

Enkelt framstilt framkommer et slikt måltall på denne måten:

Årsmelding 2024

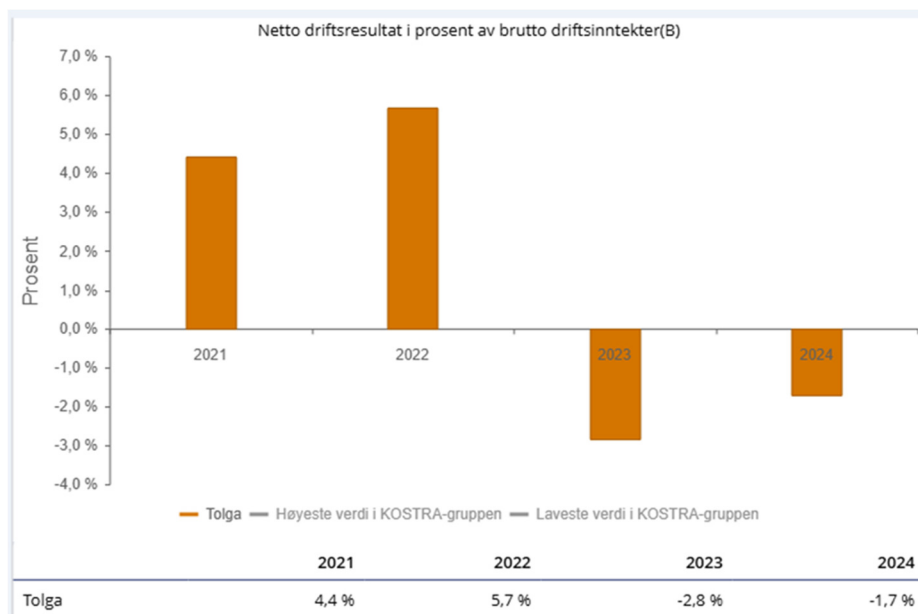
	2024
Sum driftsinntekter	250 645
Sum driftsutgifter (inklusive avskrivninger)	-252 955
Brutto driftsresultat	-2 310
Netto finansutgifter	-14 806
Motpost avskrivninger	12 629
Netto driftsresultat	-4 487

Avskrivninger inngår i sum driftsutgifter og dermed i beregning av brutto driftsresultat. Posten tas i den sammenhengen med for å vise kostnader knyttet til kapitalslit av varige driftsmidler. Avskrivninger elimineres imidlertid ved beregning av netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat er dermed det vi har igjen til å finansiere netto kostnader til renter og avdrag (netto finansutgifter) når avskrivningene er tatt ut. Og det man står igjen med etter finansutgifter, vil være Netto driftsresultat - kommunens faktiske økonomiske handlingsrom.

Som tydelig framgår av oppstillingen har ikke kommunen noe økonomisk handlingsrom, siden man ikke en gang har tilstrekkelig til å dekke opp betjening av renter og avdrag. Dette er en situasjon som må snus.

Utviklingen de siste fire år:

Her ser vi at driftsresultatene svinger voldsomt - fra et unormalt "godt år" i 2022, som er forklart hovedsakelig med mottak av mange flyktninger helt i slutten av året - til et svært dårlig år i 2023. 2024 viser fortsatt et dårlig resultat, men det er dog en forbedring i forhold til 2023.

For å finansiere merforbruk må man bruke av egenkapitalen, dvs fondsmidler. Fondsmidler (i driftsregnskapet) kan være disposisjonsfond eller bundne driftsfond. Beholdning på disposisjonsfond er normalt midler som er avsatt etter mindreforbruk fra tidligere år, eller vedtatt avsatt i

budsjettprosessen - som eksempelvis netto salg av konsesjonskraft. Forskriften til økonomibestemmelsene i kommuneloven sier at alt merforbruk eller mindreforbruk i forbindelse med årsavslutning skal føres mot disposisjonsfond. Man har med andre ord ikke anledning til å foreta andre årsoppgjørdisposisjoner enn dette.

Bundne driftsfond er innkomne øremerkede midler som er knyttet opp mot bestemte formål. Eksempler er gavemidler og øremerkede tilskudd til særskilte prosjekter. Disse midlene kan ikke omdisponeres til andre formål, og kan brukes kun til det formålet midlene er gitt. Oftest er beholdningen på bundne driftsfond midler som er kommet inn og som ikke i sin helhet er brukt enda. Bruk av bundne driftsfond framkommer under disponering av resultat, og inngår ikke i beregningen av netto driftsresultat.

Det må imidlertid sies at svake verdier på netto driftsresultat kan være noe misvisende. Tolga kommune har i 2024 - som i 2023 - hatt flere større prosjekter/prosjektstillinger som er finansiert ved bruk av øremerkede midler. Disse prosjektene hadde ikke nødvendigvis blitt igangsatt uten eksterne midler. Kostnadene knyttet til slike prosjekter inngår i sum driftsutgifter. Flere av prosjektene er flerårige, og tilskudd er mottatt tidligere år og satt av på bundet fond. Derfor vil ikke tilskuddene framkomme som en inntekt i 2024, men som bruk av bundet driftsfond. Så i flere tilfeller inngår ikke finansieringen av prosjektkostnader ved beregning av netto driftsresultat fordi det ikke er registrert som inntekter men som bruk av egenkapital.

Det samme gjelder tilskudd kommunen gir ved bruk av eksempelvis næringsfond, boligtilskudd og samskapingsmidler. Også her vil tilskuddene framkomme som en kostnad i driftsregnskapet og inngår i beregning av netto driftsresultat, mens finansieringen framkommer som bruk av egenkapital (bruk av bundne fond).

Netto bruk av bundet driftsfond i 2024 er 2 mill, så dette er en verdi som forbedrer vurderingen av netto driftsresultat. Hadde man korrigert for dette ville man hatt et netto driftsresultat på -2,4 mill i stedet for -4,4 mill.

På samme måte kan eksempelvis det svært gode netto driftsresultat for 2022 være like misvisende, siden en stor del av inntektene knyttet til netto salg av konsesjonskraft og integreringstilskudd ble avsatt til disposisjonsfond ved årsavslutningen.

Budsjettavvik

Ved avslutning av et regnskap vil man aldri være 100 % i null. Det vil alltid være en større eller mindre rest som må dekkes inn eller disponeres. Dette framgår av hovedoversikt/forskriftskjema. For 2024 ser denne oversikten slik ut:

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter §5-9 1. ledd		
Post	(i 1.000 kr)	Vedtatt av kommunestyret i årsbudsjett
1	Netto driftsresultat	4 487 000
2	Avsetninger til bundne driftsfond	6 866 000
3	Bruk av bundne driftsfond	-6 829 000
4	Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	450 000
5	Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	1 500 000
6	Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-2 568 000
7	Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-
8	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	3 906 000
9	Strykning av overføring til investering	-151 000
10	Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	-1 500 000
11	Strykning av dekning av tidligere års merforbruk	-
12	Strykning av bruk av disposisjonsfond	-
13	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	2 255 000
14	Bruk av disposisjonfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger	-2 255 000
15	Bruk av disposisjonsfond for inndekning av tidligere års merforbruk	-
16	Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	-
17	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	-
18	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-

Øverste del pkt. 2 - 7 skal alltid bokføres i hht budsjett. Deretter skal det foretas delvise strykninger (tilbakeføring) av disse posteringene slik at man kommer fram til et regnskap i balanse. For 2024 sto vi etter bokføring av vedtatt netto fondsbruk med et regnskapsmessig merforbruk på 3,906 mill.

Budsjetterte avsetninger til disposisjonsfond på 1,5 mill (avsetning av netto salg konsesjonskraft) måtte strykes.

Overføring til investeringsregnskapet er det første som etter reglene skal strykes. Der ble finansieringen av egenkapitalinnskuddet strøket. Dette kan ikke lånefinansieres, og blir en netto belastning i investeringsregnskapet. Det ble likevel overført noe til investeringer fra drift i form av belastning fra sektor Velferd som finansiering av kjøp av bil som ikke skulle lånefinansieres.

Etter strykningene sto man med en merforbruk på 2,255 mill, som måtte dekkes inn. Eneste mulighet for inndekking er i henhold til reglene bruk av disposisjonsfond. Merforbruket ble dermed finansiert ved bruk av generelt disposisjonsfond.

Se eget avsnitt om Fondsbeholdningen under utredning om Balanseregnskapet nedenfor.

Hver enkelt sektor kommenterer sine resultater under sine avsnitt.

Frie inntekter

Frie inntekter er betegnelsen for inntekter som ikke er knyttet opp mot særskilte tjenester, men som skal benyttes fritt i kommunen for å finansiere kommunens totale tjenesteproduksjon og investeringer.

Etter nye prognoser og vurderinger ble det gjennom året foretatt budsjettjusteringer, og ved årsslutt ble sum frie inntekter nært opp til budsjett, med et positivt avvik i forhold til budsjett på kr. 337.000,-.

	Regnskap 2024	Reg. budsjett 2024	Oppr. Budsjett 2024	AVVIK	Regnskap 2023
Rammetilskudd	85 284	83 709	84 109	-1 575	95 338
Inntektsutjevning	14 243	18 135	18 135	3 892	15 068
Skatteinntekter	42 771	41 617	40 117	-1 154	40 192
Naturressursskatt	931	0	0	-931	538
Eiendomsskatt	7 738	7 031	7 031	-707	7 057
Integreringstilskudd	22 488	23 513	23 513	1 025	23 661
Rentekostnader	-8 694	-8 625	-9 095	69	-7 302
Renteinntekter	2 086	1 130	600	-956	2 154
	168 871	168 534	166 434	-337	178 729

Litt om de forskjellige inntektene:

Rammetilskudd, skatteinntekter/inntektsutjevning og naturressursskatt

Disse inntektene kommer i form av ramme-overføringer fra staten, og budsjettering av postene gjøres på bakgrunn av prognoser fra KS.

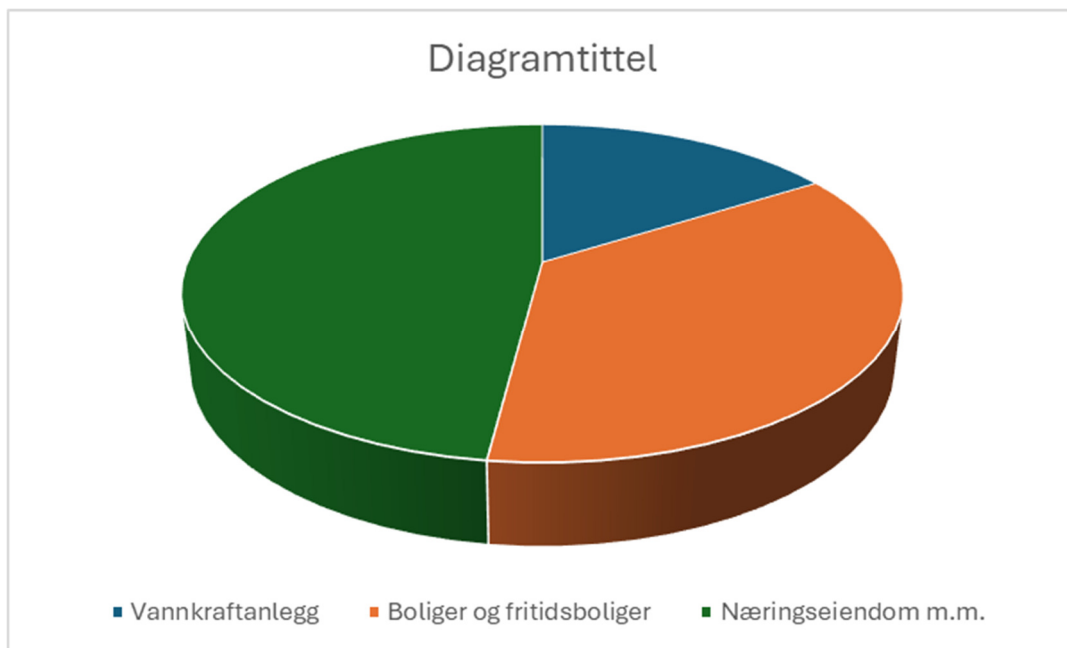
Beregning av hver enkelt kommune sitt rammetilskudd er basert på en rekke kriterier som folketall, demografi osv. Inntektsutjevning er en omfordeling av landets skatteinntekter, hvor skattesterke kommuner overfører deler av sine skatteinntekter til skattesvake kommuner. Tolga kommune er en skattesvak kommune, så inntektsutjevning er en vesentlig del av våre overføringer fra staten. Skatteinntektene til kommunen blir overført sammen med rammetilskuddet, og naturressursskatt ligger innbakt i disse inntektene. KOSTRA-forskriften krever at naturressursskatt bokføres på egen konto i regnskapet, og skilles ut fra de ordinære skatteinntektene ved regnskapsføringen.

I 2024 ble inntektssystemet revidert, og i motsetning til tidligere blir nå eiendomsskatt og naturressursskatt sett på som en del av kommunens skatteinntekter. For Tolga kommune sin del er vi fortsatt langt unna å være en kommune som må avgi skatteinntekter til andre kommuner, men de endrede fordelingsreglene gjør at inntektsutjevningen har blitt vesentlig lavere enn budsjettet. De opprinnelige prognosene ble endret etter først vedtatt statsbudsjett og deretter budsjettforliket i stortinget. Vi kommer likevel godt ut av endringen i fordelingskriterier med hensyn til generelt rammetilskudd, så i sum havner vi kun 232.000 under budsjett på disse postene.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt for 2024 ble omtrent som budsjettet, med et positivt avvik på kr. 705.000,-.

Inntektene fordeler seg slik:

Integreringstilskudd

Integreringstilskudd gis med bakgrunn i antall flyktninger som er bosatt i kommunen de første 5 årene. Det er ulike satser for hvor lenge de har bodd her, og det gis enkelte tillegg for små barn, enslige mindreårige og for flyktninger over 60 år. Det gis i tillegg et ekstra tilskudd for hver flyktning kommunen har bosatt utover anmodet antall.

De siste årene har det vært en trend at det kommer et vesentlig antall flyktninger til kommunen helt på slutten av året. Det betyr ofte at man ikke enda har fått overført integreringstilskudd for en del flyktninger, dersom beregning og utbetaling av tilskudd fra IMDI gjøres før disse bosettes i kommunen. Dette er en utfordring å forholde seg til rent budsjett- og regnskapsmessig, siden tallene ikke er klare før etter årsslutt.

2024 var et unntaksår, idet det ikke kom noen flyktninger til kommunen i slutten av desember. Totalt sett kom det færre enn forventet i 2024, i tillegg til at flere flyktninger reiste fra kommunen i løpet av året. Mottatt integreringstilskudd til kommunen ble derfor ca 1 mill lavere enn budsjettet. Mottak av lavere antall flyktninger enn forutsatt medfører imidlertid lavere kostnader til etablering og introduksjonsstønner og andre driftsmessige utgifter, noe som gjenspeiler seg på en positiv måte på andre tjenesteområder.

Netto rentekostnader

Rentekostnader knytter seg til renter på lån, og er helt i tråd med budsjett med et avvik på kr. 134.000.

Når det gjelder renteinntekter ble disse også i år høyere enn beregnet, med en merinntekt i forhold til budsjett på kr. 956.000,-. I sum fikk man da et positivt avvik på netto rentekostnader på kr. 887.000,-.

Når det gjelder rentekostnader knyttet til lånegjeld, se eget avsnitt.

Lånegjeld

Med lånegjeld menes kommunale innlån inklusive husbankmidler til videre utlån. Med videreutlån menes utlån av husbankmidler, som forvaltes av NAV på vegne av kommunen. Ubrukte lånemidler er låneopptak der lån er tatt opp men ikke benyttet enda, samt husbankmidler til videreutlån som ikke er utlånt.

Renter og avdrag på lån til egne investeringer belastes driftsregnskapet. Når det gjelder videreutlån, føres betalte avdrag og mottatte avdrag i investeringsregnskapet. Differansen mellom disse to må føres mot bundet investeringsfond, og eventuelt benyttes til betaling av ekstraordinære avdrag eller lånes ut på nytt. Renteutgifter og -inntekter på startlån føres i driftsregnskapet, ideelt sett skal disse gå mot hverandre.

Tolga kommune har en lånegjeld ved utgangen av 2024 på 214 mill , inklusive lån til videreutlån. I kroner og øre er dette en økning i forhold til 2023, men er en reduksjon i forhold til andel av driftsinntektene som bindes opp til betjening av lån (gjeldsgrad):

Årsmelding 2024

	2024	2023	2022	2021	2020
Lånegjeld pr. 01.01.	210 025	199 430	194 532	181 690	136 300
- Avdrag (drift)	-7 905	-9 823	-11 778	-9 446	-5 954
- Avdrag (investering)	-826	-852	-924	-712	0
- Ekstraordinære avdrag	0	0	0	0	0
+ Nye lån	12 715	21 270	17 600	23 000	52 000
Total lånegjeld pr. 31.12.	214 009	210 025	199 430	194 532	182 346
- Ubrukte lånemidler	-9 977	-10 720	-13 770	-5 515	-2 204
- Sosiale utlån	0	0	0	0	-101
- Boligsosiale formål (startlån)	-13 748	-13 573	-10 695	-10 079	-10 187
Netto lånegjeld investeringer 31.12.	190 284	185 732	174 965	178 938	169 854

Gjeldsgrad

Gjeldsgrad er et måltall som viser lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter. Kommunestyret har vedtatt at denne for Tolga kommune over tid bør ligge under 80 %.

Fram til nå har man målt dette tallet ved å bruke sum total lånegjeld pr. årsslutt. Man har imidlertid kommet fram til at lån til videreutlån (startlån, boligsosiale formål) bør holdes utenom i denne beregningen, siden håndtering av avdragene på startlån ligger i investeringsregnskapet og ikke binder opp driftsinntektene til kommunen (jfr endring i økonomiforskriften til kommuneloven). Det er også vanlig å trekke fra ubrukte lånemidler.

Korrigerer vi for dette, får vi en slik utvikling:

	2024	2023	2022	2021	2020
Sum driftsinntekter	250 645	239 899	220 567	193 828	178 531
Sum korrigert lånegjeld	190 284	185 732	174 965	178 938	169 854
Gjeldsgrad	75,9	77,4	79,3	92,3	95,1

Bruker vi dette som måltall har vi altså nå en gjeldsgrad på 75,9 %, som ligger under vedtatt maksimumsgrense.

I forbindelse med rapportering for 2. tertial ble det på grunn av en utfordrende regnskapsmessig situasjon vedtatt å unnlate betaling av avdragsfrie lån på 2,5 mill. Dette for å forsøke å legge fram et regnskap i balanse. Det finnes imidlertid regler for hvor mye man minimum må betale i avdrag sett i forhold til avskrivninger og lånegjeld totalt sett. Disse beregningene viste at vi i henhold til regelverket hadde betalt kr. 740.000 for lite i avdrag, og dette måtte betales inn i forbindelse med årsavslutningen. Dette har en positiv innvirkning på gjeldsgraden for 2024.

Balanseregnskapet

	2024	2023	2022	2021
EIENDELER				
Anleggsmidler	618 657	594 683	546 046	537 453
Omløpsmidler	97 595	97 903	92 207	73 706
<i>Herav kortsiktige fordringer</i>	<i>57 010</i>	<i>55 291</i>	<i>37 326</i>	<i>32 119</i>
SUM EIENDELER	716 252	692 586	638 253	611 159
EGENKAPTIAL OG GJELD				
Egenkapital	184 041	191 664	183 786	170 544
Langsiktig gjeld	485 881	460 966	430 543	415 470
Kortsiktig gjeld	46 330	39 956	23 924	25 145
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	716 252	692 586	638 253	611 159

Eiendeler

Omløpsmidlene utgjør likvide beholdninger, kortsiktige plasseringer og kortsiktige fordringer

Anleggsmidlene består av varige driftsmidler (faste eiendommer og anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler) og finansielle anleggsmidler (utlån, aksjer og andeler).

Gjeld og egenkapital

Langsiktig gjeld omfatter pensjonsforpliktelser samt lån kommunen har tatt opp

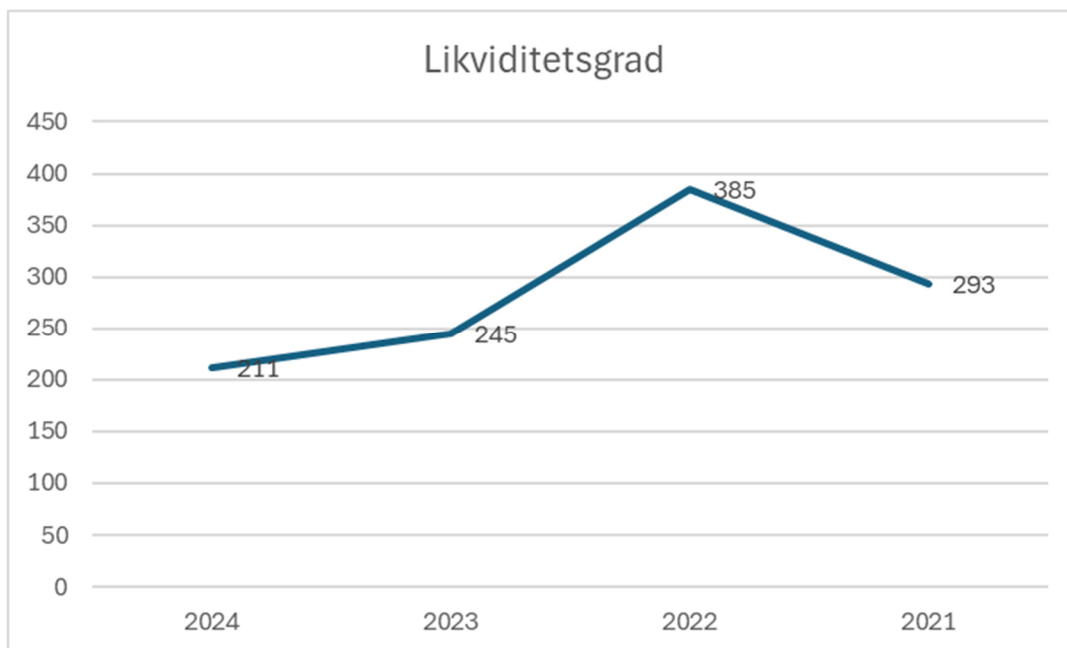
Kortsiktig gjeld oppstår som følge av tidsforskjellen mellom når anskaffelsen av en vare er kjent og mottatt og når den blir betalt

Egenkapitalen består av reelle egenkapitalkonti slik som regnskapsmessig mindre-/merforbruk og fond. I tillegg kommer "Kapitalkonto", som har en særskilt funksjon i kommuneregnskapet. Saldoen viser kommunens samlede egenfinansiering av anleggsmidler, dvs hvor mye kommunen selv har bidratt med til finansiering av anleggsverdiene. Denne finansieringen kan enten være over driftsregnskapet, av inntekter i investeringsregnskapet eller ved bruk av tidligere oppsparte midler (fond).

Likviditetsgrad

Likviditetsgraden viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Som en regel bør likviditetsgraden være mellom 150 og 200 for at det kan sies at kommunens likvide tilstand er tilfredsstillende. Likviditetsgraden er god, og ligger for 2024 på 211. Likviditeten våre er likevel fallende, og må følges nøye med på gjennom året. En svak likviditet kan føre til at lån må tas opp tidligere på året, noe som igjen medfører økte rentekostnader.

Tolga kommune har hatt en jevnt god likviditet de siste årene, med en ekstraordinær topp i 2022 som følge av store inntekter som kom på slutten av året:

Fondsbeholdningen

FONDSBEHOLDNING				
	2024	2023	2022	2021
Disposisjonsfond	31 077	35 900	40 297	27 305
Bundne driftsfond	12 448	12 411	15 577	16 787
Egenkapital drift	43 525	48 311	55 874	44 092
Ubundet investeringsfond	268	268	168	168
Bundne investeringsfond	1 792	2 291	2 113	2 424
Egenkapital investering	2 060	2 559	2 281	2 592
SUM EGENKAPITAL FOND	45 585	50 870	58 155	46 684

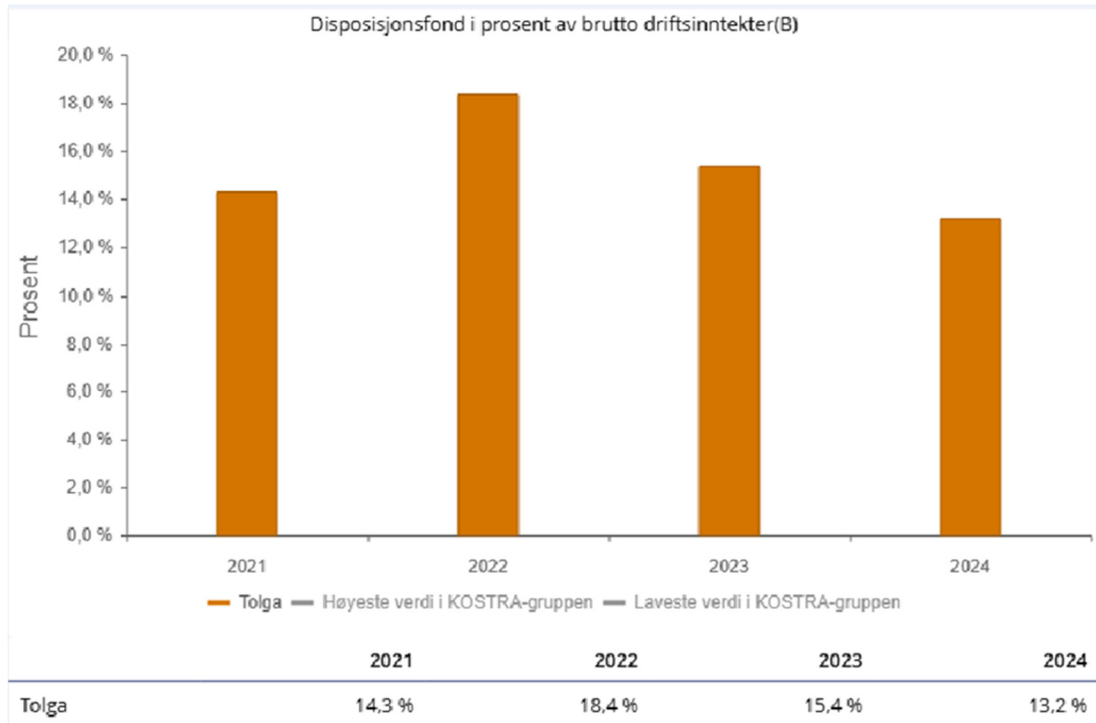
Disposisjonsfond og ubundne investeringsfond er frie midler som er avsatt etter mindreforbruk i drift, salg av eiendom i investering, eller framkommer som budsjetterte avsetninger. Det bør alltid være et mål å ytterligere øke frie fond for å sikre stabilitet i økonomien.

Bundne fond er tilskudd eller særskilte inntekter som skal brukes til helt spesifikke formål. Formålene er spesifisert fra midlenes giver, f.eks. et departement eller i form av en gave, og kan ikke omdisponeres av kommunen til andre formål.

Disposisjonsfond

Tolga kommune har som mål at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter. Sum disposisjonsfond ligger pr. 31.12.24 over målsetningen, med 13,2 %, og har historisk sett hatt en

god utvikling. De siste to årene har Fondsbeholdningen imidlertid blitt betydelig redusert, fra 40,3 mill i 2022 til 31,1 mill i 2024:

En vesentlig del av samlet beholdning av disposisjonsfond er bundet opp til særskilte formål, som næringsfond og fond kraftinntekter. Det generelle disposisjonsfondet, som i utgangspunktet ikke er avsatt til særskilte formål, har en saldo på 9,9 mill pr. 31.12.24. Dette tilsvarer kun 4 % av driftsinntektene. Når man i tillegg vet at det er fattet vedtak om ytterligere bruk av dette generelle disposisjonsfondet, noe som reduserer handlingsfriheten til dette fondet tilsvarende, begynner denne andelen å bli lav. Derom kommunen kommer i en situasjon hvor regnskapsmessig merforbruk blir mer enn saldo på fondet, må man ta av andre disposisjonsfond som opprinnelig var avsatt til andre formål. Dette må anses som svært bekymringsfullt.

Med dagens budsjettammer finnes det ikke rom på tjenesteområdene til å møte uforutsette hendelser som vesentlige svingninger i kommunens inntekts- eller utgiftsnivå. Disposisjonsfondet er dermed den eneste bufferen Tolga kommune har for å møte slike hendelser, og er kommunens eneste sikkerhet økonomisk sett. Denne begynner derfor å bli urovekkende lav, og bør styrkes. I budsjettet for 2025 er det lagt inn en styrking av disposisjonsfondet på 2 mill. Dette er selvsagt avhengig av at netto driftsresultat tillater det.

Finansforvaltning

Tolga kommunes midler til driftsformål er plassert i bankinnskudd, hvilket er i henhold til vedtatt finansreglement. Midlene er plassert uten binding. Kommunen har ikke plassert, og har heller ikke vedtatt, rammer for langsiktig plassering av aktiva.

Kommunen har sine innlån i KLP kommunekreditt (51,5 %) og Kommunalbanken (48,5 %). Videreutlån tas opp via Husbanken. 56,8 % av lånene har fast rente, mens 43,2 % er flytende rente.

Det ble i 2024 foretatt låneopptak hos KLP Kommunekreditt ihht vedtatt budsjett på 11,715 mill. Det ble tatt opp 1 mill i lån til videreutlån hos Husbanken.

Pensjon

Generell pensjonskostnad

Pensjonskostnader svinger, og er uforutsigbare. Man kjenner ikke helt hva endelig resultat blir før man får aktuarberegningen i januar påfølgende år. Pensjon er også arbeidsgiveravgiftspliktig, så 6,4 % kommer i tillegg til selve kostnaden. Vi har to forskjellige pensjonskasser; Staten Pensjonskasse (SPK) for lærere, og Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for øvrige ansatte.

Selve pensjonskostnaden kostnadsføres via lønnsutbetalingene gjennom året. Ansatte trekkes 2 % av sin lønn, mens arbeidsgiver betaler resten. I 2024 var det budsjettert med en pensjonskostnad på 12 % for SPK og 20 % for KLP. På slutten av året kommer **reguleringspremien**, som kan utgjøre store beløp, og som fordeles på tjenesteområdene der ordinær lønn utgiftsføres. Ved årsavslutningen avregnes det som utgjør pensjonskostnaden opp mot hva som er innbetalt i premie til pensjonskassene gjennom året. Er det betalt inn mer enn faktisk kostnad, blir det en tilbakeføring av pensjonskostnaden i regnskapet, og motsatt hvis det er betalt inn mindre i premie enn hva som er avsatt. I 2023 medførte avregningen en kostnadsreduksjon på tjenesteområdene på ca 3,2 mill. I 2024 viste avregningen en kostnadsreduksjon på 143.141 for SPK og 7.109.654 for KLP.

Premieavviket

Premieavviket er å anse som en periodisering av pensjonskostnaden, og påvirkes blant annet av forrige års beregnede pensjonskostnad. Regnskapsmessig er dette en inntekt i kommuneregnskapet på budsjettområdet for pensjon. Premieavviket er normalt også svært store beløp, som har vesentlig betydning for regnskapsmessig resultat. Det har også de siste årene vært veldig usikre tall, og prognosene har svingt voldsomt i løpet av året gjennom de ulike oppdateringene man får fra KLP. Det endelige beløpet kjenner man ikke før aktuarberegningen foreligger i januar.

Premieavviket amortiseres, det vil si at man fordeler premieavviket over 7 år for å unngå de aller største resultatmessige svingningene. Regnskapsmessig utgjør dette en kostnad som jevner ut inntekten fra det positive premieavviket, idet amortisering er en fordeling av tidligere positive premieavvik i form av kostnadsføring.

I 2024 fikk vi et vesentlig avvik på premieavvik/amortisering i forhold til budsjett. Budsjettert positivt premieavvik var på ca 3,4 mill mot 7,9 i budsjett, mens amortiseringen ble omtrent som budsjettert med

5,8 mill mot budsjettet 5,5 mill. Dette var man klar over, og ble rapportert i forbindelse med 2. tertial. Det ble ikke gjort noen budsjettjustering, siden dette negative avviket ble ansett å gå mot den reduserte generelle pensjonskostnaden - se avsnittet ovenfor.

I 2023 hadde man også et vesentlig avvik i forhold til budsjett, hvor premieavviket ble på 15,6 mill mot budsjettet 11,4 mill. Amortisering påvirkes av tidligere års positive premieavvik, og dette er årsaken til at man i 2024 har negativt premieavvik samlet sett på 2,4 mill når man tar med amortiseringen.

Premiefond

Under budsjettområdet for pensjon ligger også **bruk av premiefond**. Dette er fondsmidler som er tilført fra KLP gjennom årene, og som benyttes til å redusere premien som skal betales. Dette er ikke en reell kostnadsreduksjon i seg selv, fordi bruk av fond her belastes tjenesteområdene. Bruk av premiefond påvirker imidlertid den *betalte* pensjonspremien, som igjen påvirker premieavviket.

Bruk av premiefond fastsettes av kommunen selv, hvor oppsatte regler bestemmer hvor mye av fondet som til enhver tid skal stå igjen til neste år. Premiefondet deles i fond for sykepleiere, og for øvrige ansatte. Pr. 31.12.24 var saldoen slik:

- Pensjonsordning for sykepleiere kr. 842.679
- Fellesordning for kommuner og bedrifter kr. 9.348.471

I 2025 har vi fått varsel om at det på grunn av gode resultater og avkastning av plasseringer av KLP er tilført store beløp til premiefondet for kommunene, og vi anbefales å bruke mer av midlene i 2025. Administrasjonen vil gjennomføre dette i løpet av første halvår 2025.

Bruk av premiefond framstår på budsjettområdet som en inntekt, og utgjorde i 2024 8,8 mill mot budsjettet 5 mill.

Investeringer

For 2024 ble det et uinndekket beløp på investeringsregnskapet på 655.000. Dette skyldes ikke merforbruk på enkeltprosjekter, men i all hovedsak en korreksjon av et tilskudd fra 2023 som var dobbeltført. Dette førte til en belastning i investeringsregnskapet på ca 1 mill.

Årsmelding 2024

Oversikt over budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner etter §5-9 2. ledd		
Post (i 1.000 kr)		Vedtatt av kommunestyret i årsbudsjett
1	Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	14 910
2	Avsetninger til bundne investeringsfond	-
3	Bruk av bundne investeringsfond	-498
4	Budsjettert bruk av lån	-16 315
5	Overføring fra drift	-480
6	Avsetninger til ubundet investeringsfond	-
7	Bruk av ubundet investeringsfond	-
8	Dekning av tidligere års udekket beløp	-
9	Årets budsjettavvik	-2 383
10	Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond	-
11	Strykning av bruk av lån	2 857
12	Strykning av overføring fra drift	181
13	Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	-
14	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	-
15	Avsetning av udisponert beløp eller strykninger til ubundet investeringsfond	-
16	Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	655

Merforbruket må dekkes inn i 2025, og legges inn som budsjettjustering 1. tertial.

Bruk av bundne investeringsfond knytter seg til avsatt tilskudd på Infopunkter, i tillegg til at man for 2024 måtte bruke tidligere avsatte midler til å dekke differansen mellom betalte og mottatte avdrag på videreutlån.

Når det gjelder startlån har vi en beholdning av øremerkede midler på ca 1 mill. I budsjettvedtaket for 2025 er det bestemt at dette skal avsettes til ubrukte lånemidler for nye utlån. Man ønsket å se resultatet av avregningen før fastsettelse av endelig beløp, og det blir lagt inn budsjettjustering på dette ved rapportering for 1. tertial 2025. I budsjetttrammen for 2024 lå utlån på 4 mill. Det ble kun lånt ut 1,143 mill, så budsjettert bruk av disse lånemidlene måtte strykes med 2,857 mill.

Når det gjelder vurdering av de enkelte investeringsprosjektene vises til kommentarene under Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 Andre ledd nedenfor.

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Investeringer i varige driftsmidler	28 792	21 275	15 466	18 001	-2 535	-16,4 %	15 466
Tilskudd til andres investeringer	1 698	0	200	149	51	25,4 %	200
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	466	450	450	1 229	-779	-173,2 %	450
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0		0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0		0
Sum investeringsutgifter	30 955	21 725	16 116	19 380	-3 264	-20,3 %	16 116
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 979	-2 334	-2 221	-2 726	505	22,8 %	-2 221
Tilskudd fra andre	-5 340	-100	-1 100	-1 418	318	28,9 %	-1 100
Salg av varige driftsmidler	-533	0	0	-1 797	1 797		0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0		0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0		0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0		0
Bruk av lån	-21 270	-11 711	-12 315	-12 315	0	0,0 %	-
							12 315
Sum investeringsinntekter	-30 122	-14 145	-15 636	-18 256	2 620	16,8 %	-
							15 636
Videreutlån	3 050	4 000	4 000	1 143	2 857	71,4 %	4 000
Bruk av lån til videreutlån	-3 050	-4 000	-4 000	-1 143	-2 857	-71,4 %	-4 000
Avdrag på lån til videreutlån	852	750	750	826	-76	-10,1 %	750
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 507	-750	-750	-497	-253	-33,7 %	-750
Netto utgifter videreutlån	-655	0	0	329	-329		0
Overføring fra drift	-455	-450	-480	-299	-181	-37,7 %	-480
Avsetninger til bundne investeringsfond	655	0	0	0	0		0
Bruk av bundne investeringsfond	-478	0	0	-498	498		0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	100	0	0	0	0		0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-7 130	0	0	0		0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0		0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-178	-7 580	-480	-797	317	66,1 %	-480
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	655	-655		0

Status investeringer (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Andre investeringer							
IKT - Oppgradering IKT utstyr sikkerhet	621	0	0	0	0		0
IKT - Skolene/barnehagene	194	100	100	0	100	100,0 %	100
Tolga skole - rehabilitering sløydsal	327	0	0	0	0		0
Tolga skole - inventar ungdoms-/mellomtrinn	0	100	100	0	100	100,0 %	100
Tolga skole - frekvensstyrte vifter	0	700	510	508	2	0,4 %	510
Tolga skole - tilpasning HC-basen	60	150	150	165	-15	-9,7 %	150
Tolga skole - Inngangsparti	0	300	100	0	100	100,0 %	100
Vingelen skole og barnehage - uteområde	613	0	0	0	0		0
Vingelen skole og barnehage - trafiksikkerhetstiltak	0	400	200	140	60	30,2 %	200
Tolga barnehage - ferdigstillelse uteområde	423	0	0	0	0		0
Helsesenteret - ventilasjon og ombygging	0	1 000	0	0	0		0
Tolga Omsorgstun - utbedringer	607	2 550	0	721	-721		0
Omsorgsboliger - Enøktiltak vinduer	0	0	0	1 371	-1 371		0
Omsorgsboliger - Enøktiltak solcelleanlegg	0	0	2 550	3 147	-597	-23,4 %	2 550
Driftsmidler PLO - kjøp av bil	129	0	0	299	-299		0
Idrettshall/svømmehall - rehabilitering	285	0	0	0	0		0
Tolga kulturhus	292	0	0	0	0		0
Infopunkt tolga	729	0	0	212	-212		0
Beredskap - damanlegg/demning Store Tallsjø	191	0	0	0	0		0
Enøktiltak	0	1 000	700	861	-161	-23,0 %	700
Boliger/tomter - infrastruktur Tolgensli	206	250	200	269	-69	-34,5 %	200
Infrastrukturtiltak Vingelen	0	2 000	2 000	1 500	500	25,0 %	2 000
Prøvebolig	6 070	0	54	54	0	-0,1 %	54
Sentrumsutvikling - Tolga sentrum øst	28	0	0	0	0		0
Gammelbanken - næringslokaler	1 568	0	15	17	-2	-12,5 %	15
Gammelbanken - leilighet	1 308	0	12	13	-1	-6,7 %	12
Gammelbanken 3. etg og utvendig	1 711	0	310	339	-29	-9,5 %	310
Sentrumsutvikling	0	200	200	52	148	74,1 %	200
Støa	300	0	1 200	1 425	-225	-18,8 %	1 200
Parkering Renseanlegget	0	500	500	464	36	7,1 %	500
Møteplass Støa	0	1 200	0	0	0		0
Vei og foratu - oppgradering Dalsveien, Gjerdalsveien	0	1 500	1 000	1 162	-162	-16,2 %	1 000
Gatelys - oppgradering til LED Hodalen	0	500	500	188	313	62,5 %	500
Gatelys - oppgradering til LED Tolga	0	470	270	304	-34	-12,7 %	270
Gatelys - Vingelen Vesleåsen	0	600	600	882	-282	-47,0 %	600
Driftsmidler teknisk - traktor	0	625	800	999	-199	-24,8 %	800
Kommunehuset - ombygging servicetorg, bibliotek etc.	9 125	0	0	0	0		0
Kommunehuset - ombygging del 2	1 726	0	135	166	-31	-22,7 %	135
Kommunehus - solcelleanlegg	0	500	410	511	-101	-24,5 %	410
Sum Andre investeringer	26 514	14 645	12 616	15 768	-3 152	-25,0 %	12 616
Selvkost							
Renseanlegg - prosjektering renseanlegg	0	1 200	350	351	-1	-0,3 %	350
Vann - reservevannkilde	26	0	0	1	-1		0
Vann - reduksjonsventil hovedvannledning	661	0	200	203	-3	-1,6 %	200
Vann - rehabilitering vannkummer	335	300	500	818	-318	-63,6 %	500
Vann - utbedring vannledning mellom brua og stasjon	0	730	0	0	0		0
Vann - utbedring vannledning Tolga Vest	339	400	0	0	0		0
Vann - utbedring vannledning Erlia	0	2 500	500	0	500	100,0 %	500

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Vann - utbedring vannledninger Kråkmoen/Sjukehusmoen	532	0	0	0	0		0
Vann - solcelleanlegg tak vannbehandlingsanlegg	164	0	0	0	0		0
Vanntilførsel sykehjem	0	500	500	528	-28	-5,7 %	500
Høydebasseng Haugan	0	200	200	7	193	96,7 %	200
Avløp - rehabilitering avløpsnett	221	300	300	96	204	68,1 %	300
Slamvogn	0	500	300	230	70	23,3 %	300
Sum Selvkost	2 278	6 630	2 850	2 234	616	21,6 %	2 850
Investeringer i varige driftsmidler	28 792	21 275	15 466	18 001	-2 535	-16,4 %	15 466

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Kirker - skifte takspen Vingelen Kirke	1 698	0	200	149	51	25,4 %	200
Tilskudd til andres investeringer	1 698	0	200	149	51	25,4 %	200

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Aksjer og andeler	466	450	450	1 229	-779	-173,2 %	450
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	466	450	450	1 229	-779	-173,2 %	450

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %	Rev. bud. 2024
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0		0
Sum del 1-4	30 955	21 725	16 116	19 380	-3 264	-20,3 %	16 116

060302: Infrastrukturtiltak Vingelen. Det er brukt 2 mill som vedtatt.

032003: Enøktiltak, Bytte av vinduer Tolga Omsorgstun. Noe forbruk i 2025.

032004: Solcelleanlegg på Omsorgstunet ble ikke alt arbeid ferdig i 2024, så det blir noen kostnader i 2025, men holder godt innenfor budsjett.

022002: Trafikksikkerhetstiltak Vingelen. Anser prosjektet som ferdig. Mindreforbruk på kr 150.000,-

Årsmelding 2024

060604: Gammelbanken: Merforbruk på ca 1 mill, pga dobbeltføring av tilskudd i 2023.

060608: Sentrumsutvikling. Plan ferdig. Det er bruk kr 50.000,- på tiltak, og resterende (kr 150.000,-) brukes i 2025 for å få ut tilskudd til plan.

033003: Utkjøp av "leasing"bil hjemmesykepleie.

Gatelys: 3 prosjekter, Hodalen, Tolga Øst og Vingelen. Prosjekter ferdigstilt med ca kr 250.000,- i totalt mindreforbruk.

Investeringer innen VA er beskrevet i Hovedplan for Vann og Avløp fra 2020.

Der ligger det kr 300.000,- pr år til "Rehab". Tanken den gang var at dette skulle dekke utskifting av 6 stk antall kummer pr år.

Det viser seg for hver kum vi bytter ut av det er behov for renovering i sammenheng med/rundt kum. Omfang varierer og er vanskelig å forutse kostnader før arbeidet starter.

Kostnader på deler og arbeid har økt mye siden planen ble utarbeidet i 2020, og antall rehabiliterte kummer er mindre enn planlagt.

Det er ett merforbruk på rehab vannkummer, mens det er ett mindreforbruk på rehab avløp.

Flere prosjekter inne VA som ikke har blitt startet på i 2024.

Investeringer ellers er som revidert i 2.tertial.

Oppfølging av vedtak og oppdrag

Oppfølging av vedtak og oppdrag i forbindelse med budsjettvedtaket 2024-2027 kommenteres også for den enkelte sektor det gjelder, men er oversikten gjengitt samlet :

Følgende endringer innarbeides i investeringsbudsjettet:

- Det avsettes inntil kr. 2.000.000, - til infrastrukturtiltak for flere byggeklare tomter i Vingelen. Tiltaket lånefinansieres. *Status: Midlene brukt i sin helhet i 2024*
- Solcelleanlegg Tolga kommunehus fremskyndes til 2024. Investeringen finansieres gjennom bruk av avsatte kraftinntekter på disposisjonsfond. *Status: gjennomført*
- Endring av finansiering på samtlige investeringstiltak på VAR-området: Investeringene finansieres gjennom bruk av avsatte kraftinntekter på disposisjonsfond. Total bruk av kraftinntekter avsatt på disposisjonsfond: Kr. 7.130.000. *Status: Etter rapportering 2. tertial 2024 ble det gjort endringer i dette vedtaket, slik at denne finansieringen ble endret, og de gjennomførte investeringsprosjektene - som også ble av et lavere omfang enn forutsatt - ble finansiert ved bruk av lån. Det er derfor ikke brukt noe fra de avsatte inntektene fra netto salg av konsesjonskraft i 2024.*

Kommunestyret gir følgende føringer for arbeidet i 2024 (verbalforslag):

- KID-Ordning: Kommunedirektøren utreder hva det vil koste å innføre en lokal KID-ordning for Tolga kommune. Kommunestyret ønsker at det kartlegges hva kostnadsbildet vil være for å sikre bedre kollektivtilbud i egen kommune. Hovedformålet er å tilrettelegge for økt mobilitet uten privatbil og å styrke mobiliteten til barn og unge. *Status: ikke vært fulgt opp og jobbet med i 2024 pga. kapasitetsutfordringer. Arbeidet fortsetter i 2025 og må ses i sammenheng med søknaden Økt mobilitet for mer inkludering i Nord-Østerdal (Tilskuddsordning for samfunnssikkerhet og klima, energi og miljø 2025, Innlandet Fylkeskommune) Kommunene i Nord-Østerdal ønsker å styrke mobiliteten i egen region og samhandlingen over kommunegrensene. Med bakgrunn i erfaringene fra satsingene «Kollektivtilbud i distriktene» (KID) i Tolga og «Smart transport i distriktene» i Folldal ønsker vi å sette i gang et forsøk med bestillingsruter i tidsrom og på strekninger med manglende tilbud. Forsøket vil i første omgang gå fra mai til august 2025. Målgrupper er alle innbyggere i Nord-Østerdalen, men vi ønsker en særlig markedsføring inn mot barn og unge, innbyggere uten førerkort, unge voksne og tilflyttere/innvandrere. Det er søkt om støtte til utredning og planlegging av tilbudet.*
- Organisering av sektor oppvekst for implementering av kompetanseløftet: Kommunedirektøren skal legge frem sak for kommunestyret om implementering av kompetanseløftet innen sektor oppvekst. Kommunestyret ønsker særlig fokus på hvordan organiseringen innen sektor oppvekst bidrar til god bruk av ressurser og tidlig innsats både i skole og barnehage. Kommunestyret ønsker seg et tydelig faktagrunnlag slik at implementeringen av kompetanseløftet kan være faktabasert og objektiv. Kommunedirektøren gis derfor anledning til å leie inn ekstern bistand for å kartlegge om sektoren er hensiktsmessig organisert for å løse fremtidige krav. Kommunestyret ber ikke om en utredning av skolestruktur, men om dagens ressurser utnyttes til beste for oppvekstmiljø og arbeidsmiljø innen sektoren. Kommunestyret avsetter inntil 200.000, - kr. fra disposisjonsfond til en eventuell ekstern prosess. *Status: Kartlegging og rapport v/KS Konsulent. Følger opp anbefalinger i 2025 . Midler til konsulent er brukt*
- Kommunalt aktivitetstilbud på lørdager: Kommunestyret ønsker å tilrettelegge for flere aktiviteter på helg. Kommunedirektøren bes derfor om å kartlegge om flere av dagens tilbud kan

ha åpningstid på helg, fortrinnsvis i samarbeid med frivilligheten. Av potensielle tilbud nevnes: Gymsal, basseng, fritidsklubb, kulturhus, kino, BUA og bibliotek. *Status: gjennomført noen lørdager. Fortsetter i 2025*

- Miljøfyrtårnsertifisering av kommunale virksomheter. Kommunedirektøren bes om å legge frem en plan for hvordan samtlige kommunale virksomheter kan miljøfyrtårnsertifiseres innen utgangen av 2027. *Status: ikke kommet i gang grunnet sykemelding og vakanse i store deler av 2024 som har påvirket ressurser og arbeidsoppgaver. Følges opp videre i 2025*
- I forbindelse med detaljplanlegging av Tolga sentrum Øst inviteres ungdomsrådet med i planprosessen. *Status: Gjennomført*
- Kommunedirektøren bes komme med en plan for drift og vedlikehold av kommunale veier. Planen bør inneholde plan for drift og vedlikehold på alle kommunale veier, samt en prioritering av hvilke veier som bør prioriteres opprettholdt som kommunale veier. Planen legges fram for kommunestyret innen juni 2024, slik at det kan danne grunnlag for prioriteringer i budsjett og økonomiplan 2025-2028. *Status: Plan er laget og gjennomgått*

Oppfølging av planer

Status og utfordringer for planarbeid

Planprogram for Kommuneplanens arealdele (KPA) ble vedtatt i KST 16.3.23 Silingsdokument for nye innspilte arealer, samt vurdering av tidligere avsatte arealer med utfordringer (med tanke på framdrift eller behov for ny konsekvensvurdering), ble vedtatt i KST 13.6.2024. Arbeidet med overordnede retningslinjer og bestemmelser har løpt gjennom høsten. Det er også gjennomført konsekvensutredninger for vedtatt områder, som vil bli behandlet i mars 2025. Det er også gjort en grundig gjennomgang av spredtliggende boliger og fritidsboliger i LNF-område og annet. Det er også startet opp arbeid med planvask av eldre reguleringsplaner i henhold til bevilgede midler fra Miljødirektoratet.

Planprogram for Kommuneplanens samfunnsdel (KPS) ble vedtatt som en del av kommunens planstrategi, og oppstart av planarbeidet vedtatt i samme møte (KST 24.10.2024). Arbeidet med KPS vil løpe parallelt med prosessen med KPA gjennom 2025, med håp om vedtak i desember 2025. Det er planlagt interne medvirkningsprosesser med ansatte/politikere og eksterne prosesser med innbyggere og andre formelle høringsparter regionalt. "Tolga - kommune med TÆL" videreføres som kommunens visjon, og verdiene TYDELIG - ÆRLIG - LOJAL skal følge planens innhold.

Skjøtselplan for tørrmurer Tolga sentrum og Erlia 2024 - 2028 slutføres i løpet av våren 2025.

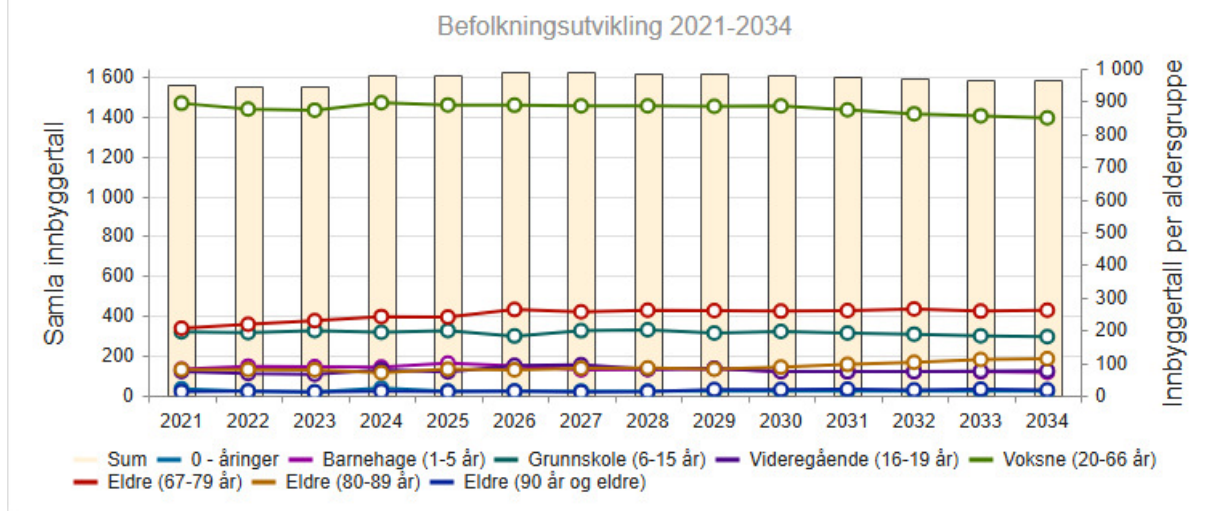
Detaljreguleringsplan for næringsområde Kåsdalen har pågått gjennom hele 2024. Arbeidet ble noe forsinket på grunn av behov for en flomkartlegging rundt planområdets sør-vestlige del, Kåsbekken. Dette arbeidet krevde ytterligere ekstern bistand, som det tok noe tid å få på plass. Det er håp om at saken kan komme til behandling i løpet av første halvår 2025.

Samfunns- og befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling 3. Kvartal 2024

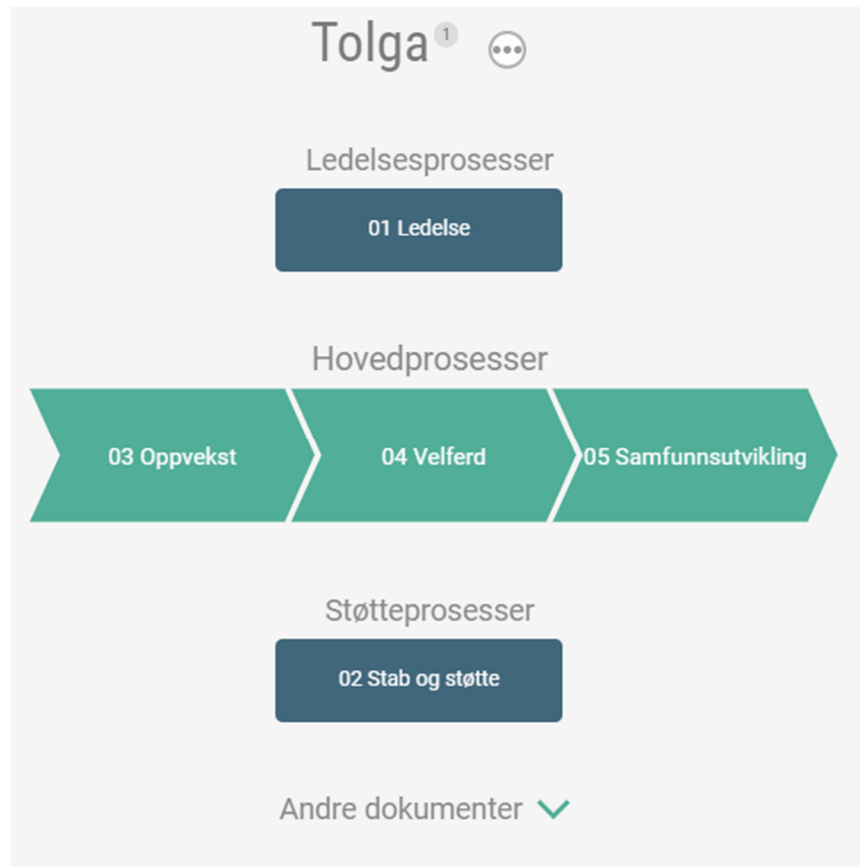
	2021	2022	2023	2024
Folketall ved inngangen av kvartalet	1 563	1 551	1 555	1 604
Fødte	14	9	24	8
Døde	17	21	18	9
Fødselsoverskudd	-3	-12	6	-1
Innvandring	20	14	13	7
Utvandring	0	6	4	12
Innflytting, innenlands	56	75	87	55
Utflytting, innenlands	85	69	53	55
Netto innvandring og flytting	-9	14	43	-5
Følkevekst	-12	4	49	-6
Folketallet ved utgangen av kvartalet	1 551	1 555	1 604	1 598

Graf (forhåndsvisning)

Internkontroll

Internkontroll

Kommunedirektørens internkontroll er en del av kommunens egenkontroll. Internkontroll skal bidra til at vedtatt politikk blir gjennomført, at tjenestene er av god kvalitet og at ressursene brukes effektivt og riktig. Dette er viktig for tilliten til kommunesektoren og lokaldemokratiet.

Som en del av helhetlig styring og kontroll, har kommunen kvalitetssystemet Compilo hvor vi har våre prosedyrer, arbeidsinstrukser/beskrivelser, ROS -analyser, årshjul og hvor avvik meldes og følges opp (se egen beskrivelse under HMS og Internkontroll). Organisasjonskart og overordnet fast møtestruktur inngår som en del av helhetlig styring og kontroll. Leder (enhetsledere og kommunalsjefer) skal ha kunnskap om status for internkontrollen på eget nivå ved utgangen av hvert tertial og til årsberetningen

- Risikoer som ikke er på akseptabelt nivå
- Aktiviteter som er gjennomført
- Resultater/effekt av internkontrollen
- Avvikshåndtering
- utfordringer

Vi følger hierarkisk oppfølging og rapportering av avvik. Det er særskilt oppmerksomhet på avvik som ikke er lukket, eller der tiltak ikke er igangsatt. Ledere skal melde om alvorlige avvik også utenom de faste tidspunkt. Aggregert rapportering og informasjon går til overordnet nivå og rapportering som del av ordinær rapportering og i styringsdialogen. Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året og da samlet i årsmeldingen (jf § 25-2)

For 2024 har kommunen hatt følgende tilsyn:

Årsmelding 2024

- Arbeidstilsynet - Tolga Skole og Tolga SFO -arbeidsmiljøloven - avsluttet og avvik lukket
- Statsforvalteren- Tvang i somatisk helsevern - pågående
- Statsforvalteren - tilsyn tvangsvedtak - lukket

Av forvaltningsrevisjoner har det i 2024 blitt gjennomført :

- Brukere med sammensatte behov - Revisjon Midt - Norge - pågående inn i 2025

Ved tilsyn avdekkes alltid forbedringsområder og avvik med ulik alvorlighetsgrad. I 2024 er det meldt inn noen avvik som må følges opp og lukkes. Dette gjøres som en viktig del av forbedringsarbeidet i tjenestene.

Kommunens tjenesteområder

POLITIKK/STAB/FELLES

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteområdet omfatter:

Politikk herunder kommunestyret, alle råd, utvalg og nemder, samt revisjon.

Under stab og støtte ligger også området **kommunedirektør, rådgiver**, diverse lisenser, kontingenter, opplæring, abonnement med mer. Oppgavene består i overordnet ledelse og styring, tilrettelegging for politikerne og oppfølging og iverksettelse av politiske vedtak.

Personalkontoret bistår i overordnet personalpolitikk, herunder å støtte kommunedirektøren, kommunalsjefer/enhetsledere i personalspørsmål, lønnsarbeidet og rapportering, gjennomføre lokale lønnsforhandlinger, ansettelse, samhandling med tillitsvalgte, organisasjonsutvikling, oppfølging av diverse retningslinjer med mer.

Økonomikontoret har hovedoppgavene knyttet til økonomiforvaltning, regnskap, budsjett og rapportering.

Innbyggertorg har som målsetting å gi innbyggere og andre den hjelpen de trenger i sitt møte med kommunen. Dette innebærer enten å gi informasjon, veiledning og tjenester der og da, eller å sørge for at publikum kommer i kontakt med den fagpersonen de har behov for. I tillegg er de interne oppgavene mange både innen saksbehandling og støttefunksjoner. Arkiv, postmottak, politisk sekretariat, sentralbord, hjemmeside og systemansvar for bl.a. sak-arkivsystemet er kjerneoppgaver.

Biblioteket er et folke- og skolebibliotek og har til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon. Skolebiblioteket samarbeider med skolens lærere og tilbyr aktiviteter som fremmer leselyst og skolebiblioteket er en viktig del av leseopplæringen. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

BUA er på biblioteket og der kan alle låne utstyr av forskjellig slag i bibliotekets åpningstider. Det tilbys utstyr som følger sesongene og man kan se hva som finnes på nettsiden til BUA Tolga. BUA er en nasjonal ideell organisasjon som skal gjøre det enklere for barn og unge å prøve flere og mer varierte aktiviteter, uten å øke forbruket.

Miljøsaker På miljøområdet forvalter kommunen og har ansvar/oppgaver i forhold til: viltforvaltning (viltnemnd, villreinnemnd Tolga Østfjell, fallviltarbeid, CWD-prøvetaking, jaktorganisering, hjortevilt, bever, jegerprøven), kommunalt rovviltfellingslag, hundeloven, motorferdsel i utmark, og forvaltning av verneområdene Bjøreggene Naturreservat, Telvanglia Naturreservat og Hodalen Landskapsvernområde. I tillegg har det i 2023-2024 blitt satt i gang prosjektert et natur-restaureringsprosjekt i Hola elv i Trangdalen for bedring av gyteforhold for ørret. Kommunen tar på seg en koordinerings rolle og bistår blant annet med søknader om eksterne midler

Kommentar til status økonomi

Området dekker kommunestyre og formannskap, regionale tiltak (IPRNØ), råd og utvalg, samt revisjon og kontrollutvalg. Ved årsslutt 2024, ser vi et samlet merforbruk på 883 000,-. Dette skyldes i hovedsak økte utgifter knyttet til ny forskrift politisk godtgjøring vedtatt gjeldende fra 01.01.24, fellesutgifter som knytter seg til ekstratjenester fra Bedriftshelsetjenesten (BHT), juridisk bistand, økt aktivitet lærlinger i forhold til budsjett og IKT utgifter.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	12 272	11 781	12 867	13 108	-240
Refusjon lønn	-752	-600	-600	-315	-285
Sum Lønn	11 520	11 181	12 267	12 793	-525
Drift	4 637	2 677	3 193	4 166	-974
Kjøp av produksjon	5 360	5 391	5 591	5 764	-173
Overføringer	1 049	210	210	1 084	-874
Finansutgifter	167	0	0	175	-175
Sum Utgifter	11 213	8 278	8 994	11 190	-2 196
Brukerbetaling	-442	-374	-374	-366	-9
Refusjoner	-1 984	-11	-1 265	-3 090	1 826
Finansinntekter	-285	103	-109	-131	22
Sum Inntekter	-2 712	-282	-1 748	-3 587	1 839
Netto resultat	20 022	19 177	19 513	20 395	-883

POLITIKK

Tjenesteområdebeskrivelse

Kommunestyret hadde 77 saker i 2024. Det ble gjennomført 8 ordinære møter, 3 hele dager med budsjettseminar og 2 informasjonsmøter digitalt.

Formannskapet behandlet 88 saker og avholdt 9 møter

Administrasjonsutvalget hadde 3 møter med agenda fastsatt i henhold til årshjul

Utvikling og utfordringer

Kommunestyret ønsker å redusere utgiftene knyttet til politiske møter/godtgjøring og vedtok i desember 2024 at det for 2025 skulle være færre møter.

Kommunestyre: 7 møter, 2 digitale møter, 2 dager budsjettkonferanse

Formannskap: 8 møter

Administrasjonen ønsker å legge til rette for og tilstrebe gode prosesser og saksutredninger som grunnlag for de politiske beslutningene. Administrasjonen ser at det må jobbes noe anderledes når det er færre politiske møter.

Kommentar til status økonomi

Området dekker kommunestyre og formannskap, regionale tiltak (IPRNØ), råd og utvalg, samt revisjon og kontrollutvalg. Ved årsslutt 2024, ser vi noen svingninger på enkeltområder i forhold til budsjett, og samlet sett er det et merforbruk som i hovedsak skyldes ny forskrift og godtgjøring til politikere. Som følge av dette fikk området et merforbruk på drøye 540.000 i 2024.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	2 116	1 325	2 411	3 020	-609
Sum Lønn	2 116	1 325	2 411	3 020	-609
Drift	634	319	450	333	117
Kjøp av produksjon	752	761	761	780	-19
Overføringer	228	70	70	179	-109
Finansutgifter	10	0	0	25	-25
Sum Utgifter	1 624	1 150	1 281	1 317	-36
Brukerbetaling	-4	0	0	0	0
Refusjoner	-703	0	-1 117	-1 218	101
Finansinntekter	-5	0	0	-4	4
Sum inntekter	-711	0	-1 117	-1 221	104
Netto resultat	3 029	2 475	2 575	3 116	-541

KOMMUNEDIREKTØR OG STAB

Tjenesteområdebeskrivelse

Innbyggertorg

Å samle servicetorg og bibliotek til et innbyggertorg har gitt mer fleksibilitet når det gjelder bemanning, drift, oppgaveløsning og mindre sårbarhet. Nytt sak og arkivsystem gir en god arbeidsflyt og sikre arkivmetoder, men vi trenger fortsatt å hente ut gevinster i forhold til nye og effektive arbeidsprosesser ute i organisasjonen.

Biblioteket

Tolga bibliotek hadde 10 åpne arrangementer i 2024. I tillegg til dette ble lesesirkel for ungdom startet opp. Det er også gjennomført 149 arrangementer for skoler og barnehager (dette er blant annet bokprater, forfatterbesøk og sommerlesearrangement. BUA er fortsatt en del av biblioteket og har tilbudt utlån av fritidsutstyr gjennom hele året.

Statistikk 2024 :

Viser kun statistikk på oppgaver som er tallfestet i sak-arkivsystem, telefonsystem og statistikk fra biblioteket. Statistikken for biblioteket viser god oppgang fra 2023. Etter ett helt år i nye lokaler ligger utlånstallene mer der vi ønsker og nærmer seg tallene fra 2022.

Årsmelding 2024

Antall saker og journalposter ført i sak-arkivsystemet, telefonsamtaler sentralbord 2024:	
Antall journalførte saker	1059
Antall journalførte dokumenter (journalposter)	4808
Antall telefonsamtaler til sentralbord	1490
Antall utlån Tolga bibliotek 2024:	
Antall utlån skjønnlitteratur voksne	1633
Antall utlån skjønnlitteratur barn	4118
Antall utlån faglitteratur voksne	405
Antall utlån faglitteratur barn	1044
Utlån AV-medier	33
Annet utlån	586
Fjernlån	429
Fornyelser	1829
E-bøker	55
Totalt utlån 2024	10132

Utvikling og utfordringer

Innbyggertorg og bibliotek prioriteringer i 2025:

- Gjennomføring av Stortings-og sametingsvalget 2025
- Oppgradering av elektroniske skjema på hjemmesiden
- Forberede evt.re-design nettside
- Innføre nytt biblioteksystem og meråpent
- Bibliotekarrangement 2025: Vi satser og planlegger for å få til noen større arrangement i 2025, og samarbeider bl.a. med kultur. I 2025 er planen at vi skal ha 3-4 større arrangement i kulturhuset/samfunnshus i Tolga kommune

Økonomikontoret :

Utvikle bruken av administrasjons- og styringsverktøyet Framsikt og hente ut gevinster knyttet til effektivitet, styring og beslutninger

Oppgaveforskyvning i forhold til ansvarsområder regnskap og budsjett/strategi og styring

Personalkontoret:

Merkantile ressurser i Oppvekst og Velferd skal samarbeide mer med personalavdelingen og støtte enhetsledere i forhold til stillingsutlysninger, personalmeldinger og praktisk støttefunksjon i forhold til sykefraværsoppfølgingen

Lede og gjennomføre oppfølgingsarbeidet med NAV arbeidslivssenter i forhold til sykefraværsoppfølging, fortsette i prosjektet Flyktninger i jobb. Det gjennomføres medarbeiderundersøkelser i mars-2025 og personalkontoret bidrar med støtte i oppfølgingsarbeidet i enhetene

Kommentar til status økonomi

Kommunedirektør og stab inneholder alle stabsfunksjonene, som kommunedirektør, økonomiavdelingen, personalavdeling, innbyggertorg og bibliotek, i tillegg til vilt- og fiskeforvaltning. I sum har dette området gått tilnærmet budsjett, med et merforbruk på ca 122.000.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	9 958	10 260	10 260	9 907	353
Refusjon lønn	-752	-600	-600	-315	-285
Sum Lønn	9 206	9 660	9 660	9 591	69
Drift	1 406	941	941	1 127	-186
Kjøp av produksjon	0	0	0	0	0
Overføringer	335	100	100	284	-184
Finansutgifter	133	0	0	150	-150
Sum Utgifter	1 874	1 041	1 041	1 562	-521
Brukerbetaling	-264	-287	-287	-249	-38
Refusjoner	-543	27	-337	-931	594
Finansinntekter	-281	103	-109	-127	18
Sum Inntekter	-1 088	-158	-734	-1 308	574
Netto resultat	9 991	10 543	9 967	9 846	122

FELLESUTGIFTER**Tjenesteområdebeskrivelse**

Under området fellesutgifter ligger flere store områder slik som lisenser, kontingenter, IT-drift, BHT, lærlinger, beredskap, HMS, fellestiltak opplæring/kompetanseheving, HMS

Utvikling og utfordringer

En ser at området fellesutgifter nok er for optimistisk budsjettert og at endel uforutsette utgiftsposter føres her. Det største utfordringen ser ut for å være å budsjettere utgifter knyttet til IKT og kontingenter/lisenser og forutse til juridisk bistand, hvor en ser at kommunen stadig er oppe i kompliserte saker som krever ekstern juridisk bistand (personalsaker, LVK/salg av kraft, avtaleverk mm)

I 2024 har 8 nye ledere gjennomgått lovpålagt HMS-kurs i regi av BHT og nye verneombud har også gjennomgått obligatorisk kurs

Kommentar til status økonomi

På fellesområdet belastes kostnader knyttet til IT-drift for kommunen, bedriftshelsetjeneste og juridisk bistand. Netto kostnader knyttet til lærlinger ute på tjenesteområdene belastes også fellesområdet. Så dette er et område som belastes merkostnader for kommunen som helhet. I 2024 ble det et merforbruk på fellesområdet på ca 464.000, som i all hovedsak relaterer seg til de nevnte områdene.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	198	196	196	181	15
Sum Lønn	198	196	196	181	15
Drift	2 597	1 417	1 802	2 706	-904
Kjøp av produksjon	4 608	4 630	4 830	4 984	-154
Overføringer	485	40	40	621	-581
Finansutgifter	25	0	0	0	0
Sum Utgifter	7 715	6 087	6 672	8 311	-1 639
Brukerbetaling	-174	-87	-87	-116	29
Refusjoner	-738	-38	189	-942	1 131
Sum Inntekter	-912	-125	102	-1 058	1 161
Netto resultat	7 001	6 158	6 970	7 434	-464

OPPVEKST

Tjenesteområdebeskrivelse

Sektor Oppvekst består av

- Tolga barnehage
- Tolga Skole
- Vingelen Skole- og Barnehage
- Tolga Kulturskole
- Oppgaver som hører til barnehage og skole felles
- Interkommunale tjenester/kjøp av tjenester: PPT, Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet

Tjenesteomfang for hele sektoren

Tjeneste	2022 Antall barn/elever (31.12.22)	2023 Antall barn/elever (31.12.23)	2024 Antall barn/elever (31.12.24)
Grunnskole	204	196	204
Barnehage	85	89	103 (74+27)
SFO	67	65	67
Voksenopplæringen	24	65	61
Kulturskolen – elevplasser	129 elever (170 elevplasser)	122 elever (170 elevplasser)	112 (161 elev- plasser), 11 på venteliste

Føringer fra kommunestyret i 2024:

"Organisering av sektor oppvekst for implementering av kompetanseløftet:

Kommunedirektøren skal legge frem sak for kommunestyret om implementering av kompetanseløftet innen sektor oppvekst. Kommunestyret ønsker særlig fokus på hvordan organiseringen innen sektor oppvekst bidrar til god bruk av ressurser og tidlig innsats både i skole og barnehage. Kommunestyret ønsker seg et tydelig faktagrunnlag slik at implementeringen av kompetanseløftet kan være faktabasert og objektiv. Kommunedirektøren gis derfor anledning til å leie inn ekstern bistand for å kartlegge om sektoren er hensiktsmessig organisert for å løse fremtidige krav. Kommunestyret ber ikke om en utredning av skolestruktur, men om dagens ressurser utnyttes til beste for oppvekstmiljø og arbeidsmiljø innen sektoren.

Kommunestyret avsetter inntil 200.000, - kr. fra disposisjonsfond til en eventuell ekstern prosess."

Status:

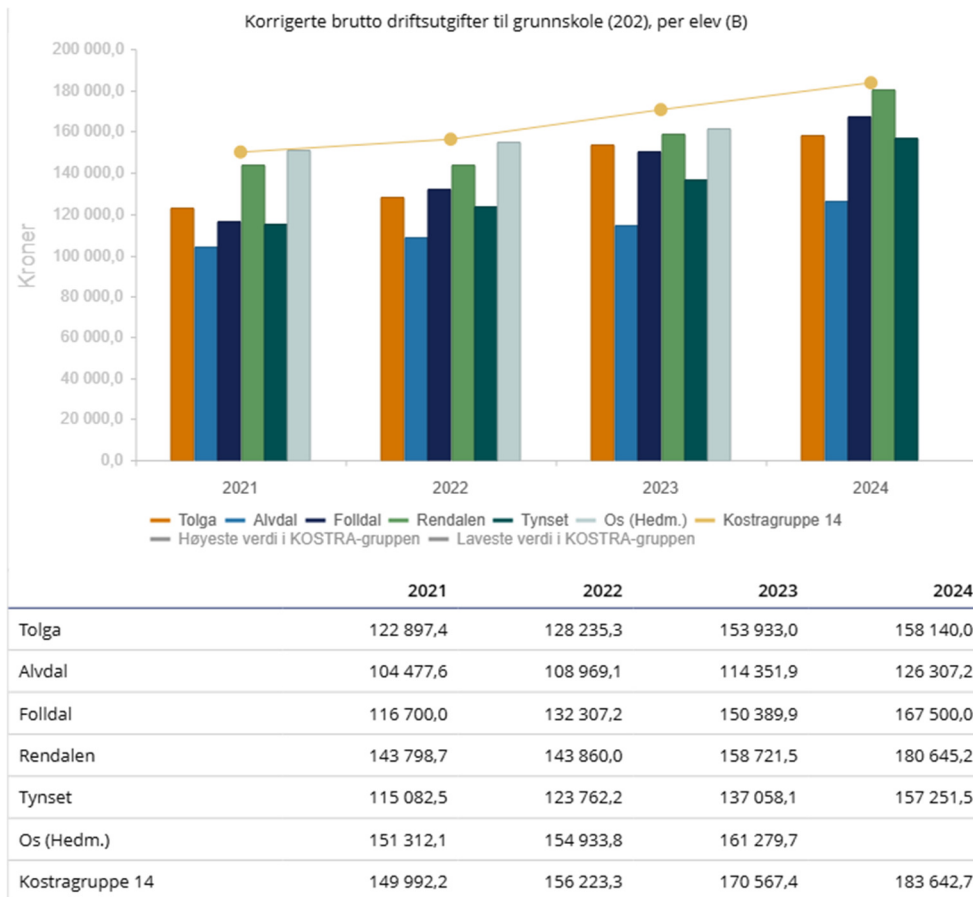
Flere aktører ble forespurt om oppdraget. Det ble inngått avtale med KS konsulent. Rapporten fra KS ble lagt fram for kommunestyret 05.09 2024. Rapporten gir et godt grunnlag for å synliggjøre nåsituasjonen for kommunen. Rapporten viser på hvilke områder kommunen er sårbar og hvilke tiltak sektoren bør jobbe videre med for å styrke samarbeidet og opprettholde kvalitet. Dette arbeidet er påbegynt og jobbes videre med i 2025.

Utgifter til grunnskole

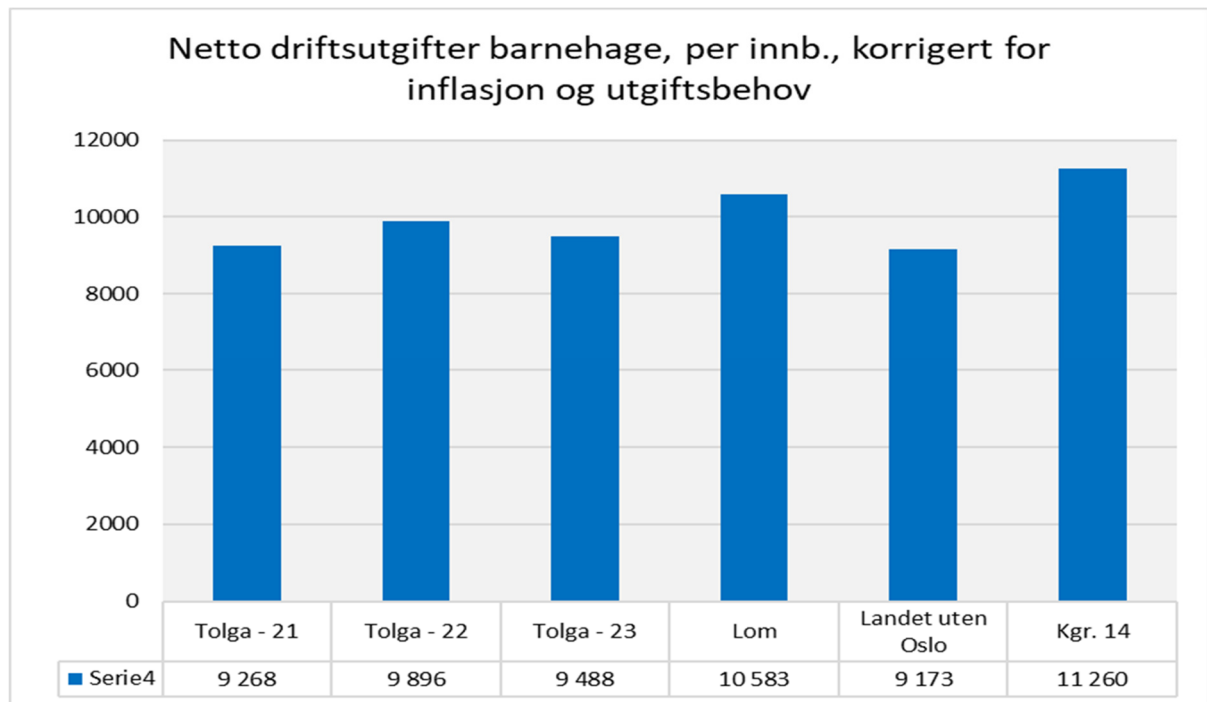
Tabellen viser utvikling utgifter pr elev sammenlignet med øvrige kommuner i regionen. Utfordring for alle kommuner er at kostnadene øker.

I beløpet ligger skyss, lønn, skolelokaler og øvrige driftskostnader.

Årsmelding 2024

Utgifter til barnehage (hentet fra KS K rapporten)

Utvikling og utfordringer

Utvikling og utfordringer

- I 2024 økte antall barn i barnehagene og på skolene. Tilflytting, særlig av barnefamilier er en viktig årsak til dette. Tolga har ikke hatt samme nedgang i antall barn og unge som prognosene til SSB tilsier, selv om kjente barnetall framover viser en liten nedgang de neste 5-10 årene.
- Sektoren har mange godt kvalifiserte medarbeidere. Men som KS K rapporten viser, er flere av enhetene små og sårbare ved fravær. Samlet ressursbruk er god og innenfor normen. Det er et potensiale å se på hvordan ressursene brukes. Dette er en del av oppfølging av KS k rapporten og intensjon som ligger i ny opplæringslov. Det må jobbes godt og strategisk for å oppfylle intensjonen i denne loven med mer fokus på tilpasset opplæring i klasserommet som hovedregel.
- For å møte nye sentrale føringer synliggjort i ny opplæringslov og oppvekstreformen (tidlig og målrettet innsats, styrke "laget rundt barnet") er det behov for større samarbeid mellom enhetene, mellom sektorene og å jobbe mer på tvers av team og trinn.
- Det er stor etterspørsel etter barnehagelærere i Tolga og i regionen. Tolga mangler tilstrekkelig antall barnehagelærere og har i flere år gjort vedtak om disp. fra utdanningskravet. 3 ansatte i barnehagene i Tolga startet utdanning i 2024. Kommunen gir økonomisk støtte (bl.a. permisjon med lønn og dekking av oppholdsutgifter ved studiesamlingene).
- Mer enn 90 % av budsjettammen handler om lønn. Det gir mindre handlingsrom å justere øvrige driftsposter og uforutsette utgifter.
- Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet dekker faktiske kostnader i intro-perioden. For at deltakerne i neste fase kommer ut i sysselsetting/lønnet arbeid, må lykkes i bla. i arbeidet som er satt i gang gjennom bl.a. "Sømløs arbeids inkludering".

Utvalgte resultater

Utvalgte resultater

- I 2024 er det flere barn i skolene enn på samme tid året før.
- Høsten 2024 gjenåpnet Tolga barnehage en 5. avdeling som følge av flere barn i barnehagen. Det betyr 7 fulle avdelinger: 2 i Vingelen barnehage og 5 i Tolga barnehage.
- Tolga er godt i gang med tverrfaglig arbeid i tråd med Oppvekstreformen. Det er iverksatt nye rutiner som skal fange opp barn og unges behov så tidlig som mulig. Et tiltak er tverrfaglige samhandlingsteam (TST) som et møtepunkt fem ganger i året for PPT, barnevern, helse, skole og barnehage. Dette er også i tråd med kommunens sektorplan for oppvekst. Nye tverrsektorielle prosjektstillinger har hatt en positiv innvirkning på dette arbeidet.
- UngData undersøkelsen gjennomført våren 2024 viser at unge i Tolga skårer høyt på trivsel og tilhørighet i skole, fritid og sammen med familien.

- Tolga fikk prosjektmidler for å prøve ut nye måter å lære norsk på for flyktninger i kommunen. Prosjektet "Språk og mat" der kulturskolen har vært en viktig aktør, har gitt stor framgang for deltakerne. Det gjelder ikke minst terskelen i å tørre å bruke et nytt språk. Det ligger stor overføringsverdi å ta i bruk samme pedagogisk tilnærming på flere områder.

Kommentar til status økonomi

Kommentar til status økonomi

Oppsummert for sektoren:

Ved 1. tertial ble det anslått at merforbruket for 2024 anslagsvis 2 - 2,5 mill. I hovedsak skyldes dette uforutsette lønnsutgifter, usikre inntekter og uforutsette utgifter, særlig på fellesområdet.

Prognose ved 2. tertial viste samme merforbruk. Etter budsjettjustering ble sektorens økt ramme med 1,5 mill.

Gjennom året er det ved alle enheter iverksatt tiltak for å holde samlet budsjetttramme. Ikke vikar ved fravær er ett slikt tiltak. I tillegg fikk kommunen ekstra midler gjennom ulike prosjekter og statstilskudd for å dekke noen av de ikke-budsjetterte lønnsutgiftene.

Stram budsjett disiplin og mindre utgifter på enkelte områder gjorde at samlet merforbruk for hele sektoren ble betydelig redusert. Samlet merforbruk av total ramme 59,4 mill ble kr 229 068. Det er under 0,5 %.

Se for øvrig kommentar for hver enhet.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	64 468	60 983	60 983	66 320	-5 337
Refusjon lønn	-2 187	-1 119	-1 119	-3 408	2 289
Sum Lønn	62 281	59 864	59 864	62 912	-3 048
Drift	3 911	3 673	5 173	3 688	1 485
Kjøp av produksjon	5 782	4 457	4 457	5 537	-1 079
Overføringer	568	0	0	530	-530
Finansutgifter	856	0	0	1 506	-1 506
Sum Utgifter	11 118	8 130	9 630	11 260	-1 630
Brukerbetaling	-5 042	-4 041	-3 541	-3 930	389
Refusjoner	-8 585	-5 887	-6 423	-9 650	3 227
Finansinntekter	-965	-122	-122	-955	833
Sum Inntekter	-14 591	-10 050	-10 086	-14 535	4 449
Netto resultat	58 807	57 944	59 408	59 637	-229

OPPVEKST FELLES

Tjenesteområdebeskrivelse

Oppvekst felles

I oppvekst felles inngår felles stillinger for skole og barnehage, felles kompetanseheving for skole og barnehage, utgifter til grunnskole som ikke berører den enkelte enhet, skoleskyss, prosjekter knyttet til sektor (eks. fritidskoordinator), skolemåltid, PPT, voksenopplæring og introduksjonsprogrammet.

Tolga kjøpte skolefaglige tjenester i 50 % stilling av Tynset kommune fra 2010 - 2022. Avtalen ble avviklet fra 2023 og organisert i kommunenes administrasjoner. Stillingen som skolekonsulent ble utvidet til 1 00% stilling fra mai 2023. Noe av stillingen dekker merkantil oppgaver for Tolga skole. resten av stillingen gjelder skole og barnehage felles, bl.a. flere fagsystemer for skole og barnehage. Kommunalsjef oppvekst lønnes fra dette området. Det samme gjelder 40 % ressurs til barnehagemyndighet.

Barnehage - og skolefaglig kompetansesamarbeid Nord Østerdal

Kompetansesamarbeidet i regionen er organisert i et forum for alle 6 kommunene i Nord-Østerdal: «Samarbeidsavtale om kompetanseutvikling i skoler og barnehager i Nord-Østerdal». Tynset kommune er sekretariat i dette samarbeidet. All felles kompetanseutvikling for skoler og barnehage er nedfelt i en felles plan. Kompetansepakkene gjelder tiltak begrunnet i St. melding 6 «Kompetanseløftet», Oppvekstreformen (Barnevernsreformen) og tiltak ut fra lokale behov på hver skole / barnehage.

Felles grunnskole

Fellestiltak gjelder bl.a. grunnskoleelever som får sitt skoletilbud i andre kommuner, samt videregående elever i «kombinasjonsklassen». Det siste tilbudet er 1–2 årig påfyll (grunnskoleopplæring) for flyktninger, som en innføring til vg. skole. Tilbudet er et spleiselag mellom fylkeskommunen og kommunen. Grunnskoletilbud for voksne heter nå Fortsettelsesopplæring for voksne (FOV). 5 elever fra Tolga deltar på dette tilbudet 2024-25. Organisert gjennom Tynset opplæringscenter.

Skoleskyss

Dette gjelder grunnskoleelever som har krav på skoleskyss i henhold til opplæringsloven. I tillegg til elever som bor på veistrekninger kommunen sjøl har definert som trafikkfarlig skolevei. I 2024-25 har 61 elever ved Tolga skole skoleskyss og 14 elever ved Vingelen skole.

Skolemat

Tolga skole: Et varmt måltid tilbys alle elever 1. - 10. trinn 1 dag pr uke, fordelt på 2 dager; tirsdager og onsdager i Skjold. Skoleåret 2024-25 driftes dette med hjelp av frivillige.

Vingelen skole: Elevene får i år lunsj i kantina i Skjold i forbindelse med svømming og bibliotek på onsdager. 10 ganger for 1.-4.trinn og 10 ganger for 5.-7.trinn. I tillegg har skolen samarbeid med Bygdekvinnelaget om skolemat 1 g pr mnd. i Fjellheim.

Fritidskoordinator

Prosjektstilling 50 %. Oppfølging av barn og unge og deres familier i ulike fritidsaktiviteter. Forsterket tilbud i Fritidsklubben. Organiserte bl.a sommeraktiviteter for barn og unge, Ungdata-undersøkelsen og kommunens koordinator i satsingene "Alle med" og "Innafor".

Pedagogisk psykologisk tjeneste

PP-tjenesten/logopedtjenesten for Nord-Østerdal er en interkommunal tjeneste, og dekker kommunene Tynset, Follidal, Alvdal, Rendalen, Tolga, og Os. Tynset kommune er vertskommune. Lederressurs er 50 % av en fagstilling. En representant fra hver kommune sitter i fagråd.

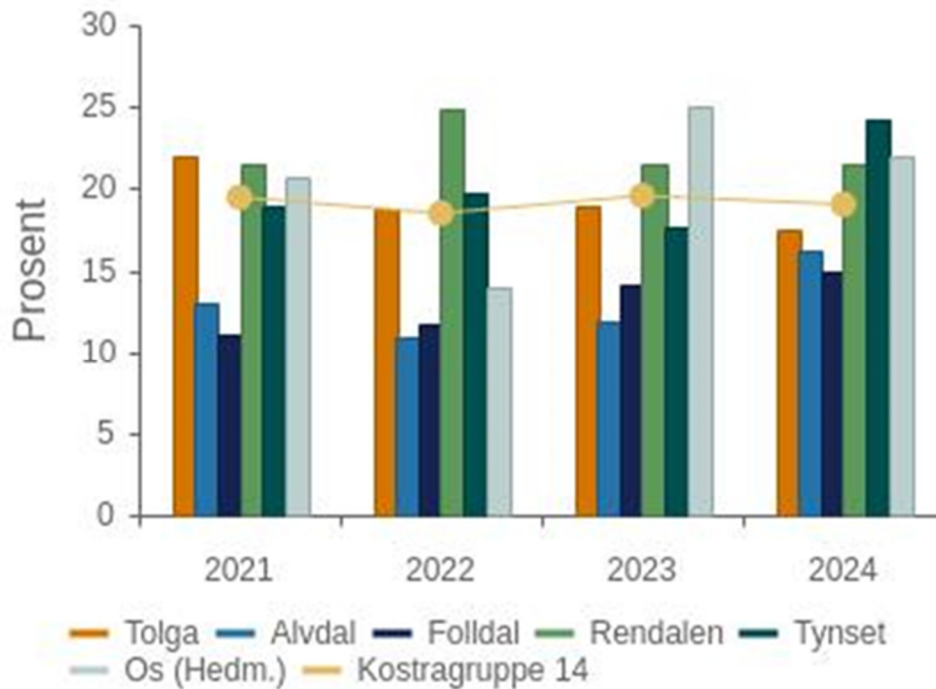
Tjenesten er organisert slik at hver skole og barnehage har en kontaktperson i PPT/logopedtjenesten som har fast besøksplan mot den enkelte enhet. Kontaktpersonen i PPT har ansvar for å følge opp det systemiske arbeidet i organisasjonen. I tillegg har PPT tre team som arbeider med kompetanseheving innen følgende områder:

- Team - inntak
- Team - sosiale og emosjonelle vansker og systemarbeid
- Team – fagvansker: Lese- og skrivevansker, matematikkvansker, språkvansker, fler-språklighet og sammensatte lærevansker

Logopedtjenestens kompetanseområder er afasi, dysartri, stamming og løpsk tale, utviklingsmessige språkvansker, artikulasjonsvansker, EILO (pustesykdom), stemmevansker og dysfagi (spise- og svelgevansker).

En viktig del av arbeidet i PPT/logopedtjenestens arbeid er å utrede barn og unge og veilede elever, skoler, barnehager og foresatte. PPT er sakkyndig instans.

Tabell - dekningsgrad - Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt (B):

	2021	2022	2023	2024
Tolga	22,0 %	18,7 %	18,9 %	17,4 %
Alvdal	12,9 %	10,9 %	11,8 %	16,2 %
Folldal	11,0 %	11,8 %	14,2 %	14,9 %
Rendalen	21,6 %	24,9 %	21,4 %	21,4 %
Tynset	18,9 %	19,7 %	17,7 %	24,2 %
Os (Hedm.)	20,7 %	14,0 %	25,0 %	22,0 %
Kostragruppe 14	19,5 %	18,5 %	19,6 %	19,0 %

Tabellen viser ikke antall elever som får individuell tilrettelegging, men samlet % timer av lærertimer totalt som brukes til dette. Det er forholdsvis stor ressurs som brukes til spesiell tilrettelegging i hele regionen.

Voksenopplæring og introduksjonsprogrammet

Tolga kjøper voksenopplæringstilbudet av Tynset opplæringscenter.

Introduksjonsprogrammet følges opp av kvalifiseringsrådgiver i bosettingskommunen. I 2024 var dette 2 stillinger fram til oktober. 1 av stillingene er delt mellom arbeid og kvalifisering gjennom Introprogrammet, og kommunens 50 % andel i felles NAV prosjekt "Sømløs arbeidsinkludering for flyktninger". Disse stillingene følger opp persontilskudd (grunntilskudd og norsktilskudd) i det interkommunale samarbeidet.

Tynset opplæringscenter er organisert med 4 avdelinger; en interkommunal avdeling om norsk- og samfunnskunnskapsopplæring for voksne, grunnskoleopplæring (FOV) for voksne, avdeling for bosetting av flyktninger og avdeling for oppfølging av introduksjonsdeltakere. I tillegg er enheten ansvarlig for å søke om og å følge opp særskilt tilskudd ved bosetting av flyktninger med funksjonshemming.

- Interkommunalt samarbeid, kommunene Tolga- Alvdal- Folldal- Tynset
- Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for alle innvandrere i de 4 kommunene
- For introduksjonsdeltakere er opplæringen en del av introduksjonsprogram, som følges opp ved introduksjonsavdelingen i bostedskommunen
- Oppfølging av prosjekter i samarbeid med introduksjonsavdelingen og bosettingsavdelingen / kommuner
- Arrangere norskprøver muntlig og skriftlig i henhold til sentralt gitte prøver i regi av Direktoratet for Høyere utdanning og kompetanse

Brukere: Tynset har arrangert språkprøver for kommunene Tynset- Tolga- Alvdal-Folldal. Prøveformen måler skriftlig og muntlig norsknivå etter nivå A1-A2-B1-B2-C1, der A1 og under A1 viser laveste resultat. Nivå C1 er et akademisk nivå.

Nivåene A1-A2-B1-B2-C1 måles ved skriftlige prøver i lytte- lese- skrive. Prøvene er digitale og vurderes sentralt ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, HK-dir. Muntlige norskprøver arrangeres lokalt med ekstern sensor.

Tjenesten er hovedkontakt opp mot Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om oppfølging av norsk – og samfunnskunnskapsopplæring, samt registrering og oppfølging av prøvene i norsk, samfunnskunnskap og Statsborgerprøven.

I 2024 deltok 62 elever fra Tolga. Herav 51 elever fra Ukraina.

Kommentar til status økonomi

I oppvekst felles ligger felles koordinering av sektoren, PPT, felles grunnskole, skoleskyss, felles kompetanseutvikling, sektorens prosjektstillinger samt voksenopplæring.

Ved 1. tertial ble det signalisert et betydelig merforbruk (2 mill). Særlig gjaldt dette voksenopplæring. Ved budsjettjustering 2. tertial ble det tilført 1,5 mill til sektoren.

Ved årsslutt 2024 er samlet merforbruk for fellesområdet 1,1 mill. Den største posten gjelder økt kjøp undervisning annen kommune og voksenopplæring. Det har vært og er en målsetning om å få introdeltaker ut i jobbtilbud så fort som mulig, men for flere deltakere har intro-løpet vart noe lengre enn kommunen satte som ambisjon.

På noen poster fellesområdet er det et gledelig mindreforbruk. Dette gjelder f.eks. skoleskyss.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	12 533	9 318	9 318	11 738	-2 420
Refusjon lønn	-1	0	0	-266	266
Sum Lønn	12 532	9 318	9 318	11 473	-2 154
Drift	1 779	1 675	3 175	1 644	1 531
Kjøp av produksjon	5 139	3 503	3 503	5 009	-1 505
Overføringer	212	0	0	173	-173
Finansutgifter	606	0	0	1 142	-1 142
Sum Utgifter	7 737	5 178	6 678	7 967	-1 289
Brukerbetaling	-75	-33	-33	-66	33
Refusjoner	-4 579	-1 965	-2 001	-3 883	1 882
Finansinntekter	-545	-122	-122	-525	403
Sum Inntekter	-5 199	-2 120	-2 156	-4 474	2 318
Netto resultat	15 070	12 377	13 841	14 966	-1 125

VINGELEN SKOLE OG BARNEHAGE

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Høsten 2024 startet 54 elever ved skolen. 27 barn i barnehagen. Dette skole- og barnehageåret har enheten flerspråklige barn fra Ukraina.

De siste årene har det vært stort fokus på utvikling av uteområdet i et samarbeid mellom kommunen, Vingelen Idrettslag og Fjellheim. Dette har handlet om både leke- og aktivitetsområder for skole og barnehage, samt trafiksikkerhet. I 2024 ble det ny organisering av parkeringsplass, med en rabatt mot hovedveien og skilting for kjøreretning. I tillegg ble det satt opp flere gatelys. Prosjektet er nå avsluttet.

Vingelen skole

Innføring av ny læreplan Fagfornyelsen har preget det pedagogiske utviklingsarbeidet også i 2024 (nye fagplaner, valg av læreverk (bøker og digitale), utvikling av metodikk og læringsmåter. Skolen har ekstra fokus på IKT og lesing, der en søker å finne en god balanse mellom digitale læremidler og papirbaserte. I generelt utviklingsarbeid, har skolen arbeidet med kompetansepakken «Interne støttesystemer og tilpasset opplæring»

Skolen har et tett samarbeid med foreldrene både gjennom utvalgsmøter og ulike arrangementer gjennom året. Tiltak i lokale planer som involverer hele bygdesamfunnet er delvis gjennomført som planlagt i 2024.

Skolen baserer sin virksomhet på at elevene skal få gode vilkår for læring. Dette bl.a. gjennom utstrakt bruk av ulike læringsarenaer og metoder. I «Styringsplattform for oppvekst» er det lagt tydelige føringer for fortsatt bruk av uteområdene, der målet er at opplæringen gir barna «røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap». I 24/25 har vi hatt ekstra fokus på referanseområdet «Jordvollen i Svartåsen», med bl.a restaurering av løa i samarbeid med Grunneierlaget og Kulturminnefondet. Ellers er utvikling av valgte objekter i nærområdet og bruk av kultursti, basisløype, fugletårn og skianlegg om vinteren sentralt.

SFO

Høsten 2024 var det 27 elever som benyttet tilbudet. Det gis tilbud om SFO på ettermiddag alle dager. På morgenen er det fortsatt SFO i samarbeid med barnehagen. Fra høsten 2024 fikk også elevene på 3.trinn gratis 12 timer, lik 1.-2.trinn. I skolens ferier er det samarbeid med barnehagen dersom for få unger melder seg på ordinært SFO-tilbud. Dette gir god utnyttelse av mannskap på tvers, og ungene møter kjente voksne. Dette er en av fordelene med å være lokalisert og organisert sammen.

Vingelen barnehage

Det er stor søkning til barnehagen, med relativt stort kull i 2023. Dette gir mange unger og plasser på småbarnsavdelinga. Inneværende barnehageår er det 29 barn (40 plasser) på 2 avdelinger. Det er en økning av yngre barn i barnehagen, i tillegg til at antallet dager for den enkelte også øker. Barnehagen har søkelys på lekens plass i barnehagehverdagen og de voksnes rolle i leken. Dette har satt sitt preg både på planlagte og spontane aktiviteter i hverdagen, og har vært tema på planleggingsdag og

personalmøter for de ansatte. Arbeid med disse fagområdene fremmer trivsel, allsidig utvikling og god helse for barna.

Temaet i 24/25 er «Reise gjennom musikkens og bøkernes verden» De fagområdene som har vært i fokus er; nærmiljø – samfunn / kommunikasjon, språk og tekst / kropp, bevegelse, mat og helse.

Barnehagen har valgt «Foreldresamarbeid» som kompetansepakke.

Med økende antall barn er det i løpet av året økt bemanningen for å oppfylle bemanningsnormen. Det er gitt 2 vedtak om disp. fra utdanningskravet. Gledelig har 2 fagarbeidere i barnehagen begynt på arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning.

Oppsummering og konklusjoner

Samlet sett er Vingelen skole og barnehage en organisasjon med relativt godt kvalifiserte og dedikerte medarbeidere. Det er fokus på lek og et godt læringsmiljø for barn fra 1-13 år. I sentrum står mestring på sitt nivå for alle.

Skoleåret har vært preget av endring i personalgruppa og diskusjon om endring av skolestruktur. Dette har påvirket læringsmiljøet.

Resultatene fra undersøkelser, tester og kartleggingsprøver viser i hovedsak gode og positive resultater. Elevene har over tid skåret høyt på de fleste parametere i elevundersøkelsen. I likhet med resten av regionen og landet, ser vi samme nedadgående utvikling knyttet til mestring og motivasjon. Det er flere elever ved skolen som har store spesialpedagogiske tiltak, men det er samme bemanning uavhengig av ressursbehov. Det kan være utfordrende å ivareta alles behov.

Utvikling og utfordringer

Elevgrunnlaget inneværende år tilsier en 4-delt skole (4 klasser). Ressurser er flyttet opp fra småtrinnet for å sikre deling på mellomtrinnet med 24 elever.

Skolen har færre voksenressurser enn det har vært de siste årene. Det prioriteres å bruke det meste av lærerressursene i klasserommet framfor andre oppgaver.

Det er utfordrende i tilstrekkelig grad å få prioritert begynneropplæringen, tilpasset opplæring og arbeidet med skolemiljøet med færre voksenressurser.

Utvalgte resultater

I 2024 har skolen fortsatt arbeidet med å løfte tilpasset opplæring og fådeltskolepedagogikken. Det er etablert et godt samarbeid mellom regionens fådeltskolenettverk og Tynset Studie- og høgskolesenter. Dette gir skolen mulighet til å bidra til utvikling av studietilbud og fagdager i tett dialog med Nord Universitet. Utearealet som læringsmiljø er en viktig del av Vingelen skole. Opplevelser og egne

erfaringer fra utemiljøet og fysisk aktivitet synes å gi en god effekt i form av økt faglig interesse, trivsel og sosial kompetanse. Dette gir variasjon i undervisningen og et positivt avbrekk. Gjennom aktivitet i aldersblanda grupper lærer elevene av hverandre. Skolen viderefører sin satsing på entreprenørskap gjennom elevbedrift.

Kommentar til status økonomi

Ved 1. tertial ble det meldt et merforbruk for enheten kr 600 000. Dette forklares i at det var budsjettert med høyere inntekter enn forventet. Enheten har utøvd god budsjett disiplin. Ved årsslutt er samlet merforbruk redusert til kr 423 000.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	12 466	13 011	13 011	13 153	-142
Refusjon lønn	-533	-550	-550	-514	-36
Sum Lønn	11 933	12 461	12 461	12 639	-178
Drift	493	578	578	490	87
Kjøp av produksjon	150	105	105	85	20
Overføringer	117	0	0	113	-113
Sum Utgifter	760	683	683	687	-5
Brukerbetaling	-1 187	-810	-810	-922	112
Refusjoner	-1 323	-1 880	-1 880	-1 518	-362
Finansinntekter	-63	0	0	-10	10
Sum Inntekter	-2 574	-2 690	-2 690	-2 449	-241
Netto resultat	10 119	10 454	10 454	10 877	-423

TOLGA SKOLE

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Elevtallet har vært stabilt de siste årene + - 150. Fram mot 2026 – 2027 er det en synkende trend, men økt tilflytting har gjort at elevtallet har holdt seg ganske stabilt også i 2024 og økt i 2025.

38 % av elevene er flerspråklige, og representerer 12 ulike språk.

Tolga skole kjøper tjenester fra kulturskolen i musikk og engelsk. Dette er et samarbeid som fungerer svært godt. Samarbeidet med kulturskolen er regulert gjennom forpliktende samarbeidsavtaler. Fra høsten 2020 ble barnehagen «nabo» med skolen. Skolen bruker jevnlig biblioteket og alle klasser får en time hver per uke. Biblioteket er en viktig arena for stimulering av leselyst.

Mange tiltak er nedfelt i styringsplattformen. Skolen har flere foreldresammenkomster, møter, samling for klassene utenom skoletid enn det som er nedfelt i lovs form.

FAU jobber med et sosialt årshjul som skal si noe om hvordan foreldrene kan bidra til at både barna og foreldrene kan bli bedre kjent med hverandre utenfor klasserommet. Skolen har kontinuerlig tett samarbeid med lag og foreninger i bygda i ulike arrangement. Skolen bruker aktivt det utvidede skolerommet og er en integrert del av bygda.

Grunnleggende ferdigheter i basisfagene er skolens hovedprioritering. Opplæring i lesing og skriving er en felles satsing i regionen.

Skolen jobber med en kompetansepakke som heter «Tilpasset opplæring og inkluderende støttesystemer», på lik linje med Vingelen skole. Det er planlagt å bruke både 23/24 og 24/25 på temaet. I denne kompetansepakken jobber skolen med tidlig innsats i samarbeid med våre støttesystemer, for å kunne hjelpe barn og unge tidligst mulig.

Skolen har revidert flere dokumenter og rutiner dette året. Skolen har bl.a. revidert den sosiale handlingsplanen, og gjort den om til en håndbok for alle ansatte. Handlingsplanen oppsummerer mange av rutinene skolen har for arbeid med elevenes psykososiale miljø. Skolens HMS-plan er også oppdatert, og inkluderer en ROS-analyse som er utarbeidet av en representativ gruppe av skolens ansatte og ledelse sammen med bedriftshelsetjenesten. Dette ble gjort som en del av tilsyn fra Arbeidstilsynet våren 2024.

Skolen jobber videre med å forbedre og utarbeide gode rutiner for oppfølging av elever i samarbeid med ulike støttesystemer. Målet med rutinene er å fange opp elever som strever så tidlig som mulig, for å kunne gi god oppfølging. På småtrinnet er lesekurs satt i system som en del av den intensive opplæringen for de som trenger dette.

Nasjonale prøver gjennomført i lesing, engelsk og regning på 5. og 8. trinn, og i lesing og regning for 9. trinn. Både 5. trinn, 8. trinn og 9. trinn ligger over landsgjennomsnittet. Spesielt 5. trinn viser god framgang og gode resultater.

Skolen arbeider målrettet med å gi alle elever god faglig oppfølging. Tilpasset opplæring og praktisk læring gjennom aktivitet står sterkt i Tolga skole. Overordnet del av fagfornyelsen skal ligge som et prinsipp i fagene, både når det gjelder et inkluderende læringsmiljø og tverrfaglig undervisning.

Skolen arbeider målrettet med sosial handlingskompetanse og relasjonelle ferdigheter både blant voksne og elever, som er grunnmuren for all læring. Alle elever skal oppleve trygghet på skolen. Elevundersøkelsen viser at eleven på skolen trives og har venner. Samtidig er internett, spill og bruk av

sosiale medier en økende aktivitet. Det bekrefter at det er nødvendig å satse på oppbygging av elevers sosiale kompetanse. Dette er en kontinuerlig prosess og «ferskvare». Skolen har laget en sosial årsplan med aktiviteter som er felles for flere av trinnene på skolen. Eksempel på dette er «Skoleløpet», der alle elever fra 1. trinn til 10. trinn deltar, og der 10. trinn går sammen med 1. trinn, 9. trinn går sammen med 2. trinn og så videre. Det samme prinsippet følges ved juleverkstedet som arrangeres tidlig desember. Dette skaper møteplasser der elevene kan få en annen arena å føle mestring på, gjennom sosialt samvær og omsorg.

Skolen gir tilbud til elevene om opplæring i tysk som 2. fremmedspråk. Som alternativ kan elevene velge arbeidslivsfag. Dette er et fag der en velger områder fra den videregående skolen med praktiske tilnærminger (design/redesign, fysisk aktivitet og helse, produksjon for salg). Som valgfag kan elevene velge mellom programmering, friluftsliv og praktisk håndverksfag. I 9. trinn har elevene elevbedrift som valgfag, men kan velge mange ulike retninger innenfor dette.

Bærekraftig utvikling: Gjennom 10. trinn sin festmiddag brukes både skolehage og natur for å jakte og sanke kjøtt, bær, fisk og sopp.

SFO

40 barn benytter tilbudet, noe som omtrent tilsvarer samme antall som i 2023. Dyktige ansatte gir elevene trygge og gode tilbud på SFO.

Ansatte i SFO har hele stillinger, og kombinerer SFO med arbeid i skolen-, i klassene og opp mot enkeltelever. Dette skoleåret jobber to ukrainske ansatte både i skolen og på SFO som et tiltak for å følge opp de ukrainske barna vi har i skolen. Dette gir en viktig oppfølging til et ganske stort antall ukrainske barn og unge.

Oppsummering og konklusjoner:

Ulike kartlegginger, bl.a. nasjonale prøver og elevundersøkelsen bekrefter at læringstrykket i klasserommet er godt, og at elevene har det bra på skolen. Det jobbes kontinuerlig med elevenes psykososiale miljø. Arbeidet med sosiale ferdigheter og relasjonelle ferdigheter er satt i system. Skolen fanger opp flere elever som har behov for oppfølging gjennom systematisk arbeid, og gjennom et godt samarbeid med andre instanser. Gjennom «Kompetanseløftet» er dette tema som forventes å gi positiv effekt over tid. Elevtallet er stabilt.

Skolen jobber utradisjonelt, tar i bruk uterommet som en viktig læringsarena og jobber godt med dybdelæring med lokale mål. Entreprenørskap er satt i system, både på mellomtrinn og ungdomstrinn. Skolen vektlegger praktisk og variert tilnærming fra 1. trinn til 10. trinn.

Skolen har jobbet mye med å ha riktig kompetanse for alle elever dette året. Spesielt de ukrainske barna har hatt voksende behov i år. Norsk 2-opplegget ble utvidet forrige skoleår, og opprettholdt dette tilbudet 2024. Det er også ansatt kompetanse rettet mot individer med spesifikke behov. Det er en utfordring å følge opp en særskilt språkopplæring for alle som har store og små behov, og vi har valgt å prioritere de ukrainske barna. Det betyr ikke at andre flerspråklige barn ikke får oppfølging, men på en litt annen måte og i større grad i klasserommet.

Årsmelding 2024

Helsesykepleier har faste dager på skolen, og deltar både i ressursteam (spes.ped) og skolemiljøteam. Det å jobbe tverrfaglig, styrker laget rundt barnet, jfr. Kompetanseløftet og tidlig innsats.

I 2024 har enheten hatt en ukrainsk voksen i språkpraksis i skolen og på SFO.

Kommentar til status økonomi

Prognose 1. og 2. tertial viste at Tolga skole og sfo ville gå i balanse. Det er utøvd god budsjett disiplin for å løse nye tiltak rundt enkeltelever innenfor ramma. På slutten av året fikk enheten melding om at omsøkt statstilskudd for å dekke dette ble innvilget. Det resulterer i høyere inntekter enn budsjettet og gir enheten et mindreforbruk på kr 793 000.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	22 150	22 067	22 067	23 796	-1 729
Refusjon lønn	-897	0	0	-783	783
Sum Lønn	21 253	22 067	22 067	23 013	-946
Drift	1 024	852	852	917	-65
Kjøp av produksjon	111	240	240	233	7
Overføringer	159	0	0	142	-142
Finansutgifter	250	0	0	364	-364
Sum Utgifter	1 543	1 092	1 092	1 657	-565
Brukerbetaling	-560	-310	-310	-439	129
Refusjoner	-2 279	-1 692	-1 692	-3 571	1 879
Finansinntekter	-300	0	0	-295	295
Sum Inntekter	-3 139	-2 002	-2 002	-4 305	2 303
Netto resultat	19 657	21 157	21 157	20 364	793

KULTURSKOLEN

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Å delta i kunst og kulturfag har stor egenverdi for barn og unge. For en kommune med nedgang i folketallet, og som ønsker å beholde og rekruttere barnefamilier, er det gode kulturskoletilbudet en klar styrke. Det er viktig å legge til rette for at minoritetsspråklige barn kan delta i kulturskolens tilbud, som er en viktig arena for integrering.

Skolen har lokale læreplaner som bygger på Rammeplan for kulturskole, Mangfold og fordypning. Kulturskolen følger skoleruta for grunnskolen. Undervisningen foregår i grupper og/eller individuelt. Det er et mål at så mange som mulig har muligheten til å spille sammen med andre enten ukentlig eller i perioder.

Kulturskolen samarbeider med skolene og tilbyr undervisning innenfor skoletiden. Samarbeidet gir ungene unike muligheter til å få utfolde seg og er et viktig bidrag til å skape gode læringsarenaer for alle. Det er svært mange av skolens elever som benytter seg ellers av kulturskolens varierte tilbud.

Utadrettet virksomhet

Tolga kulturskole har hatt konserter og forestillinger gjennom skoleåret. Ulike innslag etter forespørsler bl.a. under minnemarkering av trafikkorfre i Innlandet på Tolga. Teater brukte for første gang Gruva til forestillinger våren. Lærere fra staben tar også ansvar for musikk, lyd og lys i tillegg til regi og instruksjon. Foreldregruppa er også aktivt deltakende både med kostyme, sminke, inspisienter etc. Vårkonsert/forestilling med miks av soli og samspill der det også er med ekstra voksen musiker da enheten ikke lenger har nok hender til å dekke alle behov. (lyd, lys, spillende, motivatorer, dirigenter etc) Det har vært skolekonserter for begge skolene, høstkonsert i Fjellheim i samarbeid med skolemusikkorpset. Tett samarbeid med barnehagene, omsorgstunet, dagtilbud og det frivillige kulturliv gjennom ulike opptredener. Kulturskolen har ekstra fokus på å ha et tett samarbeid med skolemusikken. At elever får en samspillmulighet, er veldig viktig for motivasjon og læring.

Tidlig innsats

Breddeprogrammet tangent og rytme fra høstferie til påske.

Det er ca. 30 % flerspråklige i skolens elevgruppe. Tallet er stabilt.

Breddeprogram

- Tangent og rytme for 1. og 2. trinn går som et breddeprogram der alle får delta gratis. Dette er en viktig og god arena, og sikrer et kulturskoletilbud for alle i starten av grunnskoleløpet. Erfaringen er at mange søker seg inn i kulturskolen underveis eller etter å ha deltatt på tangent og rytme.

Kjerneprogram

- Her er de fleste elevplassene. Det er elever som er motivert for større undervisningsmengde og systematisk egeninnsats. Det skal bidra til å utvikle kreative evner, håndverksmessig og

kunstnerisk kompetanse og samarbeidsevne. Skolen har her elever som går i mange år med jevn utvikling fra 1.trinn og helt ut videregående skole.

Fordypning

- Tolga kulturskole har ikke fordypning som tilbud. Men kulturskolene i regionen har et samarbeidsprosjekt med musikklinja ved Nord Østerdal videregående skole. De arrangerer 2 samspillkvelder i året der alle elever fra kulturskolene i regionen inviteres til samspill med elever og lærere ved musikklinja. Elevene opplever det som veldig positivt å bli kjent med andre av regionens kulturskoleelever og bedre kjennskap til musikklinjas elever og ansatte.

Salg av tjenester

Tolga barnehage, Tolga skolemusikkorps, Tolga og Os Janitsjar, Vingel Singers (fram til 01.08.2024), Bergstadkoret, Røros kulturskole, Os kulturskole.

Omdømmebygging

Gjennom å være en integrert del av sektor oppvekst, er kulturskolen en arena som når barn og unge i ulike alder, helt fra barnehage og ut grunnskoleløpet. Skolen har også noen elever som går på videregående skole. Omdømme bygges gjennom levering av tjenester med høyt faglig nivå, i møtet med den enkelte elev. Utadrettet virksomhet, egne konserter og prosjekter, samt samarbeid med det frivillige kulturliv gjør kulturskolen synlig i kommunen og i folks bevissthet. Det oppleves at kulturskolen «står høyt i kurs» blant politikere, brukere og foreldre.

Dialog med foresatte

Gjennom direkte kommunikasjon mellom lærer og foresatte ønsker skolen å styrke dialogen og avklare gjensidig forventning. Ved bruk av administrasjonsprogram, SpeedAdmin, har skolen fått en enklere vei til å nå alle med beskjeder gjennom SMS og e-post. Skolen gjennomfører også foreldremøter.

Oppsummering og konklusjoner

Ut fra elevtall er det stor % vis deltakelse i kulturskolen. Her skiller Tolga seg ut i positiv retning sammenlignet med de fleste andre kommuner.

Kulturskolen ønsker å legge til rette for elevers motivasjon, mestring og muligheter. Kulturskolen ønsker å løfte fram kreative fag for barn og unge. Skolen gir tilpasset opplæring for alle. Alle skal få utviklet sitt talent. I kulturskolen blir alle avhengige av hverandres kompetanse for å nå målene.

Kulturskolen er en naturlig del av oppvekst, og samtidig har skolen behov for å arbeide på tvers av sektorene. Livskvalitet for alle uansett alder. Fra vugge til grav. Skolen ønsker å videreutvikle seg som kommunens kulturelle ressurscenter. Skolen ønsker også å bidra enda sterkere for å inkludere alle som flytter til Tolga. Kulturskolen kan gjøre den enkelte i stand til å delta i det frivillige kulturliv samt gi mestringsopplevelser i en ellers ukjent og fremmed hverdag i et nytt land.

Utvikling og utfordringer

En stor utfordring for fremtiden er å gi kvalitativt godt tilrettelagt opplæring i kunstfag for barn og unge.

En annen utfordring er å håndtere nedgang i elevtallet uten å miste kompetansen i kommunen. Skolen er avhengig av forutsigbarhet og forankring av verdier av kunst og kultur i opplæringen.

Utvalgte resultater

Samarbeid internt i kommunen:

Internt tilbys musikk som metode i tilpasset opplæring for barn i barnehage og grunnskole. Kulturskolen, barnehagen og omsorgstunet samarbeider i prosjektet generasjonssang.

Viktige begivenheter

Språk og kulturprosjekt:

Skolen har siden høsten 23 hatt et samarbeid med bo og inkludering - voksenopplæring med utprøving av drama som metode for å styrke språkopplæring for flyktninger. Dette er et pilotprosjekt i utprøvningsfase. Så langt vist svært oppløftende gode resultater i utvikling av muntlig språk.

Kommentar til status økonomi

Både ved 1. og ved 2. tertial ble det signalisert at enheten ville gå i balanse. Alle avtalene vedr. eksternt salg ble reforhandlet i 2024. Ved 1. tertial ble det signalisert noe mindre inntekter enn budsjettet på disse. Det er iverksatt tiltak for å komme i balanse. Eks. på dette er mindre bruk av vikar ved sykdom og økte inntekter gjennom prosjekter. Ved årsslutt viser regnskapet så og si balanse - et svært lite merforbruk på kr 12 000.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	3 308	3 211	3 211	3 519	-308
Refusjon lønn	0	0	0	-550	550
Sum Lønn	3 308	3 211	3 211	2 969	242
Drift	79	62	62	103	-41
Overføringer	8	0	0	24	-24
Sum Utgifter	86	62	62	127	-65
Brukerbetaling	-1 421	-1 458	-958	-967	9
Refusjoner	-8	0	-500	-208	-292
Finansinntekter	-52	0	0	-95	95
Sum Inntekter	-1 481	-1 458	-1 458	-1 270	-188
Netto resultat	1 913	1 814	1 814	1 826	-12

BARNEHAGE

Tjenestekområdebeskrivelse

Tjenesteproduksjon og aktivitet

Tolga barnehage bestod av 4 avdelinger våren 2024 og 5 avdelinger fra høsten 2024.

Mange barn født i 2023, og to store barnekull (2019 og 2020) – er grunn til økte antall avdelinger, utvidede barnetall i enkelte avdelinger, dette økte behovet for bemanning. Flere barn krevde flere ansatte. Både arealnorm, bemanningsnorm og pedagognorm følger lovkravet.

Ingen barn fra Tolga kommune gikk i 2024 i private barnehager i nabokommuner. I budsjett 2024 var dette lagt inn, og dette dekket inn utgifter til den ekstra avdelingen fra høst 2024.

Tolga barnehage

De fleste barn i Tolga barnehage har 5 dagers tilbud, og det er mange flerspråklige barn fra ulike land i barnehagen - 37 % høsten 2024.

Barnehagen har i mange år hatt god faglig kompetanse – både barnehagelærere og fagarbeidere. Men i 2024 måtte det gis dispensasjon fra utdanningskravet både i Tolga og Vingelen barnehage – høsten 2024 – 2,5 årsverk på dispensasjon.

Styrking førskolebarn

1 årsverk blir benyttet til styrking for barn som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp og tettere oppfølging fra de ansatte.

Felles barnehagene

Tolga barnehage har egen språklærerstilling (0,6 årsverk) som styrker og arbeider systematisk med arbeidet med språkstimulering for flerspråklige barn. Det legges stor vekt på styrking av norsk som andre språk.

Oppsummering og konklusjoner:

Barnehagen legger vekt på mål og visjoner i styringsplattformen: Et oppvekstmiljø som skal gi trygge, glade, selvstendige og skapende barn. Lek og hverdagsaktiviteter er viktige læringssituasjoner for barna.

Barnehagen jobber for å sikre et oppvekstmiljø som gir allsidige opplevelser og erfaringer, og som tar utgangspunkt i nærmiljøet og naturen. Det legges vekt på at de voksne ser det enkelte barn, dets utviklingsnivå og behov, er tydelige, observerer og veileder barna underveis.

Felles kompetanseplan i Nord-Østerdalen for ansatte i skole og barnehage med fokus på psykisk helse. Både barnehageåret 2023-2024 og 2024-2025 har barnehagen jobbet med kompetansepakken: «Inkluderende barnehagemiljø fritt for krenkelsers»

Barnehagene i Tolga bygger sin virksomhet på Lov om barnehager og rammeplanen.

Barnehagene i Tolga har årlig hoved ettersyn på lekeplassutstyr.

Årsmelding 2024

Tolga kommune har samarbeid med Tynset og Os på tilsyn etter barnehageloven § 16. I 2024 ble det ikke gjennomført tilsyn i Tolga kommune.

Ingen husholdninger skal betale mer enn 6 prosent av inntekten sin for en barnehageplass. Foreldrebetalingen er også begrenset oppad av maksimalprisen per måned, og søskenmoderasjonen. Alle 2-, 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Betaling av kost (matpenger) kan komme i tillegg til maksprisen.

Tolga kommune har per 31.12.24, 20 barn som får tilbud om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid (kr 330.000 i mindre inntekter).

Høsten 2024 ble makspris for 5 dagers barnehage tilbud redusert fra kr 3000 til kr 1500.

Utvikling og utfordringer

Kommunen har hatt problemer med å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere. Stillingene har vært utlyst flere ganger i løpet av året.

For barnehageåret 2024-2025 startet tre ansatte på ABLU (Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning) – Tolga kommune gir studentene fri til lønn til samlinger og studiedager , dekker semesteravgift og faglitteratur, og reise og opphold til samlinger.

Andelen menn i barnehagen har økt dette barnehageåret. Det er nå 4 menn i Tolga barnehage.

Kommentar til status økonomi

Både ved 1. tertial og ved 2. tertial ble det signalisert at enheten ville gå i balanse. Grunnet flere barn i barnehagen og opprettelse av en 5. avdeling høst 2024, har det vært behov for å øke bemanningen. Økte lønnsutgifter er løst med mindreforbruk på andre områder. Det har ikke vært barn i private barnehager i 2024. Det er utøvd god budsjett disiplin. Ved årsslutt viser resultatet et mindreforbruk kr 538 000.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	14 011	13 376	13 376	14 114	-738
Refusjon lønn	-756	-569	-569	-1 295	726
Sum Lønn	13 254	12 807	12 807	12 819	-12
Drift	536	507	507	534	-27
Kjøp av produksjon	382	609	609	210	399
Overføringer	73	0	0	78	-78
Sum Utgifter	991	1 116	1 116	822	294
Brukerbetaling	-1 798	-1 430	-1 430	-1 536	106
Refusjoner	-395	-350	-350	-471	121
Finansinntekter	-5	0	0	-30	30
Sum Inntekter	-2 198	-1 780	-1 780	-2 036	256
Netto resultat	12 047	12 143	12 143	11 604	538

VELFERD

Tjenesteområdebeskrivelse

Visjon: Mestring i alle livsfaser

Målsetting:

Tolga kommune skal medvirke til at våre innbyggere mestrer en aktiv og meningsfylt tilværelse ut fra egne forutsetninger. Velferdssektoren har ansvar tjenester for alle innbyggere i Tolga. Våre tjenester blir brukt gjennom hele livsløp- fra før innbyggerne blir født og videre igjennom hele livet.

Velferd består av enhetene:

- Helse (Barnevern som er interkommunalt)
- Nav (interkommunalt)
- Bosetting og inkludering
- Re-/habilitering, mestring og institusjon (hjemmetjeneste, sykehjem og miljøtjenesten)

Sektoren satser fortsatt mye og riktig på på barn og unges psykiske helse- i godt samarbeid med sektor oppvekst. Dette er et satsningsområde som sektoren er stolt av, og som sektoren fortsatt håper man fortsette å utvikle videre. For å få det til kreves det en del arbeid med å søke ulike tilskuddmidler for å finansiere både stillinger og metodeutvikling, og det er derfor viktig at sektoren har nok avsatt ressurs til å søke, følge opp og rapportere på prosjekter og tilskuddsmidler.

Det er noen endringer som er gjort organisatorisk i Sektor velferd i 2024- med mål om å drive enda bedre og mer effektive tjenester, samt drive mer forsvarlig. Det er opprettet et eget stabsområde under kommunalsjef hvor administrasjonsmedarbeider og forvaltningskontor er plassert. Dette er gjort med hensikt slik at tjenestene som disse leverer favner alle enheter i sektoren.

Forvaltningskontoret skal behandle søknader og utarbeide forslag til vedtak basert på kartlegging av brukernes behov. Dette sørger for at lover, regler og retningslinjer blir fulgt og det blir en mer rettferdig og lik behandling av alle søknader.

Administrasjonsmedarbeideren ble ansatt i stedet for enhetsleder på sykehjem(det ble i 2024 ansatt felles enhetsleder for sjukehjem og hjemmetjenester). Ansettelsen av administrasjonmedarbeideren er et ledd i en større omorganisering innen sykehjemstjenesten og hjemmesykepleietjenester. Administrasjonsmedarbeideren skal avhjelpe alle enhetsledere i sektoren med administrative oppgaver slik at enhetslederne får ha mer oppmerksomhet mot ledelse av humankapitalen, omorganisering av tjenester og oppfølging av politiske og administrative vedtak.

Vi ser klare fordeler med den nye organiseringen i 2024 og vil fortsette omorganiseringen i 2025 som et ledd i en stadig mer utfordrende hverdag for de kommunale tjenestene.

Utvikling og utfordringer

Sektor velferd har mange **dynamiske tjenester**, som tilsier at tjenestene kontinuerlig må tilpasses brukerne av tjenester. Mange av tjenestene har en vekst i antall brukere og brukerne har mer komplekse/ andre utfordringer enn tidligere. Dette gjelder spesielt under enhetene helse og miljøtjenesten. Det er et økende behov for samhandling mellom sektor velferd og sektor oppvekst med tanke på både somatisk og psykisk helse, men også innen rus og psykiatrifeltet mot barn og ungdom. Det viser seg at sektor oppvekst og sektor velferd må samarbeide strategisk og strukturert med relasjon og endringskompetanse inn mot disse målgruppene. Det totale utfordringsbildet innen tidlig innsats og forebygging viser at velferdstjenester og oppvekststjenester glir mer inn i hverandre og er avhengig av godt og tydelig samarbeid ettersom mange av brukerne har behov for tjenester fra ulike enheter.

Noen av tjenestene i sektoren er vanskelig å budsjettere fordi vedtak fattes fortløpende etter helse og omsorgstjenesteloven. Dette kan være vedtak som får store økonomiske utslag, slik som **ressurskrevende tjenester, barnevernstjenester og sosialhjelp**.

Det har også i 2024 vært vanskelig å **rekruttere og beholde kompetansearbeidstakere**. Leger, sykepleiere og helsefagarbeidere er gode eksempler på dette, men også mer spesifikke kompetansegrupper som helsesykepleier og ledere. Dette er også et regionalt og nasjonalt problem innenfor helse og omsorgstjenestene både i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. .

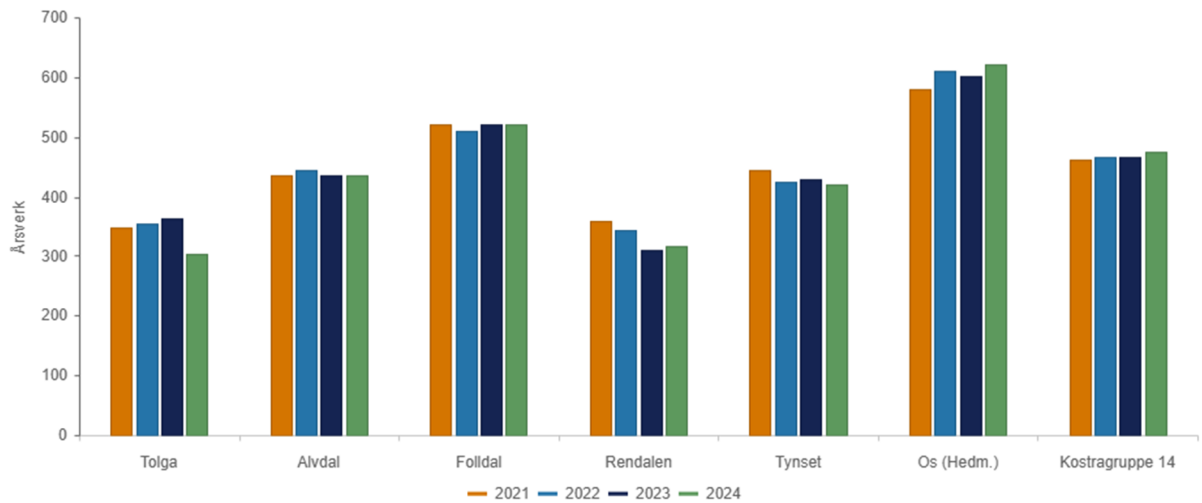
Sektoren har **små og sårbare tjenester**. Sårbarhet gjenspeiler seg blant annet i spesialkompetanse og få stillinger med denne kompetansen. Tolga kommune er veldig sårbar i noen tjenester, som gjør at det kan bli vanskelig å drifte tjenester som innbyggerne har krav på. Eksempler på stillinger som har vært vanskelig å rekruttere på i 2024 er helsesjukepleier og lege. Likevel tvinger manglende kompetanse t bedre på til å bli bedre på samhandling med andre både internt i mellom enheter i sektoren, men også mellom sektorene. Dette gjør at vi finner andre måter å løse utfordringer på.

De små og sårbare tjenestene blir satt ytterligere under press pga flyktnings situasjonen. Det har i 2024 vært økende behov fra de som har vært bosatt over noen år, dette er som varslet. Da flyktingene blir tryggere i Tolga samfunnet kommer også nye behov og symptomer frem.

Utvikling av tjenester i velferdssektoren går fort. En liten kommune som Tolga har lite eller ingen ressurser til å følge med på og videreutvikle tjenester i det tempo som kreves nasjonalt. Et eksempel på dette er velferdsteknologi. For å få innført mer bruk og gi opplæring i velferdsteknologi krever dette dedikerte ressurser, som sektoren ikke har. Noe har blitt løst ved å tillegge disse oppgavene til ansatte, men gjennomføringsgraden er da dårligere. Et annet eksempel på et område som er vanskelig å videreutvikle er organisatoriske endringer. For å få til disse endringen trenger ledere nok tid og ressurser til å drive prosessene fremover for å få nok forankring ut mot de ansatte. Å drive med organisasjonsendringer tar ofte lang tid som kan være frustrerende for både ansatte og ledere. Sektoren har i 2004 selv med økonomisk overforbruk på de fleste enheter gått ned på årsverk innen helse- og omsorg som grafen under viser. Sammenlignet med andre nærliggende kommuner og Kostragruppen viser Velferdssektoren at vi klarer å redusere årsverk innen helse og omsorg:

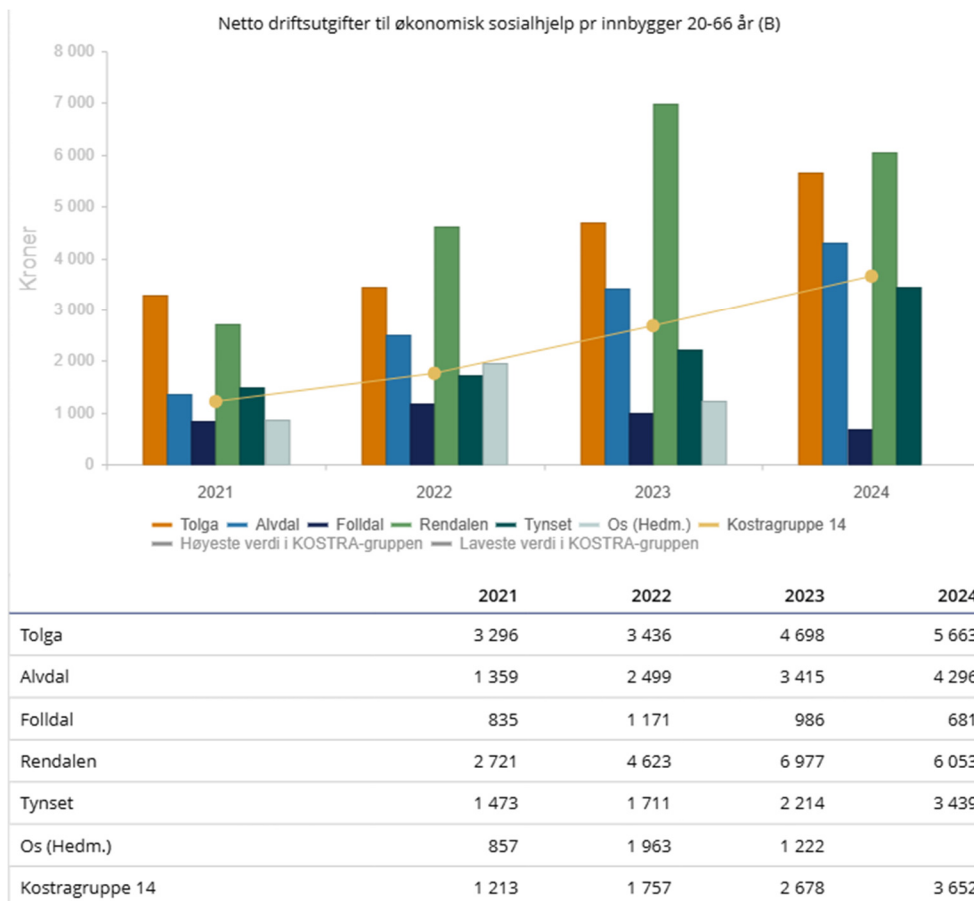
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)

Kostnadsutvikling interkommunale tjenester ligger mer eller mindre utenfor sektorens kontroll. Noen av de interkommunale tjenestene har et uforutsigbart kostnadsbilde som kan gi store utslag, slik som IT, Nav og Barnevern. 2024 er forøvrig det første året på lenge hvor det ikke har vært et overforbruk på budsjett i barnevernet.

Utvikling netto driftsutgifter sosialhjelp pr.innbygger 20-66 år viser at andelen sosialhjelp har økt kraftig i 2024:

Årsmelding 2024

Kommentar til status økonomi

Sektoren har i 2024 samlet sett et merforbruk på i overkant av 3,5 mill. Det er Enhet for Rehab, mestring og institusjon som sliter mest, med et merforbruk på 3,9 mill. Enhet for bosetting og inkludering kom ut med et mindreforbruk ved årsslutt, mens øvrige enheter fikk et merforbruk i henhold til budsjett:

HELSE	-412 201
NAV	-267 441
BOSETTING OG INKLUDERING	738 642
REHAB, MESTRING OG INSTITUSJON	-3 609 802
SUM	-3 550 802

Hovedårsak for merforbruket i de kliniske enhetene er fortsatt hovedsakelig lønnsutgifter grunnet økning i vedtak på noen brukere, men også merforbruk på lønnsposter som overtid, forskyvning etc. pga kompetansekrav i tjenestene.

I 2024 ble det for første gang på mange år brukt vikarbyrå både på sjukehjem, miljøtjeneste og legekantor på grunn av sviktende søknadsmasse av sommerferievikarer.

Merforbruk på legetjenesten skyldes i hovedsak ekstrautgifter i legetjenesten i forhold til lønn og medisinsk utstyr som må skiftes etter behov. Lønnsutgiftene omfatter også vikartjenester på lege. Ekstra

Lønnsutgifter i Helse viser hvor sårbare disse tjenestene er. Ved fravær må det leies inn hver gang for å opprettholde tjenestene.

Merforbruk på NAV gjelder merforbruk sosialhjelp pluss egenandel i det interkommunale arbeidet.

Enhet for Rehab, mestring og institusjon har det største merforbruket, som kan oppsummeres slik:

- Merforbruk hjemmesykepleie på 2 mill, som i hovedsak forklares i lønnsutgifter i forbindelse med tillegg på ubekvem arbeidstid. 0,5 fast årsverk for mye som igjen sørger for økt arbeidsgiveravgift og premie til KLP.
- Miljøtjenesten(BPA og Aktivisering funksjonshemmede) har et merforbruk på ca 1,4 mill. Dette skyldes i hovedsak lønnsutgifter på grunn av endrede vedtak i tjenesten.
- På grunn av nødvendig bruk av vikarbyrå i sommer kom sykehjemmet ut med et merforbruk på ca 450.000,-. Lønnskostnader forøvrig er i tråd med budsjett. I tillegg nevnes manglende inntekter som pga lavt belegg.
- Kjøkkenet har et merforbruk på matvarer på 250.000 samt mindre inntekt på matombringning med 150.000,-.

Se forøvrig kommentarer under hver enkelt enhet.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	56 316	51 808	53 808	61 293	-7 486
Refusjon lønn	-2 193	-2 430	-2 430	-4 003	1 573
Sum Lønn	54 123	49 378	51 378	57 291	-5 913
Drift	4 436	3 254	6 054	7 108	-1 054
Kjøp av produksjon	12 550	12 145	13 145	14 387	-1 243
Overføringer	4 858	3 626	4 626	5 904	-1 278
Finansutgifter	956	0	0	3 130	-3 130
Sum Utgifter	22 800	19 025	23 825	30 529	-6 705
Brukerbetaling	-5 060	-6 793	-6 093	-6 263	170
Refusjoner	-8 987	-5 471	-7 471	-13 282	5 811
Overføringer	-81	0	0	-111	111
Finansinntekter	-1 438	-880	-880	-3 855	2 975
Sum Inntekter	-15 565	-13 144	-14 444	-23 510	9 067
Netto resultat	61 358	55 259	60 759	64 310	-3 551

HELSE

Tjenesteområdebeskrivelse

Helse er en omfangsrik enhet bestående av til sammen 13 ansatte fordelt på 5 ulike fagområder

Noen enkelte deltjenester innen kommunehelsetjenestene har fortsatt få ansatte (1-3) og er av den grunn meget sårbare for fravær. Denne sårbarheten og ikke avsatt vikarbudsjetten gjør det krevende å opprettholde gode og tilgjengelige tjenester og samtidig holde stramme budsjettammer.

Administrasjonen ønsker å fortsette å styrke disse tjenestene framover, både i tråd med nasjonale føringer, men også ifbm den ekstraordinære flyktningsituasjonen som krever mye av tjenestene våre. Vi har ikke klart å beholde ansatte i alle stillinger i 2024, det har vært reduserte stillinger der andre ansatte

har hatt mer ansvar i perioder. Vi har manglet en 100% stilling ved helsestasjonen /skolehelsetjenesten i hele 2024.

I 2024 har det vært stort trykk på enkelte av våre (små) tjeneste tilbud at det må prioriteres hardere og gi tjenester ut fra et "godt nok" prinsipp. Det blir ikke dårligere tjeneste tilbud til den enkelte, men mer presis behandling. Det blir også stilt høyere krav til om du får tjenesten brukerne mener de har rett på- strammere tildelingskriterier- korter behandling- mer selvhjelpkurs. Dette gjelder både barn/ungdom og voksne.

Kompetansehevingen er også gjennomført i 2024, mye digitalt kursing samt hospitering er gjennomført. Dette er gjennomført i alle tjenestene i enhet helse.

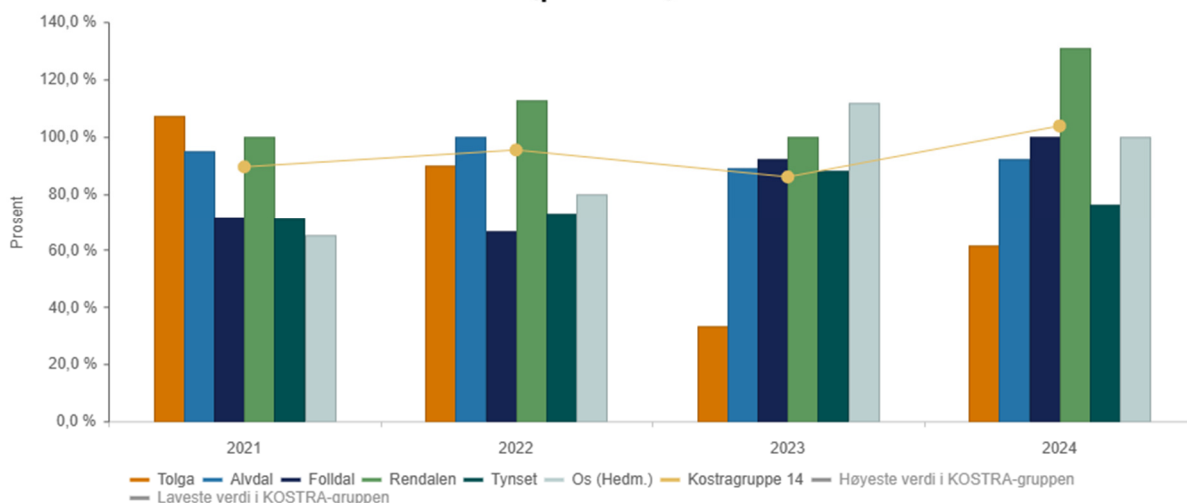
Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Det har vært krevende å finne og beholde Helsesykepleier-ressurs etter oppsigelse av ansatt i 2023, men har hatt vikar enkelt-dager frem til våren 2024. For å klare og rekruttere inn personell, er det blitt utviklet en modell med digital kommunikasjon opp mot helsestasjonen samt ca. 14 dager pr.mnd fysisk oppmøte. Det har vært lengre ventetid på tjenester i denne enheten, og noen av innbyggere har vært misfornøyd. Vi ser problemet med lite tilstedeværelse, men de lovpålagte oppgaver blir ivaretatt til rett tid. Ønske er fortsatt å utvikle og forbedre denne tjenesten.

I henhold til forskrift og veileder utfører tjenesten spe- og småbarns kontroller, hjemmebesøk hos nyfødte, skolehelsetjeneste samt vaksinerings av barn og reisevaksinerings for alle aldergrupper. Tjenesten samhandler med andre kommunale og interkommunale instanser om oppfølging av barn og unge med spesielle utfordringer. Kommunene har mange flerkulturelle barn og familier som kan ha behov for ekstra oppfølging i forbindelse med ankomst til kommunen, familiegjenforening eller ved barsel- og spedbarns-tid.

Grafen under viser lav andel hjemmebesøk i 2023 og 2024 og det er en indikator på sårbarhet ved sykefravær i tjenesten. Vi ser videre at det er en oppsving i 2024 vs 2023 noe som skyldes oppstart av ny helsesjukepleier høsten 2024:

Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)

Årsmelding 2024

Det har i 2024 blitt avholdt foreldreveilederkurs (gruppe kveld). Det har i tillegg blitt kjørt egne tema kvelder for foreldre som har tatt cos-p kurs tidligere x1 pr.mnd. Kommunen har 1 sertifisert foreldreveileder, som også jobber i tjenesten psykisk helse tjenesten barn og unge.

Det er avholdt temakvelder sammen med kommunepsykolog høsten 2024, der det jobbes tett med tenåringsforeldre(ungdomstrinn), og dette er etterspurt fra foreldregruppen.

Ungdomslos i 100% engasjementstilling er også en viktig del av forebygging og tidlig innsats jfr oppvekstreformen. Ungdomslosen var ute i permisjon frem til høsten 2024, stillingen og oppgavene fordelt på flere ansatte i enheten. Dette har ført til noe redusert tjeneste på noen andre områder, men viser hvor fleksibel bemanningen kan være. Ungdomslos er godt i gang etter permisjon og deltar aktivt i forebygging og tidlig innsats barn og unge. I tillegg er Ungdomslos prosjektleder for Innafor som er et samarbeid i Nord-Østerdalen om inkluderende møteplasser og arrangementer i alle 6 kommunene 3 ganger hver over en 3-årsperiode. Midler fra fylkeskommunen og IPRNØ er med å realiserer disse arrangementene.

I 2024 er det et mindreforbruk på helsesykepleier og styrking skolehelsetjenesten da det har vært vakanse helsesykepleier og lavere lønnsutgifter deler av året.

Det har ved begge skolene i Tolga, i 2024 vært tilbud om psykisk helsetjeneste inn i skolene, der det i hovedsak har vært helsesykepleier (undervisning og helseundersøkelser)og psykisk helsetjeneste barn og unge, som har hatt mest direkte kontakt med elever. Det har ikke vært "åpen dør" på Tolga skolene siste halve år pga redusert kapasitet på rom, men det har vært mulig å lage avtaler. Det er kommet tilbakemeldinger fra elevene at dette har vært vanskelig for dem.

Jordmortjenesten

Jordmor i 10 % stilling (1 dag hver 14. dag), som vi kjøper som tjenester av SI Tynset, følger opp kommunens gravide. Jordmortjeneste har blitt holdt på Tynset sjukehus i 2024 pga. fravær hos stedlig jordmor på Tolga. Helsesykepleier og gravide har følt på negativitet på dette, da det er vanskelig å få til et godt nok samarbeid om de gravide kvinnene. I 2025 vil tjenesten igjen gå som normalt.

Legetjenesten

Tolgingenes oppslutning om og bruk av sitt legekontor er fortsatt jevnt økende, noe som er veldig gledelig. Dette viser at det har vært en korrekt satsing på lokalt legekontor. Vi yter faglig gode og tilgjengelige helsetjenester for kommunens innbyggere og besøkende i 2024.

Merforbruk på Legetjenester skyldes flere ting. Det er oppgradert mye utstyr på labb og skiftestue, samt relativt kraftig prisøkning på medisinsk forbruksmateriell. Legene må gjennomføre kurs for og beholde spesialiseringen, noe som fører til er med å tilføre ekstra utgift på å innleie av lege gjennom året.

Kommunen må også betale mer i lisenser/dataprogrammer på flere tjenester på grunn av nasjonal satsning på Norsk Helsenett. Kommunen har nå etablert HelseNorge sitt system som gjør det enklere for innbyggere og nå helsetjenesten digitalt.

Noe merkostnad pga flyktningkrisen. Alle flyktninger skal innom helsesjekk, og alle må ha tolk i samtaler, tolkesamtaler har økt med ca. 200 kr pr samtale i 2024. Sviktende inntekter ifht budsjett skyldes en legestilling som ikke er besatt, samt lengre sykefravær på en av legene.

Nord- Østerdal Legevakt

Årsrapport fra interkommunalt samarbeid gjengis i sin helhet nedenfor:

Tolga kommune sin andel for AMK/Legevaktsamarbeidet var i 2024: 654 173,97 kr

Tolgas leger dekker 4 vakter i mnd (kveld/natt/helg) i dette samarbeidet, tilsvarende om lag en 20 % legestilling.

Nord-Østerdal legevakt (NØLV) er et samarbeid mellom kommunene Rendalen, Folldal, Alvdal, Tolga og Tynset fra 010114.

Befolkningen utgjør **13199** personer i 2024 ved utgangen av 4 kvartal (13079 i 2023) , tydelig økende ved høytid – særlig påske.

Distriktet på 8389 km² i areal.

Mandat for NØ Legevakt:

- tilby akutt medisinsk hjelp til personer som oppholder seg i FARTT – kommunene, som har behov for rask behandling utenom vanlig åpningstid for fastleger, og i situasjoner hvor det ikke er livstruende eller krever spesialisert behandling som kan gis på et sykehus.
- vurdere alvorlighetsgrad og henvise videre hvis det er nødvendig (triage)
- primærbehandling av mindre akutte tilstander
- bidra i krisehåndtering og beredskap

Administrasjon og organisering av legevaktsråd:

Barbara Inauen-Willer: medisinsk-faglig ansvarlig lege ved Nord-Østerdal legevakt. Hun har fag- og prosedyreansvar ved NØLV

Ann Kristin Dæhli Ryen: (sykepleier ved SI Tynset) daglig leder av LV-sentralen

Toril Nyhus: leder helsetjeneste i vertskommune Tynset, personalansvar organisering av NØLV og håndtere avvik -og klagesaker

Grete Storrøsten: driftsansvarlig sykepleier ved NØLV, organisering av NØLV

Pga permisjon har NØLV ikke hatt tillitsvalgt fra DNLF for legene i 2024

Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng: kommuneoverlege for Tynset kommune bistår legevakten med medisinsk faglig råd

Legevakta dekkes av fastlegene i kommunene, og 15 delt.

Fast lønn mellom kl. 23-08, ellers er det beredskapsgodtgjøring. Krav om fri arbeidsdag etter legevakt

Utfordringer ved NØLV, Refleksjoner og kommentarer fra ledelsen om virksomhet.

Årsmelding 2024

- stort geografisk distrikt med lang reisevei for pasienter som bor i lengst unna
- Legevakslege kan være ut på oppdrag og langt unna legevakt sine lokaler
- Legevaktsentralen sitt personale er utenom kjernetid i 3. etasje på sykehuset Legevakslege er ofte alene på legevaktlokalene mens det tas imot pasienter som kan føre til en sikkerhetsrisiko

Forbedringer og tiltak som har blitt iverksatt:

- Legevakslegene ble oppfordre til å bruke NOKLUS for å ha oversikt over utalarmeringer.
- Systemboka blir stadig oppdatert og lagt til nye prosedyre som skal være til hjelp og beslutningsstøtte for legevakslege

Bakvakt: god fungerende bakvaktordning for leger som ikke fyller krav for å kunne jobbe alene på legevakt (krav for godkjenning er utdypet i akuttmedisinske forskriften fra 1/1 2020). Kostnader og godtgjørelse for bakvakt er regulert i SF 2305 (Gjeldende DNLF). Kostnaden tilfalle den kommune som har vakt i turnus.

Nødnett: Nødnett fungerer utmerket og styrer legevaktas kommunikasjon med samarbeidspartnere. (AMK, ambulanse, politi og brann).

Samarbeidsmøter/faglige møter:

Allmennlegeutvalgsmøte/Legevakslegemøter avholdes fast 2 ganger hvert år

Tema i møtene 2023:

- Ambulansetjeneste: kommunikasjon med legevakslege/hode kamera
- Diskusjon om påsketurnus I fremtiden
- Info om oppdatert systembok, nye prosedyre og nytt utstyr
- Info om tilsyn fra statsforvalteren ift. medikamentdosering til barn
- Diskusjon med DPS Tynset ift. samarbeid, dialog rundt henvisninger og prioriteringsveileder psykisk helsevern og TSB
- Vaktliste 2024 og påsketurnus 2024
- Opplæring av vikarer og nye fastleger
- Nye prosedyre fjerning av pacemaker og syning av forventet mors
- Om samarbeid med SI Tynset angående KAD somatikk

Det skrives referat fra møtene, og alle fast ansatte leger har møteplikt. Vikarlegene og Lis 1 lege oppfordres til å delta.

Legevaktsråd inkl. ledelse av legevaktssentralen/akuttmottak er med på møte

Statistikk:

Totalt antall henvendelser (telefonhenvendelse til legevaktsentralen) NØLV 2023/2024:

Henvendelser fra	Antall 2023	Antall 2024
Tynset Kommune	2058	2214
Alvdal Kommune	826	874
Folldal Kommune	388	352
Tolga Kommune	491	435
Rendalen Kommune	461	521
Direkte oppmøte på NØLV og via AMK	404 (via AMK 307)	417 (via AMK 326)
Andra kommune og ikke definert	1355	913
Stor – Elvdal kommune	851	865
total	5983 (6834 inkl. Stor-Elvdal k.)	5726 (6591 inkl. Stor-Elvdal k.)

måned	Antall telefonhenvendelser til LV sentrale, inkl. Stor-Elvdal kommune	Antall telefonhenvendelser til LV sentrale, inkl. Stor-Elvdal kommune
	2023	2024
Jan	675	494
Februar	543	465
Mars	546	732
April	705	430
Mai	570	659
Juni	536	588
Juli	623	668
August	498	503
September	533	515

Årsmelding 2024

Oktober	486	483
November	502	474
Desember	617	580
TOTAL	6834	6591

Ved høytid (påske og jul) er det igjen økende aktivitet på legevakt. Organisering på legevakt i påske 23 ble tilpasset med 2 leger på legevakt i timene ved høyes aktivitet.

Kvalitet og pasientsikkerhet:

- **Pasienttilfredshet:** legevakt få god tilbakemelding fra pasienter og har generell liten klager.
- **Hendelser og avvik:** Det ble ikke registrert uønskede hendelser.
- **Kvalitet:** Ved å lage samarbeidsprosedyre med SI Tynset og gode arbeidsprosedyre til lege og helsepersonell skal kvaliteten på legevakt standardiseres og stadig økes.
- **Opplæring:**
- **Kursing:**

3 rapporterte avvik ble registrert i Compilo. (Avvik på feilsendt PLO melding. Avvik til dataleverandør om frikort som må registreres manuell. Avvik ift. manglende opplæring av en legevaktslege)

Det ble utarbeidet flere samarbeidsprosedyre og arbeidsprosedyre i løpet av 2024. Prosedyrene blir lagt inn i systemboka.

For Lis 1 leger er det etablert egen opplæring for bruk av nødnett/vaktradio og generell innføring på legevaktslokaler i regi av nødnett instruktør, medisinsk ansvarlig lege, driftsansvarlig sykepleier og leder av legevaktssentralen. Opplæring er obligatorisk og gjennomføres 2x årlig ved oppstart av nye Lis-1 leger i primærhelsetjeneste.

Opplæring ble gjennomført 20.3 og 23.9.24

Ved bruk av legevikar er kommunene selv ansvarlig for opplæring

Ny ansatt leger og hjelpepersonell gjennomfører kursing ift. nye akutforskrift fortløpende i regi av kommune og sykehuset.

- **HMS**

HMS- vernerunde ble gjennomført per mail x2 i 2024: det ble ikke meldt inn noen saker

Samarbeid og nettverk:

- **Samarbeid med andre aktører:** NØLV har godt samarbeid med SI Tynset, ambulansetjeneste, kommunale hjemmesykepleier og sykehjem.
- **Internt samarbeid:** God samarbeid mellom legevaktslege og helsepersonell/legevaktssentralen sikre god pasientbehandling.
- **Samarbeidsmøter/faglige møter:** Allmennlegeutvalgsmøte/Legevaktslegemøter avholdes fast 2 ganger hvert år:

29.5.24, tema: rutine for varsling av kriseteam, henvisning til DPS akutt vurdering og KAD psykiatri, informasjon om nye samhandlingsprosedyre, informasjon om tvunget psykisk helsevern på NØLV,

27.11.24, tema: Informasjon om håndbok psykiatrisk legevakt, rutine for henvisning til KAD somatikk, informasjon om bruk av Fentanyl i ambulansetjeneste

Det skrives referat fra møtene, og alle fast ansatte leger har møteplikt. Vikarlegene og Lis 1 lege oppfordres til å delta.

Rus- og psykisk helsetjeneste

Behovet for faglig kvalitet øker fortsatt. Det er 2.6 årsverk i tjenesten i dag, Administrasjonsressurs er økt hos enhetsleder til 60% i 2024, dette er fortsatt ikke nok for å klare de oppgaver som er satt til enhetslederjobben i 2024. Enhetsleder er også psykiatrisk sjukepleier og har jobbet klinisk opp mot brukere i enhet, voksen, barn og unge samt foreldreveiledning. Enhetsleder er leder for hele enhet helse, leder for psykososialt kriseteam og 20% bunnet opp i SLT og radikaliserings kontakt i Tolga kommune.

Det vurderes fortløpende om enhetslederressursen må økes videre.

Psykisk helsetjeneste barn og unge

Tjenesten er formelt nyetablert høsten 2024, selv Tolga kommune har hatt denne tjenesten i flere år. Den har før ligget under psykiatritjenesten for voksne. Nå etter veileder kom fra helsedirektoratet og det ble satt ned en nettverks gruppe opp mot BUP Tynset (de har faste møte dager 1 dag pr.uke), ble det omdisponerte personell som nå utgjør 1.3 årsverk som jobber klinisk i tjenesten. Enhetsleder helse jobber også ca 25-30 % i denne faggruppen med veiledning og koordineringsarbeid. De ansatte har faste dager på begge skoler for samtaler, og faste møter hver uke på begge skoler. Enhetsleder helse sitter i alle team med skolene for å koordinere hjelpen best mulig. Enhetsleder sitter også fast i alle TST-team for både skolene og barnehagene(ca17 møter pr år).

Fysioterapitjenesten

Kommunen har driftsavtale med to fysioterapeuter på privat basis og kommunen kjøper 8 timer fysioterapi pr uke som fordeles mellom pleie- og omsorg, helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Det forholdsvis beskjedne timetallet krever god organisering for å få mest mulig ut av timene kommunen kjøper.

Fysioterapeutene gir individuelle fysioterapi- behandlinger, en del gruppetilbud og bassengtrening. Det er fortsatt økende ventelister for å få fysioterapibehandling, og utfordringer med å få prioritert nok tid til samarbeid med pårørende/ foreldre og andre faggrupper. Akutte tilstander og rehabilitering etter operasjoner prioriteres. Stadig flere diagnoser krever langvarig behandling i stedet for kirurgi, og det kreves før kirurgi vurderes. Postoperativt er også behovet for rehabilitering mer langvarig enn tidligere anbefalt. Hovedvekten av pasienter er henvist med muskel- og skjelettplager. Mange av disse har langvarige, livslange behandlingsbehov, eller behov for hyppig oppfølging for å kunne stå i arbeid, unngå sykemeldinger, eller kunne bo hjemme.

Kommunepsykolog

Ordningen er vertskommune organisert i Tynset kommune. I 2024 ble kommunepsykolog nummer 2 ansatt. Dette vil øke kostnadsbildet noe. Kommunepsykologene skal først og fremst jobbe med veiledning av de psykiatriske enhetene i de fem FARTT kommunene, samt noe inn i oppvekstsektorene. Tolga har god nytte av kommunepsykologen, både i tjenesten til voksne men også barn og unges psykiske helsetjeneste.

Edruskapsvern

Tjeneste edruskapsvern inneholder inntekter fra salgs- og skjenkeavgifter fra virksomheter som har ordinær bevilling for salg og skjenking av alkoholholdig drikke, og enkeltpersoner og foreninger som får bevilling til å skjenke alkohol ved enkeltanledninger.

Utgiftspostene er kontroll av virksomhetene som selger og skjenker alkoholholdig drikk. Securitas AS har oppdraget kontrollene i Nord-Østerdal. De 2 faste salgsstedene og de 9 virksomhetene som har ordinær skjenkebevilling skal kontrolleres uanmeldt 4 ganger pr år. I tillegg kan vi bestille kontroll av enkeltarrangementer.

Det ble vedtatt en ny alkoholpolitisk handlingsplan i 2023. Planen gjelder fra 2023-2028

Barnevernstjenesten

Organisering

Barnevernstjenesten i Nord-Østerdal er et interkommunalt samarbeid mellom Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga og Tynset kommuner der Tynset er vertskommune. Vi har sosionomer, barnevernspedagoger, barnehagelærere, jurist og økonomikonsulent ansatt i tillegg til fagleder og tjenestoområdeleder. Tjenesten er inndelt i to team; saksbehandlerteam og omsorgsteam med hver sin teamleder. Jurist og økonomikonsulent deltar inn i teamene ved behov i tillegg til at de innehar selvstendige arbeidsoppgaver.

Barnevernstjenesten har døgkontinuerlig vaktberedskap. Vi inngikk i 2019 samarbeid med Ringsaker interkommunale barnevernsvakt. På grunn av lang geografisk avstand til Ringsaker har vi etablert en stedlig beredskapsvakt og ansatte med barnevernsfaglig kompetanse inngår i turnusplan for vaktberedskapen.

Kommentar til status økonomi

Regnskapet for Tolga viser et merforbruk på totalt 252.888. Dette skyldes hovedsakelig et merforbruk barn plassert utenfor familien.

Tolga har hatt få plasseringer utenfor hjemmet de siste 10 årene. De økte kostnadene i 2024 skyldes hovedsakelig en midlertidig plassering.

Det har vært en økning av saker i barnevernsvakta også i 2024. Økte kostnader knyttet til dette har i delvis vært kompensert ved at det ikke har vært leid inn vikar ved lengre tids sykefravær.

Utvalgte resultater

Sykefraværet har gått litt ned fra 2023, og ligger fortsatt under halvparten av gjennomsnittlig sykefravær i barneverntjenester i hele landet.

Mer om resultater og statistikk fra Barneverntjenesten kommer i Tilstandsrapporten for 2024 som vil bli lagt frem for kommunestyret i mai.

Krisesenter

Nord-Østerdalskommunene, Alvdal, Folldal, Os, Rendalen, Stor-Elvdal, Tolga og Tynset, har et samarbeid med GKS IKS om kjøp av krisesentertjenester. Jf. kjøpsavtalen punkt 4 skal det i forbindelse med internkontroll for krisesenter legges opp til et møte med kommunene og krisesenteret 1 gang pr. år.

Temaer er på agendaen er;

- Orientering om drift og ansatte.
- HMS. Arbeidsmiljø og sykefravær.
- Internkontroll.
- Sikkerhet/ risikoanalyser/ avvik.
- Orientering om bruk av senteret.
- Orientering om krisesenterets prosjekter.

Advokatvakt: Tilbud om 1 time gratis advokatbistand.

Voldsforebyggende undervisningsopplegg for 3. og 6. trinn i barneskolen.

«Våg å se – våg å handle», gratis kurs for barnehageansatte om å forebygge og avdekke overgrep og vold mot barn.

Årsmelding mottas i løpet av mai måned 2025 og vil refereres for kommunestyret i mai/juni-møtet.

Kommentar til status økonomi

Enhet for helse kom samlet sett ut med et lite mindreforbruk ved årsslutt. Dette har sin bakgrunn blant annet i prosjektmidler som har finansiert deler av virksomheten, og sykefravær uten at det har vært mulig å skaffe vikar.

Legetjenester: Overforbruk, skyldes i hovedsak innleie av personell både for lege og annet helsepersonell, pga langtids fravær. Det er også gjort innkjøp av medisinsk utstyr også i år, mindreinntekt på egenandel fra pasienter pga langtidsfravær av lege, generelt økte priser på medisinsk forbruksmateriell og større utgift på tjenester fra IT og tolkeutgifter enn budsjettert.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	11 405	10 872	10 261	12 443	-2 182
Refusjon lønn	-450	-700	-700	-1 578	878
Sum Lønn	10 954	10 172	9 561	10 865	-1 304
Drift	1 243	764	2 064	2 164	-100
Kjøp av produksjon	9 823	10 519	11 519	10 808	710
Overføringer	216	0	0	232	-232
Finansutgifter	875	0	0	1 279	-1 279
Sum Utgifter	12 157	11 283	13 583	14 483	-901
Brukerbetaling	-671	-920	-920	-800	-120
Refusjoner	-4 018	-3 391	-3 391	-3 737	346
Overføringer	0	0	0	0	0
Finansinntekter	-754	-800	-800	-2 366	1 566
Sum Inntekter	-5 443	-5 111	-5 111	-6 903	1 792
Netto resultat	17 668	16 344	18 033	18 445	-412

NAV

Tjenesteområdebeskrivelse

Nav Nord-Østerdal er regionkontor for bo-og arbeidsregionen Nord-Østerdal. Kontoret er et vertskommunesamarbeid med kommunene Tynset, Tolga, Alvdal, Rendalen og Folldal. Tynset er vert. Det er signert en egen samarbeidsavtale mellom samarbeidskommunene, og en partnerskapsavtale mellom stat og kommune. Nav-leder rapporterer til både fylkesdirektør og kommunedirektør. Partnerskapsmøtene er samhandlingsarenaen for det lokale Nav-kontoret. Medarbeidere på kommunal side er formelt ansatt i Tynset kommune. Det er gitt gjensidige tilganger til IKT-løsninger mellom stat og kommune.

Kontoret har 10 kommunalt ansatte. Et ellefte årsverk har i -24 vært lønnet over Tynset Opplæringsssenter. På statlig side har kontoret i -24 hatt 8 ansatte, alle i 100% stillinger. Herunder statlig ansatt Nav-leder, markeds- og tiltaks-koordinator og jobbspesialist. Kontoret har et lederteam bestående av Nav-leder og nestleder.

Kontoret er organisert i fire faggrupper:

Faggruppe Ung
Faggruppe Flyktning
Faggruppe Sosial/ Husbank
Faggruppe Helse / Arbeidssøkere

Nav har i 2024 hatt særlig oppmerksomhet knyttet til:

- unge under 30
- oppfølging flyktninger
- oppfølging av personer med nedsatt arbeidsevne.

Utvikling og utfordringer

Overordnede mål for tjenesten:

- Navs visjon er «Vi gir mennesker muligheter»
- Navs samfunnsoppdrag er å bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet.
- Tjenesten har mål om at flest mulig raskest mulig kommer i en situasjon der de er selvforsørget, og at færrest mulig skal ha behov for økonomisk sosialhjelp over lengre tid

Sykefravær: Nedgang fra 16.2% i 2023 til 5,65 i 2024.

Avvik knyttet til HMS: 3 avvik. Gjelder verbale trusler/ sjikane mot Nav-ansatte fremsatt i fysisk møte eller på telefon. Det antas å være en underrapportering på avvik knyttet til HMS. Nav jobber kontinuerlig med sikkerhet, forebyggende tiltak og opplæring på HMS område. Truende atferd overfor Nav-ansatte skal ha null-toleranse.

Avvik knyttet til saksbehandling: 7 avvik. God kartlegging og kvalitetssikring av brukers situasjon er avgjørende for riktig utbetaling av stønad. Avvikene har sammenheng med behovet for økt grunnbemanning sett i relasjon til økt oppgavemengde. Også her antas det å være en underrapportering på avvik.

Knapphet på ressurser i Nav etter doblet arbeidsmengde:

Vedlagte tall viser en økning i arbeidsmengde med opptil 204 prosent. Dette har skapt store utfordringer med hensyn til ressurser og kapasitet.

Nav behandler saker etter sosialtjenesteloven, som skal sikre innbyggerne i kommunen et forsvarlig livsopphold. På grunn av lovens karakter må saksbehandlingstiden være kort. Søknader på livsoppholdsytelser (§§ 18 og 19) må prioriteres foran de andre lovpålagte tjenestene etter sosialtjenesteloven, og Husbank.

Mottakere av sosialhjelp skal så raskt som mulig bli selvforsørget. Stønadene er ikke ment å være en ordning over tid. Økonomisk sosialhjelp er samfunnets siste sikkerhetsnett og stønaden skal være midlertidig og kortvarig. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær ytelse, det innebærer at alle andre muligheter for inntekt eller forsørgelse skal være prøvd før det foreligger rett til sosialhjelp.

Tilbud om deltagelse i Kvalifiseringsprogrammet (KVP)

Ordningen er tiltenkt personer som står relativt langt fra det ordinære arbeidslivet og der andre ordninger er forsøkt tidligere. De som deltar i programmet, skal få tett oppfølging og bistand fra Nav for å komme videre i sitt arbeid mot selvforsørgelse. Nav har på grunn av begrenset kapasitet i 2024, ikke hatt mulighet til å kunne tilby KVP til alle som har hatt behov. Vi har til sammen hatt 6 deltagere fordelt på tre kommuner: Alvdal 3, Tynset 2 og Tolga 1.

Programmet krever tett, koordinert og individuell oppfølging og tilbyr bl.a. arbeidsrettet tiltak, opplæringsaktiviteter, helsehjelp, motivasjonstrening og veiledning. Deltakere får kvalifiseringsstønad, som er økonomisk støtte mens de deltar i programmet. Det er også fremmet forslag om at KVP kan benyttes for flyktninger som ikke lenger har rett på deltagelse i kommunenes introduksjonsprogram. Dette gjelder først og fremst flyktninger fra Ukraina.

Dyrtid:

Samfunnsmessige endringer påvirker innbyggers behov for sosiale tjenester fra Nav merkbart. Utvikling i -24 viser fortsatt økning fra -23 i levekostnader som strøm, mat, drivstoff og økt rentenivå. Dette har påvirket både sosialhjelpsbudsjettene og ressursbehovet. Vi ser en betydelig økning i antall brukere og søknader om økonomisk stønad.

Mange har også i -24 opplevd økonomiske utfordringer på grunn av dyrtiden. Ifølge en rapport fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO, var halvparten av befolkningen i Norge økonomisk trygge, mens 33 prosent var utsatte og 17 prosent slet økonomisk. Dette betyr at mange fortsatt er sårbare for store ekstrautgifter og har betalingsproblemer.

Selv om noen statlige tiltak har begynt å virke, som økte satser for minstepensjon, alderspensjon, uføretrygd og sosialhjelp, er det fortsatt behov for ytterligere tiltak for å hjelpe de mest sårbare gruppene. Prisveksten har avtatt noe, men økonomisk trygghet har stabilisert seg på et lavere nivå enn før dyrtiden startet i 2021.

Krigen i Ukraina:

I perioden 2022 -2024 har regionen bosatt i overkant av 700 flyktninger.

Alle kommunene i FARTT har eget reglement for bosetting, og etablering av nyankomne flyktninger. Det er utarbeidet samarbeidsavtale mellom Tynset kommune og Nav Nord-Østerdal om introduksjonsprogrammet. Dette gjelder også for de øvrige samarbeidskommunene.

Prosjektet sømløs arbeids-inkludering for flyktninger

Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene i Nord-Østerdal og Nav. Prosjektet ledes av Nav Nord-Østerdal. Det er overført ressurser fra kommunene til Nav for å få flere flyktninger i arbeid. Prosjektet er forlenget til den 31.12.25.

Målsetting:

- Sømløse overganger for deltagere fra introduksjonsprogram til arbeidsgivere
- Sikre tett individuell arbeids-inkludering av flyktninger sammen med kommunene, Nav og arbeidsgivere
- Bevege arbeidskraft der behovet er sammen med utdanningssektoren og arbeidsgivere

Kommunene i regionen hadde ved utgangen av 2024 bosatt til sammen 677 flyktninger fra Ukraina. Av dette er det 314 i yrkesaktiv alder og som har kommet i arbeid eller søker arbeid. Ved ankomst gjennomføres det en grundig kartlegging av medbrakt kompetanse. I introduksjonsperioden gis det tilbud om norsk- og samfunnopplæring i kombinasjon med språktrening/arbeidstrening. Norskunnskapene kommer gjerne raskest for mange i kombinasjon med norskopplæring og praksis hos en arbeidsgiver.

For å lykkes med integrering er det viktig med god arbeids-markedskompetanse, godt samarbeid med lokalt næringsliv, dette for å skape muligheter for den enkelte flyktning. Navs oppdrag er å få denne arbeidssøkergruppa raskest mulig ut i lønnet arbeid.

Bemanning:

Årsmelding 2024

- Tolga 50 % stilling
- Rendalen 50 % stilling
- Folldal og Alvdal til sammen 100 % stilling
- Tynset 100 % stilling

Startlån 2024:

Kommune	Tynset	Alvdal	Tolga	Folldal	Rendalen
Søknader	20	31	4	8	16
Avslag	10	5	færre enn 4	færre enn 4	8
Startlån utbetalt	4 053'	2 488'	1 143'	1 005'	4 025'

Bostøtte 2024:

Kommune	Tynset	Alvdal	Tolga	Folldal	Rendalen
Antall husstander søkt	168	71	53	36	55
Andel barnefamilier i %	43,6	47,8	47,4	42,3	48,5
Antall husstander innvilget	145	62	47	26	43
Andel barnefamilier i %	41,2	48	49	40,5	46,5
Andel med boutgifter over Husbankens maksgrense i %	47,6	35,5	34	23,1	14,3
Andel elektroniske søknader i %	74,7	34,6	80,6	72,7	94,1

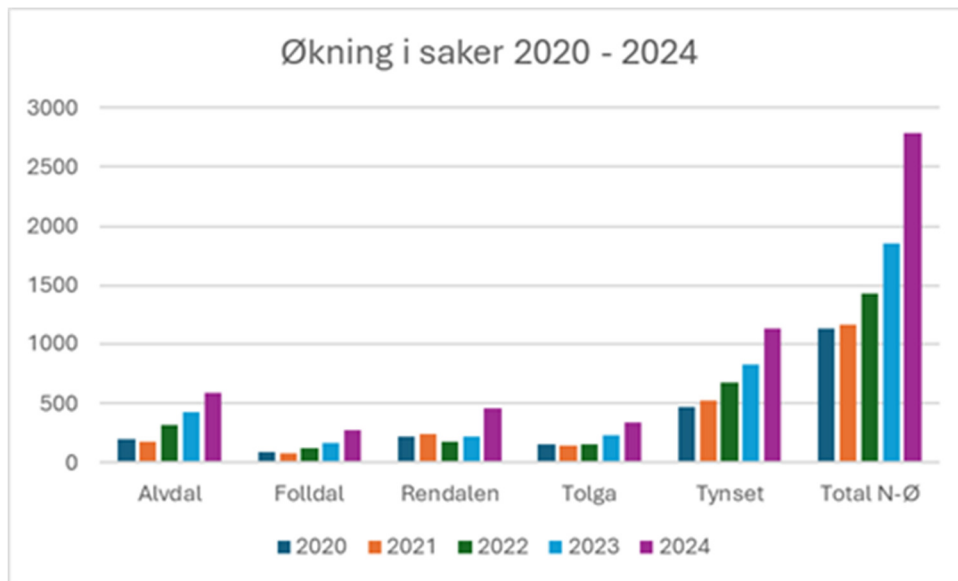

Utvalgte resultater

Sosialhjelp/ stønad til livsopphold:

Antall søknader om økonomisk sosialhjelp i Nav Nord-Østerdal fra 2020 – 2024:

	2020	2021	2022	2023	2024	% økning
Alvdal	195	173	316	428	591	204
Folldal	92	81	118	163	274	198
Rendalen	223	235	180	221	455	104
Tolga	156	145	151	226	342	119
Tynset	466	526	671	821	1129	142
Total N-Ø	1132	1160	1436	1859	2791	147

Kommentar til status økonomi

NAV har et merforbruk på totalt 267.441,-. Dette stammer fra merforbruk på utbetaling av sosialhjelp og drift av det interkommunale NAV-kontoret.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	0	0	0	0	0
Sum Lønn	0	0	0	0	0
Drift	0	0	0	0	0
Kjøp av produksjon	1 459	1 316	1 316	1 335	-19
Overføringer	2 013	2 200	3 200	3 613	-413
Sum Utgifter	3 473	3 516	4 516	4 947	-431
Refusjoner	0	0	0	-164	164
Sum Inntekter	0	0	0	-164	164
Netto resultat	3 473	3 516	4 516	4 783	-267

BOSETTING OG INKLUDERING

Tjenesteområdebeskrivelse

2024 ble et utfordrende år med fordelinger fra IMDi. Mange (11) fordelinger måtte bli avslått på grunn av utfordrende og særskilte hjelpebehov som kommunens tjenesteområder ikke er bygd opp for å håndtere. Hver fordeling ble faglig vurdert grundig før beslutning om å avslå ble tatt. I 2024 har det ikke kommet så mange flyktninger som de to foregående år, men det var mye jobb med oppfølging og veiledning av de som var bosatt fra før der regjeringen strammet inn i tiltakene. Personer og familier som valgte å flytte tilbake trengte en del oppfølging i denne prosessen fra å søke midler hos IMDI til det praktiske rundt en flytting. I tillegg til nye ankomst sa vi ja til sekundær bosetting av 11 personer. Disse hadde bodd mellom 3 - 6 måneder i sin første bokommune.

Når det gjelder psykososial oppfølging er kommunen svært godt rustet gjennom den tverrfaglige og tverr sektorielle satsingen på forebygging. Vi har jobbet strukturert med å organisere seminar/webinar tverr sektoriell gjennom året. Hvor flere sektorer ble invitert til å delta. Med positiv påvirkning. Være samlet og mulighet til refleksjon samtidig mens man følger webinar.

17,4 % av innbyggere av Tolga har innvandrerbakgrunnene, eller er norskfødte med innvandrerbakgrunn

5% av disse er fra Ukraina.

Anmodning 2024: 22

Bosatt: 12

Familiegjenforening: 1 barn

Sekundær bosetting år 1 til Tolga: 4 voksen, 7 barn

Sekundær bosetting år fra Tolga: 0

Utvandring år 2 og 3: 9 voksne, 2 barn

Totalt innenfor 5 års periode per 31. desember 2024: 135, hvorav 49 barn (0-18)

Årsmelding 2024

kjønnfordeling: 38 menn, 31 gutter, 48 kvinner, 18 jenter.

I henhold til politisk vedtak skulle det bosettes 22 personer i 2024. Kommunen bosatte 12 personer fra mottaket, 1 person via familiegjenforening, og 11 via sekundær bosetting. Personer via sekundær bosetting hadde tilknytning med familie på Tolga. Totalt 24 personer. Høyeste trykk med bosetting var i sommer og på høsten. Krigen i Ukraina har preget ankomst av flyktninger på Tolga. Vi har ikke tatt imot overføringsflyktninger i 2024. Tolga kommune har vært i dialog med IMDi om vårt ønske til å kunne ta imot alle som er flyktning.

Enheten jobber etter tidligere utarbeide retningslinjer som er forankret i "Strategiplanen for mottak, integrering og inkludering av flyktninger i Tolga kommune 2021-2024." Retningslinjene som nå er under årlig intern revidering (må bla. justeres etter konsumprisindeksen), legger tydelige føringer for arbeidet og regulerer utbetalinger av de ulike lokale stønadene de bosatte har rett på gjennom 5-års perioden (kommunen får integreringstilskudd per flyktning i 5 år). Dette betyr at vi kan beregne framtidige utgifter knyttet til den enkelte ny bosatte relativt treffsikkert. I tillegg til denne retningslinjer er det laget retningslinjer ved bosetting og etablering av flyktninger med kollektiv beskyttelse i Tolga kommune. Dette er en gruppe ny bosatte med kort introduksjonsprogram og rask vei inn til arbeidslivet. Her er gjort en del justering økonomisk for stønader til de personer som har jobb i 50% eller mer.

Tolga kommune har fokus på at det har kommet mange flyktninger fra Ukraina med forskjellig bakgrunn, som nå bor sammen på Tolga. Ved bosetting kartlegges hvor hvilken familie skal bo. Det har blitt utfordrende med å skaffe seg bolig, og lite gjennomstrømning fra kommunal til privat bolig. Mange private huseiere stiller opp. De fleste ble bosatt i og rundt sentrum på Tolga.

Arbeidet med rehabilitering av de gamle hagene langs Glomma hvor bosetting og inkludering er en aktør sammen med landbruk, kultur, skolen, grunneiere og frivilligheten er lagt på is i 2024. Dette pga lite interesser av introduksjonsdeltakerne, og mangel av riktige resurser i kommunen/enheten. I 2025 blir arbeidet med de gamle hagen tatt opp igjen som en del av introduksjonsprogram.

Enheten var i 2024 bemannet med 3,6- 4,8 årsverk

Enhetsleder for bosetting og inkludering:- 1 årsverk

Bosettings konsulent: 0,8- 2 årsverk

Boveileder: 1 årsverk

Nærmiljøkontakt: 0,8 årsverk i prosjektstilling

Det har det vært et krevende år med en del sykefravær, vakanse og permisjon, som medfører økt arbeidspress for de som er på jobb. Senhøsten 2024 ble det rekruttert ny medarbeidere og retur etter permisjon, slik at situasjonen bedret seg.

Enheten er stolte av at brukere viser at de er fornøyd med arbeidet vi gjør med dem og for dem.

En ny utfordring for flyktningstjenesten og andre enheter/ sektorer i 2024 er at Tolga kommune har tatt i mot flere familier med *romanere* bakgrunn. Flyktingetjenesten har samarbeidet godt tverrsektoriell rund disse utfordringer. Vi har rustet enheten opp med kunnskap om denne gruppe innvandrerne, som vil spres i kommunen etterhvert.

4 av 55 personer som var i introduksjonsprogram første halvåret i 2024 hadde ingen skolegang fra før.

9 av 27 personer som var i introduksjonsprogram andre halvåret i 2024 hadde liten eller ingen skolegang fra før. I tillegg kom det barn med liten eller ingen skolegang. Dette medfører ekstra oppfølging fra enheten, og andre sektorer i Tolga kommune.

Pga. sykdom/ avsluttede arbeidsforhold innen kvalifisering (oppvekst) på slutten av året kom det mer trykk på enheten. Der mange hadde spørsmål om introduksjonsprogram/ arbeidstrening eller arbeidstiltak. Enheten hadde ikke formel tatt over kvalifisering, men jobbet fram til å kunne hjelpe de som trengte det. *Fra januar 2025 har enheten ansvar for kvalifisering av introduksjonsdeltakere og voksenopplæring.*

Enheten har brukt mye tid og resurser til å få sivilstatus til voksne, og foreldreansvar til enslige foreldrene på plass da dette ikke er fullstendig fra mottaket.

Gjennom prosjektet 'nærmiljøkontakt' har enheten jobbet opp mot psykisk uhelse i Tolga kommune. Med aktiviteter som Språk-kafe for flyktninger, gå- gruppe, ski-kurs, og hundeløpet 'femundløp', mat kurs for introduksjonsdeltakerne og hyggestund ved Påske, og sommeravslutning, hvor også tolginger ble invitert. Viktig tiltak for integrering og inkludering . Prosjektet skal fortsette, og går mer og mer inn i 'vanlig' drift.

Enheten brukte mye tid og resurser til å hjelpe brukere i overgang fra introduksjonsprogram til sosial stønad ved NAV, der få gikk direkte til arbeid/dels i arbeid eller i arbeidsrettet tiltak i regi av NAV. En stor pågang av søknader til NAV resulterte i lengre behandlingstid. I tillegg har enheten bistått med ventestønad utover 3 måneder, for å avlaste NAV, og der det gikk fortere med våre rutiner rundt ventestønad.

Kommentar til status økonomi

Enhet for bosetting og inkludering fikk et mindreforbruk på ca 740.000,- ved årsslutt. I all hovedsak skyldes dette reduserte lønnskostnader ved flyktningetjenesten, i tillegg til at prosjektet for Nærmiljøkontakt fikk et større tilskudd enn budsjettert.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	2 528	2 355	2 966	2 545	421
Refusjon lønn	-234	0	0	-95	95
Sum Lønn	2 294	2 355	2 966	2 450	516
Drift	352	293	293	288	5
Overføringer	2 134	1 426	1 426	1 493	-67
Finansutgifter	0	0	0	1 240	-1 240
Sum Utgifter	2 486	1 719	1 719	3 020	-1 301
Refusjoner	-67	-280	-280	-1 279	999
Finansinntekter	-565	-80	-80	-605	525
Sum Inntekter	-633	-360	-360	-1 884	1 524
Netto resultat	4 147	3 714	4 325	3 586	739

REHAB, MESTRING OG INSTITUSJON

Tjenesteområdebeskrivelse

Miljøtjenesten:

Denne tjenesten har i løpet av 2024 byttet navn fra TFF - tjenesten for funksjonshemmede til *miljøtjenesten*. Dette for å fjerne stigma og misoppfatning ved å tro at man må ha en utviklingshemming for å kunne søke hjelp hos oss. Våre tjenester favner vidt fra avlastning og støttekontakt til barn, via boveiledning til hjemmeboende voksne, og til BPA/PA altså personlig assistanse.

BPA/PA:

Brukerstyrt personlig assistanse er en alternativ måte å organisere tjenestene praktisk og personlig bistand (personlig assistanse) på for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand i dagliglivet, både i og utenfor hjemmet. Målet er å bidra til at personer med bistanndsbehov får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for funksjonsnedsettelsen. Brukerstyrt personlig assistanse innebærer at brukeren har rollen som arbeidsleder og påtar seg ansvar for organisering og innhold ut fra egne behov. Innen de timerammer som kommunens vedtak angir, kan brukeren styre hva assistentene skal gjøre og til hvilke tider assistanse skal gis. Arbeidslederrollen gir brukeren innflytelse over egen livssituasjon. Selv om det normale vil være at brukeren selv ivaretar arbeidslederrollen, er det ikke et krav at brukeren skal ivareta brukerstyringen uten bistand. Også personer som er avhengig av bistand for å ivareta arbeidslederrollen kan få brukerstyrt personlig assistanse, forutsatt at ordningen vurderes å være tilstrekkelig brukerstyrt.

I Miljøtjenesten har vi to brukere med personlig assistanse. Den ene brukerstyrt og den andre ikke.

Boveiledning:

Praktisk bistand kan innvilges for søkere som trenger hjelp til praktiske gjøremål i hverdagen. Dette kan for eksempel være stell av hus, matlaging og handling. Denne hjelpen kan også ytes sammen med opplæring, og kalles da boveiledning.

Boveiledning ytes til mennesker med ulike funksjonshemninger eller til andre som har utfordringer knyttet opp til det å klare alle oppgaver som er forbundet med å bo alene.

Formålet med tjenesten er at den enkelte gjennom trening og tilrettelegging får mulighet til å leve og bo selvstendig, og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse med andre. For tiden yter vi denne tjenesten til 6 brukere.

Aktivitetstilbud:

Miljøtjenesten har noe aktivitetstilbud. To dager i uken er det tilbud om felles middag. Vi har for tiden 7 vokse brukere som benytter seg av dette, og håper at flere vil benytte seg av dette tilbudet. Maten bestilles fra kjøkkenets på sykehjemmet den ene dagen, og den andre dagen får brukerne tilbud om å være med å lage mat og dekke bord for gruppen som spiser. Denne dagen er det tilbud om å gå i bassenget etter middagen. Det er ønskelig å øke aktivitetstilbudet på sikt.

VTA:

Miljøtjenesten er med på å medfinansiere arbeidsmarkedstiltaket VTA - varig tilrettelagt arbeid. Dette tiltaket finnes hos arbeidsmarkedsbedriftene TOS ASVO AS og Meskano AS. Vi har for tiden 6 brukere i VTA-tiltak.

Støttekontakt/fritidskontakt:

En fritidskontakt bidrar til at personer med ulike utfordringer får en meningsfylt fritid og et mer sosialt liv. Man får vedtak på et antall timer per uke, og tiden som tilbringes med fritidskontakten skal være basert på søkers interesser og forutsetninger. Eksempler på utfordringer kan være:

- Kroppslig eller psykisk sykdom
- Skade eller lidelse
- Rusmiddelproblem
- Sosiale problemer
- Nedsatt funksjonsevne

Avlastning/besøkshjem:

For familier med tyngende omsorgsoppgaver eller familiemedlemmer med ulike utfordringer er det mulig å søke om avlastning, enten privat eller i institusjon. Privat avlastning foregår ved at det skrives en oppdragsavtale med privatpersoner som tar på seg avlastningsoppdraget, gjerne i eget hjem. Avlastning i institusjon er ikke en tjeneste vi har selv i kommunen. Derfor kjøpes denne av nabokommuner som tilbyr denne tjenesten.

Tiltaksteam

Tolga kommune har utarbeidet retningslinjer for tildeling av tjenester, og følger en modell som heter «omsorgstrappen». Ved å følge denne modellen sørger kommunen for at tjenestebrukere av helse- og omsorgstjenester får riktige tjenester til riktig tid. Intensjonen er at man starter på lavest mulig nivå av tjenester før man eventuelt øker på med tjenester ut fra brukerens behov. Det kan også fungere motsatt, slik at man tar av/reduserer tjenester hvis det er for mange eller omfattende nivå på tjenester som er iverksatt. Ved å følge omsorgstrappen gir vi gode og fleksible tjenester til brukerne.

En forlengende arm til tiltaksteamet er **forvaltningskontor** som ble opprettet i Oktober. Forvaltningskontoret skal sikre riktige tjenester på riktig grunnlag, og sikre at brukerne får et vedtak på de tjenestene de har krav på. De har nå en full gjennomgang av alle tjenester i Tolga kommune.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester regulerer kommunens overordnede ansvar for kommunale helse og omsorgstjenester. Kommunens ansvar er regulert i §3-1 og for å oppfylle dette må kommunen gi ulike tilbud jf lovens § 3-2. Det er hensiktsmessig og praktisk å utarbeide kommunale kriterier for hvordan tildeling av tjenester gjøres ihht lovens krav. Kriteriene er hjemlet i lovens krav i §3-2 pkt 5. til og med 7.

Deltagere i tiltaksteamet er enhetsleder omsorgstunet, miljøtjenesten, ergoterapeut og forvaltningskontoret. I tillegg kan sykehjemslege, andre fagansvarlig eller kommunalsjef innkalles. Tiltaksteamet hadde fastemøte punkter hver 2 uke frem til oktober, da så vi behovet for å øke møtene til ukentlig. Vi har sett en økende pågang på søknad om tjenester utover høsten.

Vi begynte med en gjennomgang av tildelingskriterier for Tolga kommune førjuls vinteren, og dette arbeidet vil fortsette godt ut i 2025 også.

Tiltakteamet har faste møtesaker:

- Gjennomgang og vurdering av søknader
- Tildeling av tjenester/ vedtak
- Oversikt over ledige plasser i omsorgsboliger og sykehjem.
- Hjemmebaserte tjenester

Hjemmebaserte tjenester omfatter mange trinn på «omsorgstrappen». Det er alt fra de nederste «trinnene» med trygghetsalarm, matombringning, praktisk bistand, omsorgslønn, ett besøk pr uke til 5-6 besøk i døgnet i omsorgsleiligheter. Spekteret på tjenesten er vid og det samme er brukernes funksjonsnivå og alder.

I tillegg til alle faglige og praktiske oppgaver med og for bruker, er det å gi trygghet til brukeren en viktig del av tjenesten, samt å hjelpe dem til å se muligheten for å klare en del selv. Brukerne har behov for mer sammensatt hjelp for å kunne fungere i egen bolig, og ofte bistand for tilrettelegging av boligen. Dette kan være en stor utfordring da en ofte kommer for sent inn i tilretteleggingsfasen. De fleste pårørende er positive til hjemmetjenesten og legger forholdene til rette og samarbeider for å finne de beste løsningene for brukeren. Det er både en nasjonal satsning og lokal satsning på at eldre skal klare seg hjemme lengst mulig for å dempe for eldrebølgen som vil vare frem til 2040.

Tolga Omsorgstun:Våren 2024 ble begge enhetsleder stillingene på omsorgstunet lyst ut. Det var få søkere til stillingene, og vanskelig å rekruttere enhetsleder på både sykehjemmet og i hjemmetjenesten. Som en konsekvens av dette er det blitt prøvd ut en felles enhetsleder, noe som har krevd ansettelse av en administrasjonsmedarbeider.

Vi ser at en felles enhetsleder for både hjemmetjenesten og sykehjemmet har fungert veldig godt, og tilbakemeldinger fra de ansatte er positive. De ser fordelene av å ha en felles leder, det er blitt ett tettere samarbeid mellom avdelingene og mer forståelse for hverandres oppgaver.

Hjemmesykepleien:

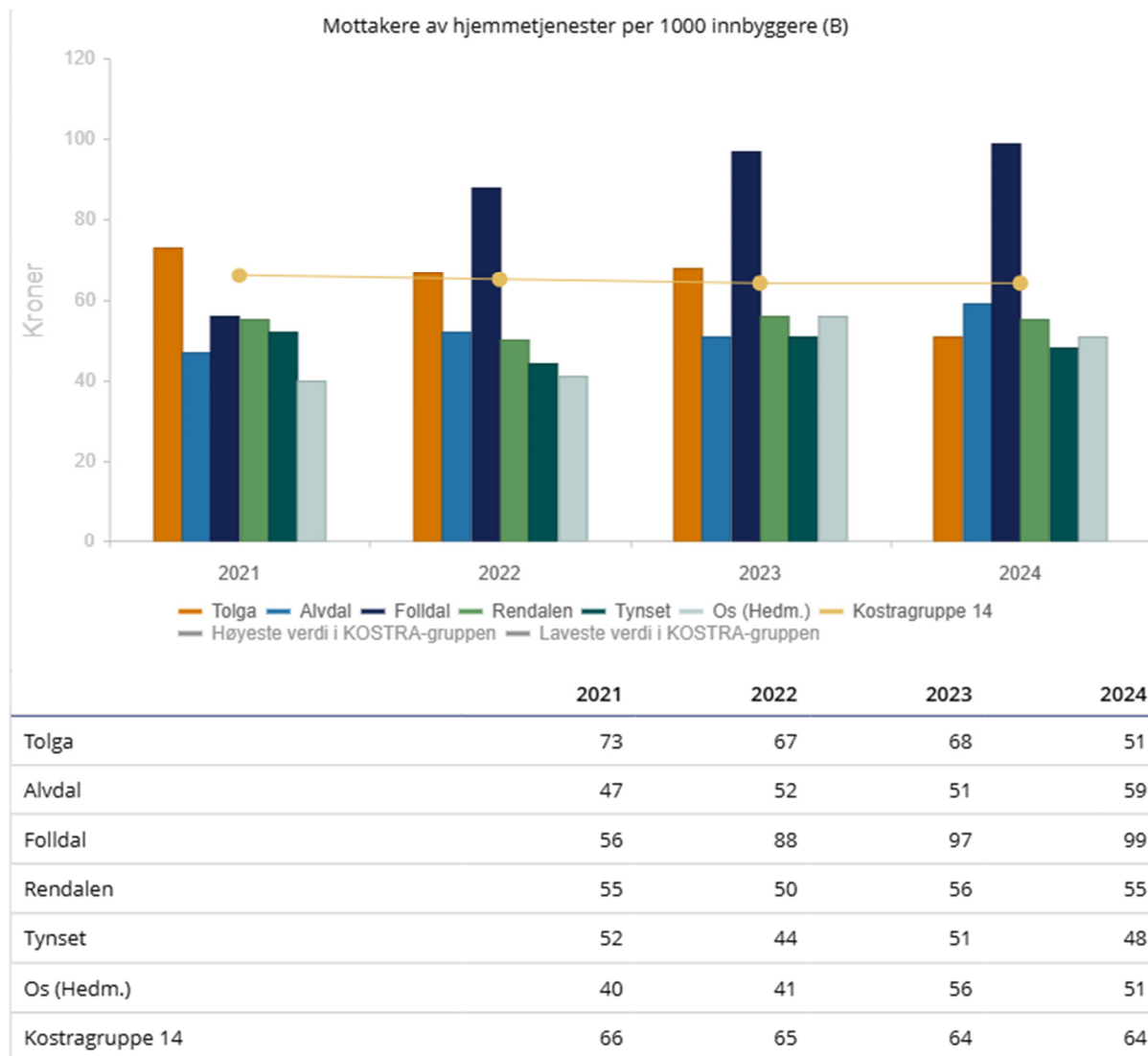
Hjemmesykepleien har som formål å gi personer hjelp akutt eller til kronisk syke som har behov for nødvendig helsehjelp. Dette kan være helsehjelp som er forebyggende, behandlende eller lindrende. Tjenesten kan gis til hjemmeboende i alle aldre som er avhengig av hjelp for å få dekket sine grunnleggende helse- og omsorgsbehov. Personer som ikke selv kan oppsøke helsehjelp grunnet sykdom eller funksjonsnedsettelse har også rett på å kunne få hjemmesykepleie.

Behovet for hjemmesykepleie er veldig variabelt, og det er vanskelig å anslå noen prognose for behovet fremover, men vil anta at det er økende. Flere vil bo hjemme lengst mulig, og det blir flere komplekse saker. En ser for seg behovet for styrking av hjemmesykepleien. I tillegg har ikke hjemmesykepleien egen natttjeneste noe som fører til at om det er behov for tjenester på natt må brukerne enten inn på institusjon for nattopphold, eller det blir bruk av bakvakt (utrykning), noe som medfører en høy kostand da bruk av bakvakter utløser overtid.

I utgangen av 2024 er det omkring 80 personer som er registrert med tjenesten hjemmesykepleie.

I grafen under ser vi at Tolga kommune har hatt en nedgang i mottakere av hjemmetjenester fra 2021-2024. Den markante nedgangen mellom 2023 og 2024 skyldes at det er rapportert inn mer riktige. Vi

ligger nå på linje med sammenlignbare kommuner, men under kostragruppen. Det er forventet en vekst i hjemmetjenester fram til 2040 pga eldrebølge, samt en utviklings om tilsier at flere eldre skal bo hjemme lengre.

Omsorgsboliger

Tolga Omsorgstun har 20 Omsorgsboliger som er delt inn i Lyngmostuan og Kronmostuan. Personer som bor i omsorgsbolig er definert som hjemmeboende, og får tjenester deretter (hjemmesykepleie, praktisk bistand).

Lyngmostuan består av 10 boliger som er bemannet, og beboerne har kontinuerlig tilsyn. I tillegg har de muligheten til 4 måltider pr døgn som kan spises i fellesskap med beboere og ansatte. Omsorgsboligene er utstyrt med en liten kjøkkenkrok, oppholdsrom, soverom og bad. I tillegg er det felles oppholdsrom hvor det er fokus på sosiale aktiviteter. I høst gikk vi i gang med en egen måltidsvert, som har fokus på måltidsfellesskap og aktiviteter på Lyngmostuan. Dette er et samarbeid med NAV og er i tillegg til den faste bemanningen.

Kronmostuan består av 10 litt større og eldre boliger. Her er det ingen fast bemanning, men beboerne som bor her har mulighet til å få tilsyn og bistand fra hjemmesykepleien. Det er ingen faste felles måltider, men det legges til rette for at beboerne kan spise i fellesskap på rødedager/merkedager om det er ønskelig. Ellers er beboerne der veldig flinke til å skape sosial aktivitet på egenhånd med ettermiddagskaffe og treffpunkt i helgene.

Generell liten pågang på omsorgsboliger igjennom 2024, noe som har ført til at det har vært ledige omsorgsboliger igjennom hele året.

Ved utgangen av 2024 er 17 av 20 leiligheter bebodd.

Dagtilbud for hjemmeboende

Ifølge helse -og omsorgstjenesteloven § 3-2 skal kommunen tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Dagaktivitetstilbudet bør inneholde både sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter.

Hovedmålgruppen er hjemmeboende personer med nyoppdaget, eller lett demenssykdom som har behov for og nytte for aktivisering, omsorgs og tilsyn.

Ved plass kan tjenesten også tildeles til:

Hjemmeboende, eldre (65+) personer som på grunn av fysiske, psykiske eller sosiale årsaker har nytte for aktivisering og sosial deltakelse for å mestre hverdagen best mulig. For denne målgruppa tilbys tjenesten som et lavterskeltilbud etter faglig vurdering.

Dagaktivitetstilbudet som tilbys skal bidra til å ivareta deltakerens funksjoner i dagliglivet, fremme livskvalitet og forebygge/reducere isolasjon og ensomhetsfølelse. I tillegg kan det være et avlastende tiltak for pårørende. Formålet med tjenesten er at deltaker kan bo hjemme lengst mulig.

Dagtilbud for hjemmeboende demente er lokalisert på kommunehuset. Aktivitetstilbudet inneholder både sosiale, kognitive og fysisk stimulerende aktiviteter. Dagtilbudet omfatter også måltider og transport til/fra. Det sosiale fellesskapet gjennom samvær og felles opplevelser via turer og besøk i nærområdet, er med på å stimulere den mentale helsen. Stabilt oppmøte, positive tilbakemeldinger fra deltagere og pårørende viser betydningen av tilbudet, også som en nødvendig avlastning for pårørende. De kan da klare å stå i situasjonen lengre for slik å kunne forebygge og utsette en eventuell innleggelse i institusjon

Dagtilbudet har tilbud 2 dager i uka, tjenesten kan tildeles en eller to ganger pr uke. Frem til august var det lite brukere av tilbudet, men dette snudde etter sommeren og tilbudet fikk fylt opp alle sine plasser. Det er planlagt å flytte inn i nye lokaler på Omsorgstunet i januar 2025.

Sykehjem

Sykehjemmet har 19 plasser, hvor 4 av disse er forbeholdt korttidsopphold.

Langtidsplass på sykehjem har som formål å tilby en boform for personer som har behov for omfattende oppfølging ut over det som er mulig i eksisterende bolig.

Mens korttidsopphold deles inn i rehabilitering-, avlastning-, eller utredningsopphold. I tillegg er det muligheter for å søke dagopphold i institusjon om man ikke fyller kriteriene for dagtilbud for hjemmeboende.

Som i 2023 har sykehjemmet i 2024 også hatt lavt belegg og ledig kapasitet, noe som er veldig ulikt kommunene rundt oss. Det har jevnt over vært en beleggsprosent på 50% frem til høsten, gått noe ned etter det. I tråd med dette har det vært innsparinger av 1,5 årsverk som står som vakant stillinger. Ved overtallighet av bemanning enkelte dager, er de veldig fleksibel og de har gått på tvers av avdelingene (hjemmesykepleie).

Selv om det ikke har vært leid inn i vakante stillinger, har dette vært veldig sårbart med tanke på liten sykepleiekompetanse tilgjengelig på sykehjemmet. Noe som har ført til at det var behov for å benytte seg av bemanningsbyrå i sommer, for å få til forsvarlig drift med sykepleiekompetanse igjennom sommeren. I tillegg var det få søkere til sommerjobb.

Vi har gjennomgått og fått integrert et nytt økonomisystem med vårt journalsystem som har gjort at vi har sikret oss de inntektene vi kan få inn på institusjonsopphold.

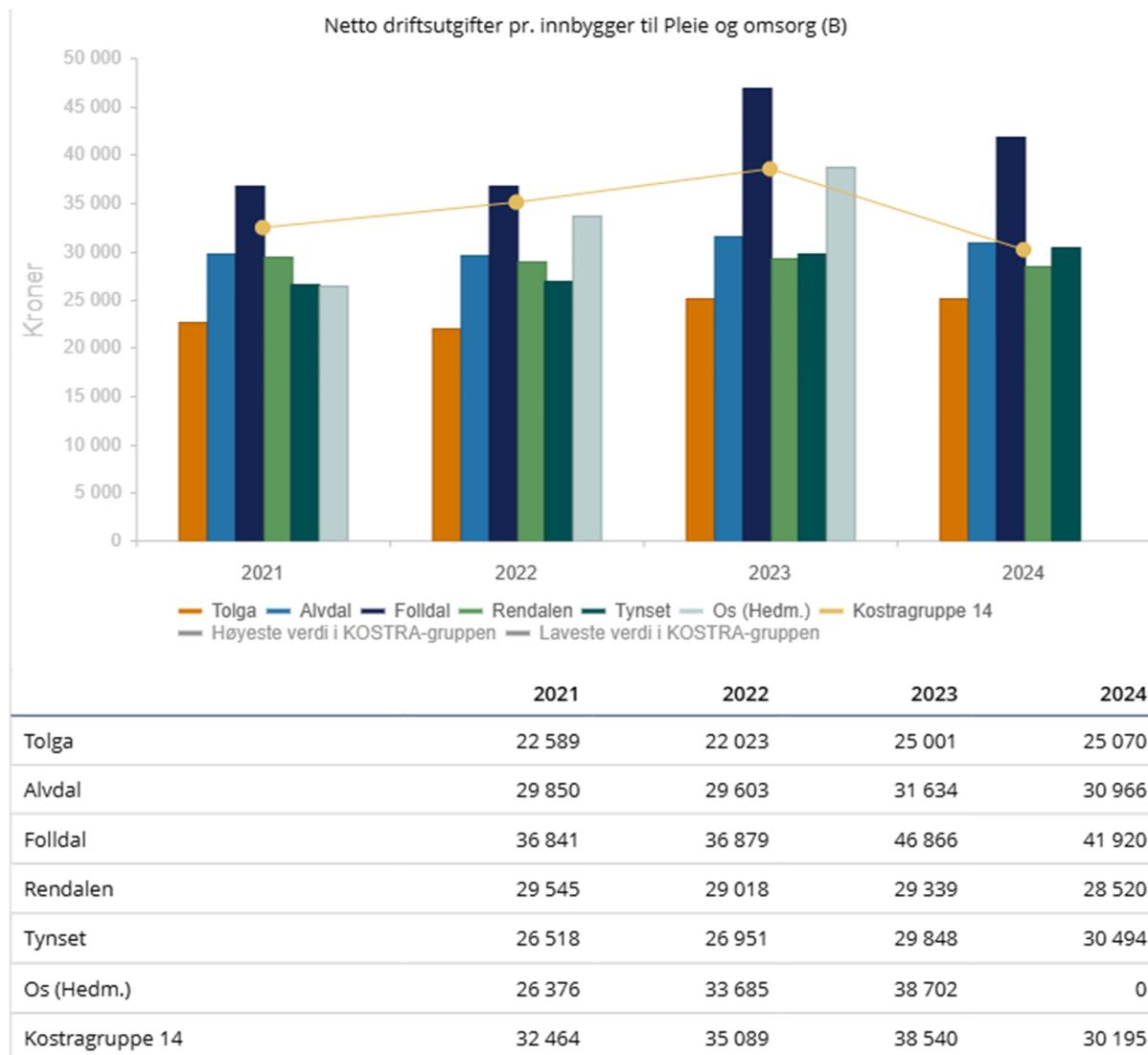
Det har vært tilbydd andre kommuner å leie plass på sykehjemmet, enten til langtidsplass eller korttidsplass uten at det har vært noe respons på dette.

Det ble startet med å bytte ut vinduer på sykehjemsdelen i desember, dette fortsetter utover 2025. Vinduene byttes grunnet at de er gamle og trekkfulle. Ellers er det blitt jobbet med vedlikehold av radiatorene, men dette er heller ikke ferdigstilt. Det ble også montert solcellepanel på store deler av taket til omsorgstunet. Dette vil være særs energibesparende. Bygningsmessig har Omsorgstunet et hjemlig preg hvor vi skaper en trivelig atmosfære med muligheter for å drive aktiviteter for beboerne. De ansatte på sykehjemmet har farget tøy for å gi mindre institusjonspreg.

Brukergruppene ved sykehjemmet har endret seg noe gjennom de senere årene. Som følge av samhandlingsreformen skal kommunen gi tjenester til personer som utskrives tidlig fra sykehus og som har behov for rehabilitering med mål om hjemreise til egen bolig. Det har derfor vært en økning i antall korttidsbeboere hvor fokuset er opptrening og hverdagsmestring. Det er tilrettelagt 4 rom for korttidsopphold med tanke på rehabilitering og vurderingsopphold, disse rommene er lokalisert i enden mot Kårstua. Det er jevnlig rehabiliteringsmøter med ergoterapeut, fysioterapeut, forvaltningskontor og enhetsleder hvor det er fokus på korttidsbrukene som har tjenesten til enhver tid, samt at hjemmeboende med behov for rehabilitering blir tematisert. Dette sikrer tverrfaglig samarbeid.

I grafen under ser man at sammenlignet med andre kommuner har Tolga kommune fortsatt veldig lave driftsutgifter pr innbygger til pleie og omsorg. Kostnadsveksten man ser er utelukkende lønns og prisstigning som har hatt en sterk utvikling de siste årene.

Årsmelding 2024

Hukommelsesteam:

Det ble forsterket med en 20% ressurs fra mars. Dette er en tjeneste i vekst, og det er generell stor pågang i tjenesten, og derfor er det noe venteliste. Hukommelsesteamet er oppsøkende, og foretar kartlegginger ved hjemmebesøk.

Hukommelsesteamet gjennomførte i høst pårørendeskole, et samarbeid med Os og Røros kommune, og er en satsning fra nasjonalforeningen for folkehelse. Første gang det ble arrangert i Tolga kommune, og tilbakemeldingene har vært positive, et håp om å arrangere igjen om 3 år.

Hukommelsesteamet samarbeider jevnlig med legetjenesten, dagtilbudet og enhetsleder.

Fagsykepleier stillingen som ble opprettet for å holde ansatte faglig oppdatert, ble avviklet da forvaltningskontoret ble opprettet. Dette er en stilling som er ønsket å ha da det er viktig at de ansatte holder seg faglig oppdatert, da dette gir trygghet og mestringfølelse.

Ergoterapi

Tolga kommune har en ergoterapeut i 100% stilling som er tilgjengelig for hele kommune. Ergoterapeuten har kontor ved Tolga Omsorgstun. Tjenesten deles inn i personrettete og omgivelse tiltak.

Personrettede tiltak:

- kartlegging/vurdering av funksjon og livssituasjon
- veiledning og trening i hverdagsferdigheter
- veiledning og trening i alternative arbeidsteknikker
- forslag til endring av rutiner eller hjelp til strukturering og organisering av dagen
- formidling av tekniske hjelpemidler
- informasjon og veiledning til pårørende eller andre

Omgivelsesrettede tiltak:

- råd og veiledning i forhold til tilpasninger i bolig, barnehage eller skole
- sakkyndig bistand i boligsaker der det søkes om utbedringstilskudd/- lån på bakgrunn av funksjonshemning
- råd og veiledning i forbindelse med planer for offentlige og private publikumsbygg
- Tverrfaglig og individuelt rettede tiltak ut mot barnehager, skoler, i institusjon og i hjemmene

Tjenesten foretar søknader, mottak, utlevering (fra kommunens korttidslager og fra Hjelpemiddelsentralen), montasje, opplæring, oppfølging, reparasjoner og innleveringer fra fagområdene Syn, Hørsel, Kommunikasjon, Kognisjon og Bevegelse.

Ergoterapitjenesten har hatt 192 henvendelser i 2024, fordelt på 89 brukere. 16 av disse ble ikke ferdigbehandlet i 2024. 24 av henvendelsene kom fra barn. En person har henvendt seg, og fått bistand, 22 ganger i løpet av året. 13 henvendelser har omhandlet hørsel, 1 stor, pågående sak som omhandler syn, 2 omhandlet kognisjon, og resten har vært i fagområdet bevegelse. Responstid har ikke oversteget 3 uker. Behandlingstiden har vært varierende fra en dag uke til 12 måneder, avhengig av sakens omfang. En mengde henvendelser registreres ikke, fordi de løses fortløpende gjennom dagen, for eksempel for Institusjon og Hjemmebaserte tjenester. Tjenesten er kommunens representant i Nord Østerdal Rehabiliteringsforum (NØRF) som arbeider for å styrke rehabiliteringskompetansen i sykehus og kommuner. Tjenesten er også administrator for Individuell Plan, og leder i Koordinerende enhet.

Kjøkken

Kjøkkenet lager god og hjemmelaget mat. De har fokus på bruk av lokale råvarer og kortreist mat. De lager hovedsakelig mat til våre eldre innbyggere, og da er fokuset på ernæring og kosthold viktig. Kjøkkenet er bemannet på dagtid hver dag hele uka, inkludert helligdager. Har ansvar for å tilby beboere på sykehjemmet og Lyngmostuan mat igjennom hele døgnet.

Kjøkkenet har også salg av møtemat, kaker osv til andre enn de som bor på Omsorgstunet. I tillegg lager de skolemat 2 dager i uka. I 2024 lagde de 4062 porsjoner med skolemat. Dette er mat som elevene setter stor pris på.

Antall porsjoner som ble kjørt ut til hjemmeboende på bygda var 1019, en liten nedgang fra 2023. Mens det i omsorgsboligene ble solgt 7925 porsjoner totalt i 2024.

Det leveres også middag ut til frivilligsentralen, gjennom et prosjekt de har på torsdager. Der ble det levert 612 porsjoner totalt.

I tillegg leveres det mat til matgruppa i TFF, totalt 557 porsjoner.

De er til sammen 4 ansatte på kjøkkenet, og har bemannet kjøkkenet hver dag, hele året. Tjenesten er meget stabil, og er preget av både faglig og dyktige ansatte.

Kommentar til status økonomi

Miljøtjenesten

Det er et generelt merforbruk på tjenesten. Mye skyldes opptrapping av tjenester, og resten skyldes bruk av vikarbyrå og overtid på grunn av vansker med rekruttering og bemanning. Det er gjort organisatoriske grep i flytting av personell mellom ansvarsområdene som har ført til merforbruk på det ene ansvarsområdet. Generelt er det større aktivitet i tjenesten som gjenspeiler seg i større kostnader. Denne tjenesten er i kontinuerlig vekst, og våre prognoser holder ikke helt tritt med aktuell økning. En fordel er at to av ansvarene nå regnes som ressurskrevende tjenester som gir rett til refusjon fra staten.

Hjemmetjenesten:

Overforbruk i hjemmesykepleien skyldes at det har vært flere faste stillinger enn det som var budsjettert med. Samtidig har det vært behov for innleie og forskyvning av vakter ved fravær grunnet økt press i tjenesten. Hjemmetjenesten har ingen nattevaktjeneste, og det har vært behov for natt-tjeneste over et gitt tidsrom hvor bruken av bakvakter og utrykning på vakt, som fører til overtid har vært høy. Det har

også vært for høye lønnutbetalinger grunnet feilrapportering av faste ulempetillegg, dette er nå tatt tak i og rettet. Høyt innleie på nattevakter grunnet langtidsfravær i over halve året.

Ledig kapasitet i omsorgsboliger har gitt mindre leieinntekter.

Sykehjemmet:

Lave inntekter, grunnet lavt belegg. Tross dette fått inn mer inntekter enn budsjettet med 1,5 årsverk sykepleiestilling i vakans som ikke er leid inn pga lavt belegg. Noe som har ført til innsparing på lønnskostnader, men det har måtte vært innleie i vakter hvor det har vært mangel på sykepleiekompetansen.

Høye utgifter på konsulenttenester som det ikke er budsjettet med, dette grunnet dårlig søkermasse i forhold til sommerjobb og sykepleiekompetansen på sykehjemmet har vært veldig sårbar med vakans og langtidsfravær. For å ha forsvarlig drift igjennom sommeren både med tanke på nok personer på jobb og at det er krav om sykepleiekompetansen var vi nødt til å ta i bruk bemanningsbyrå igjennom sommeren i 2024.

Høyere utgifter på medisinsk forbruksmateriell og velferdsteknologi enn antatt. Vi ser nødvendigheten av å gå til innkjøp av mer velferdsteknologi enn det vi har pr i dag.

Kjøkken:

Noe overforbruk grunnet økte priser på matvarer. Selger ikke så mange middagsporsjoner til hjemmeboende som ønsket. Det er ønskelig å selge flere middagsporsjoner til hjemmeboende, og prøve å markedsføre dette bedre.

Oppsummering tiltak

Miljøtjenesten:

Denne tjenesten er i vekst, og vil fortsette å øke i omfang. Det jobbes med å holde tritt med riktig budsjettering, og refusjoner for ressurskrevende tjenester. Det vil videre jobbes med å flytte noen av boveileder-oppdragene til praktisk bistand som er en tjeneste man kan fakturere egenandel på. Det jobbes aktivt med å rekruttere og beholde bemanning for å sikre en stabil tjeneste, og for å hindre bruk av vikarbyrå og andre fordyrende innleier.

Tolga Omsorgstun:

1 felles enhetsleder har gitt en enda mer fleksibel bemanning, som jobber på tvers av avdelingene. Dette har vært viktig for å få mer forståelse for hverandres arbeidsoppgaver. Ved fravær vurderes det fortløpende behovet for innleie, og det blir kun benyttet på vakter hvor det er nødt pga minimumsbemanning. Dette må det jobbes med kontinuerlig.

Fortsatt sykepleie stilling 1,5 årsverk i vakans på sykehjemmet men det har vært innleid i enkelte vakter på dette i forhold til krav om kompetanse.

Prisen på praktisk bistand reguleres til nye satser da dette ikke er gjort på flere år, og det ikke er justert opp i forhold til sjølkostpris. Dette vil gi oss noe mer inntekter. I tillegg jobber forvaltningskontoret med en gjennomgang av praktisk bistand, da det ikke har vært tatt betaling for alle timene som vi i utgangspunktet kan ta betaling for. Samtidig sikrer vi at vi hver måned får inn de inntektene vi skal.

Årsmelding 2024

Grunnet lavt belegg på sykehjemmet de siste årene, legges det ned 5 institusjonsplasser midlertidig. I denne forbindelse vil det utarbeides en ny turnus ut ifra ny pleiefaktor og bemanningsplan. Noe som kan gi reduksjon i stillinger.

Etter oppstart av forvaltningskontor, er det en helhetlig gjennomgang av alle tjenester vi yter i kommunen. Brukerne får vedtak ut ifra de tjenestene de skal ha. Vedtakene blir knyttet opp mot arbeidslistene til brukerne, og det er dette de ansatte skal jobbe ut ifra. Dette får de ansatte til å jobbe mer etter de vedtakene som er fattet og får riktig bistands nivå.

Felles bestilling av medisinsk forbruksmateriell for hele sektor Velferd. Bruke det vi bestiller mer på tvers, og utarbeide et "standard" sortiment som vi skal ha.

Det skal bygges nytt institusjonskjøkken i 2025, så det er ikke forventede salgsinntekter der før i 2026. I mellomtiden skal det jobbes med markedsføring av tjenestene kjøkkenet kan tilby til innbyggerne i Tolga.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	34 101	30 376	32 376	35 084	-2 709
Refusjon lønn	-926	-1 730	-1 730	-2 051	321
Sum Lønn	33 175	28 646	30 646	33 033	-2 387
Drift	2 580	2 098	2 698	3 608	-910
Kjøp av produksjon	258	240	240	129	111
Overføringer	477	0	0	532	-532
Finansutgifter	81	0	0	111	-111
Sum Utgifter	3 395	2 338	2 938	4 379	-1 441
Brukerbetaling	-4 385	-5 873	-5 173	-5 459	287
Refusjoner	-890	-300	-300	-1 150	850
Overføringer	-81	0	0	-111	111
Finansinntekter	-118	0	0	-384	384
Sum inntekter	-5 474	-6 173	-5 473	-7 104	1 631
Netto resultat	31 096	24 811	28 111	30 308	-2 197

KIRKELIG ADMINISTRASJON

Tjenesteområdebeskrivelse

Utdrag fra Tolga kirkelige fellesråds årsmelding for 2024

Det ble avholdt 4 møter i fellesrådet i 2024. Arnstein Solheim har vært fellesrådsleder hele året. 38 bokførte saker. Arbeidsutvalget har hatt 4 fysiske møter, for å forberede sakslister. Ellers kontakt pr. epost og telefon.

Kirkebyggene og vedlikehold

- Brannalarm: alle kirkene har nå brannalarmer og disse ble kontrollert desember 2024.
- Tårntaket og maling i Vingelen ble fullført i 2024. 2 gangs påføring av tjære på spon ble utført, samt sluttarbeid fra Stein Nygjelten.
- Orgelprosjekt i Vingelen (egen orgelkomite) er utsatt til 2026 i kommunens økonomiplan. Forutsetningen for bevilgningen fra kommunen er at fellesrådet/menighetsrådet dekker halvparten. Orgelkomiteen begynte sitt arbeid i 2021. Det er pr. 31/12-24 samlet inn totalt kr. 210.857,18, hvorav netto kr. 91.145,33 i 2024.
- Hodalen kirke. Vi fikk i 2024 innvilget ekstra midler på driftsbudsjett til maling/beising av Hodalen kirke. Det ble sendt ut på anbud vinteren 2024, men vi fikk bare inn ett tilbud. Dette tilbudet var i en høyere prisklasse enn vi hadde forventet og vi måtte derfor takke nei til tilbudet. Høsten 2024 la vi dette ut på anbud på ny og vi regner med å gjennomføre prosjektet i 2025.
- Kirketjenerne sørger for fortløpende utbedring av vedlikeholdsbehov. Planlagte mindre vedlikeholdsprosjekter gjøres av stab eller i samarbeid med menighetsråd.

Kirkegårdene

- Navnet minnelund. Kr. 100.000,- er vedtatt som investeringstilskudd i 2025 vedr. prosjektering. Dette arbeidet ble startet opp i 2024 med avtale og befaring med Feste AS. Ytterligere kr. 200.000,- står på kommunens økonomiplan for 2026 til selve anlegget.
- Kirkegårdene holdes i god stand av kirketjenerne og ved dugnadsinnsats. Det er årlig vårdugnad, som ble gjennomført også i 2024.

Administrasjon/stab

- I 2024 har det vært vakanse i stillingen som kirketjener i Vingelen fram til 1.august. Det har blitt leid inn vikar til kirkelige handlinger samt til kirkegårdsarbeid. I tillegg har vi fra 1.juli fram til 1.desember vært uten sokneprest. Kirkevergens stilling ble økt fra 65% til 80% fra 1.august 2024.
- Kirkevergen har hatt flere møter med kommunens administrasjon og har et godt samarbeid med kommunedirektør og økonomisjef. Høsten 2024 deltok kirkeverge og fellesrådsleder på kommunens budsjettseminar.

Utvikling og utfordringer

Inn i 2025:

- Metting spontak Tolga kirke.
- Revidering kirkegårdsvedtekter.
- Navnet minnelund. Prosjektering.
- Maling Hodalen kirke.
- Orgel Vingelen – fortsette arbeidet.

Kommentar til status økonomi

I 2024 fikk Tolga kirkelige fellesråd driftstilskudd fra Tolga kommune på kr. 2.710.000,-. I tillegg er det utbetalt investeringstilskudd på kr. 149.138,- til fullføring restaurering Vingelen kirke.

Driftsregnskapet for 2024 viser et brutto driftsresultat på kr. 273.443,- og netto driftsresultat på kr. 359.744,-. Det er avsatt kr. 91.145,- til orgelfond Vingelen. Det avsettes kr. 200.000,- til vedlikehold kirker. Regnskapsmessig mindreforbruk er kr. 68.598,89.

Driftsinntekter: Merinntekt innsamlede midler gjelder hovedsakelig restaurering orgel Vingelen kirke.

Driftsutgifter: Mindreforbruk lønn skyldes vakanse kirketjener Vingelen samt lavere pensjonskostnader enn budsjettert. Mindreforbruk kjøp av varer og tjenester skyldes hovedsakelig ikke utført maling Hodalen kirke.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Drift	88	88	88	90	-2
Overføringer	2 462	2 710	2 710	2 710	0
Sum Utgifter	2 550	2 798	2 798	2 800	-2
Refusjoner	0	0	0	0	0
Sum Inntekter	0	0	0	0	0
Netto resultat	2 550	2 798	2 798	2 800	-2

SAMFUNNSUTVIKLING

Tjenesteområdebeskrivelse

Bunåva, Vingelen. Foto: Audun Urset

Visjonen for Samfunnsutvikling i Tolga er:
"Sammen om bolyst og bærekraft"

Målsettingen er å bidra til et aktivt lokalsamfunn med fokus på Tolga som en god bokommune, med en framtidsrettet verdiskaping basert på folk som er her, natur- og kulturgitte forutsetninger. FNs bærekraftsmål; Økologisk, sosial og økonomisk bærekraft - må ligge til grunn for utviklingen.

Samfunnsutvikling består av enhetene:

Kultur og utvikling (inkludert næring/landbruk)

Teknisk og plan (drift og forvaltning og VAR)

Sektoren har i 2024 et merforbruk på 0,2 MNOK

Hovedårsaken til merforbruket skyldes mindreinntekt i kommunale gebyrer. Enhetene Kultur og utvikling, og Teknisk og plan går med mindreforbruk på drøyt 0,8 MNOK. VAR-området har en svikt i gebyrinngangen på ca 1 MNOK.

Interkommunale samarbeid innen sektoren:

NØGIS

- Nord-Østerdal GIS (Geografiske InformasjonsSystemer) og er et geodatasamarbeid mellom kommunene Alvdal, Folldal, Rendalen, Tolga og Tynset om drift og forvaltning av kartsystemer og kompetanseutveksling. Tynset kommune er vertskommune for samarbeidet og har arbeidsgiveransvar for GIS-koordinator i 100 % fast stilling.

Samarbeidet er i løpet av 2024 utvidet med en prosjektstilling i 60 % for å kunne jobbe med anbudsprosess med ny GIS system-leverandør. Prosjektstillingen er tenkt å gjelde fram til igangsetting av ny løsning medio 2026.

Samarbeidet har et økonomisk omfang i 2024 på ca 4 MNOK.

Vannområdekoordinator

Folldal kommune er vertskommune for vannområdekoordinator for vannområde Glomma/Fjellregionen. Dette er fra 2024 en 100% stilling som finansieres via tilskudd fra fylkeskommunen og andel fra hver av medlemskommunene som er Folldal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset, Os og Røros. Samarbeidet ble utvidet med en 50% stilling for tilsyn spredt avløp, som er et ansvarsområde som faglig sett ligger nært opp til vannområdearbeidet. Denne stillingsandelen finansieres som gebyrbelagt tjeneste i de enkelte kommunene. Det overordnede målet for vannområdet er å oppnå miljømålene om god økologisk og kjemisk tilstand i vannområdet. Arbeidet fortsetter inn i 2025 med å gjennomføre kartlegging av vannområdet for å få et bedre kunnskapsgrunnlag. Det er også mål om å øke overvåkingen i vannforekomster ved at kommunen bidrar med prøvetaking i 2025.

Kulturminneforvalter

100 % stilling finansiert av Uthusprosjektet, Innlandet og Trøndelag fylkeskommune, Holtålen, Røros, Os og Tolga kommune. Oppgaver som tilligger stillingen:

- rådgiver innenfor kulturminnefaglige tema
- gi råd til eiere i forbindelse med søknader om økonomisk støtte til kulturminnetiltak
- ivareta byggherrens interesser i den daglige driften av Uthusprosjektet
- delta på håndverksmøter og andre samlinger og nettverk med relevans for arbeidsoppgavene.

Matrikkelforbedringsprosjektet

Prosjekt for å forbedre kvaliteten og innholdet i matrikkelen for Alvdal, Rendalen, Tynset og Tolga kommuner. Målet er å redusere antall aktive matrikkelenheter som mangler i matrikelkart, redusere antall jordskiftesaker som ikke er ført i matrikel, synliggjøre viktigheten av matrikkelen og dennes kvalitet. Prosjektet er drevet av en 100 % stilling, og det ble i 2023 vedtatt å forlenge prosjektperioden ut 2027. Tolga kommune er vertskommune for samarbeidet.

Nord-Østerdal musiker

60 % stilling delt på 2 musikere som bidrar med konserter for unge og eldre i Os, Tolga, Tynset og Alvdal. I tillegg til rene konserter inngår musikerne som prosjektdeltakere i skole- og barnehagetiltak, og bidrar til å heve det faglige innholdet i ulike sammenhenger. De 2 stillingene er fra 1.1.25 ubesatt, og samarbeidets innhold vurderes i løpet av våren 2025.

Utvikling og utfordringer

Ressursene i sektoren gir lite handlingsrom. Tjenestene som skal leveres og oppgavene som skal løses er strengt lovstyrte (med unntak av noen områder innen kultur og ungdomsarbeid). Det oppleves likevel som at sektoren leverer tjenester med høy kvalitet innenfor lovpålagt saksbehandlingstid. Ressursbehovet innen de enkelte fagområdene varierer til dels kraftig i løpet av året og fra år til år. Vi har en fleksibel ansattgruppe som da bistår hverandre på tvers der det er størst behov.

Arbeidet med å etablere et sterkere fagmiljø innen plan/byggesak/geodata fortsetter i 2025, hvor målet er å inngå et vertskommunesamarbeid med Tynset og Alvdal. Et slikt samarbeid vil føre til et mer robust fagmiljø, som lettere kan rekruttere og beholde gode medarbeidere.

I budsjettvedtak for 2024 var det flere verbalvedtak som angår sektoren:

Utredning av KID-ordning

Kommunen har ikke ressurser for å drifte et kollektivtilbud på linje med KID-ordningen. Rapport fra forsøksordningen fra prosjektet "Halv på hel" fra 2014 viser til kostnadene som er knyttet til et slikt tilbud. Videre har Innlandet fylkeskommune transporttilbudet "Trygt hjem" for ungdom i alderen 15 til 21 år. Se forøvrig om felles søknad for kommunene i Nord-Østerdal under kapittelet *Oppfølging av vedtak og oppdrag*

Aktivitetstilbud på lørdager

Det er i løpet av 2024 arrangert 3-4 helger med aktiviteter for hele familien, både med kino (i regi av Tynset kino), bibliotek, svømming, mm. Dette konseptet vil utvikles videre utover 2025, som en del av det helhetlige arbeidet med konseptutredning rundt kulturhuset og Dølmutunet.

Involvering av ungdom i sentrumsplanleggingen

Ungdomsrådet har vært involvert og engasjert i arbeidsgruppen for sentrumsplanleggingen. Det har vært fokus på tilrettelegging for aktiviteter i sentrum, og innenfor prosjektets rammer har fokus landet på å legge bedre tilrette for bevegelsen mellom de ulike tilbudene, spesielt etter at Støa har blitt en del av "kulturtunet" i sentrum.

Plan for drift og vedlikehold av kommunale veger

Plan for drift og vedlikehold av kommunale veger henger nøye sammen med investeringsbudsjettet. Plan for 2025-2028 ble lagt fram for kommunestyret i budsjettsammenheng, og tiltakene som ble prioritert i investeringsbudsjettet for samme periode er i tråd med de tilbakemeldingene som ble gitt i prosessen.

Utvalgte resultater

Samlet sett holder sektoren rammen, og i hovedsak skyldes dette lavere energikostnader i 2024 enn budsjettet. Nivået på energikostnadene er uforutsigbare, og vanskeliggjør en helhetlig prognose. For 2024 slo dette heldig ut for Tolga kommune.

Gebyrinntektene ble langt lavere enn budsjettet, grunnet forsinket innføring av ny VA-forskrift. Forskriften medfører en ny fordeling av gebyrene, og skal også føre til bedre kontroll med leveransene ved at flere tar i bruk vannmåler. Tjenesteleveransen er stabil, og det er ikke stort å hente på å effektivisere eller redusere oppfølgingen av leveransen (personellressurs). Kostnadene øker også for disse tjenestene, og selvkostprinsippet fører til at gebyrnivået for 2024 ble for lavt for full inndekning. Avsetning til, eller bruk av, selvkostfond skal sikre at forskjellene for abonnenten blir minst mulig fra år til år. Tolga kommune er nå i en situasjon hvor vi har negative fond, og vi må sikre handlingsrom i neste 5-års periode ved å ligge på plussiden.

Viktige begivenheter

Etter erverv av Støa i 2023 ble lokalene i løpet av 2024 klargjort for bruk til fritidsklubb. Med Støa i bruk er det blitt etablert et "kulturtun" i Tolga sentrum - med Støa, Tolga bibliotek, Kulturhuset Vidarheim og Dølmutunet. Om man utvider området til å innbefatte HANGAR 10, Olsen kafé, Galleri TØYsentralen,

Gildestova, Centralpark og Tolga Frivilligsentral har Tolga sentrum et godt grunnlag for opplevelser og aktivitet.

Støa før oppussing. Foto: Henrietta Taube

Det jobbes videre med "tun"-følelsen, hvor området rundt Støa og adkomst mellom Støa og biblioteket og kulturhuset utbedres. Dette blir gjennomført som en del av "Sentrumsplan" som Feste AS har laget en skisse på. Tiltaket ble påbegynt i 2024, og vil bli slutført sommeren 2025.

Støa etter oppussing. Foto: Henrietta Taube

Kommentar til status økonomi

Oppsummert Sektor Samfunnsutvikling

Samlet sett går sektoren med kr. 185 000 i mindreforbruk.

Enhet Kultur og utvikling er i praksis i balanse, etter budsjettjustering 2. tertial.

Enhet Teknisk og Plan har mindretgifter på kr. 1 160 000 - som i hovedsak skyldes at det var budsjettet med kr. 1,2 mill på Boligmillionen, men kun kr. 0,6 mill utbetalt. Videre er utgiftene til strøm/biovarme ca kr. 600 000 lavere enn budsjettet.

Enhet VAR har en mindreinntekt på ca kr. 1,3 mill (gebyrer vann og avløp), mens lavere energikostnader er med å redusere det negative avviket til kr. 1 mil.

502 KULTUR OG UTVIKLING

Vaktordning veterinærene har gått med et overforbruk på kr 50.000.

Fritidsklubben står med et overforbruk på kr 111.940. Dette skyldes at lønnsutgifter på svømmehallen er feilført og lagt under dette tiltaket.

Ved andre tertial ble det varslet merforbruk.

Dølmotunet varslet merutgifter til lønn og annet personal samt mindreinntekter billettsalg og varesalg. Tiltaket tilført kr 200.000 ekstra, og står ved slutten av året med kr. 30.000 i merforbruk.

Kulturadministrasjon varslet merutgifter til lønn grunnet kortere vakanse ved enhetens lederskifte + mer bruk av bistand avtroppende enhetsleder. Tiltaket ble tilført kr. 100.000.

Forvaltning Forollhogna varslet kostnader med utarbeiding av søknad autorisasjon ved Rådhuset Vingelen, ikke budsjettmidler. Tiltaket ble tilført kr. 100.000.

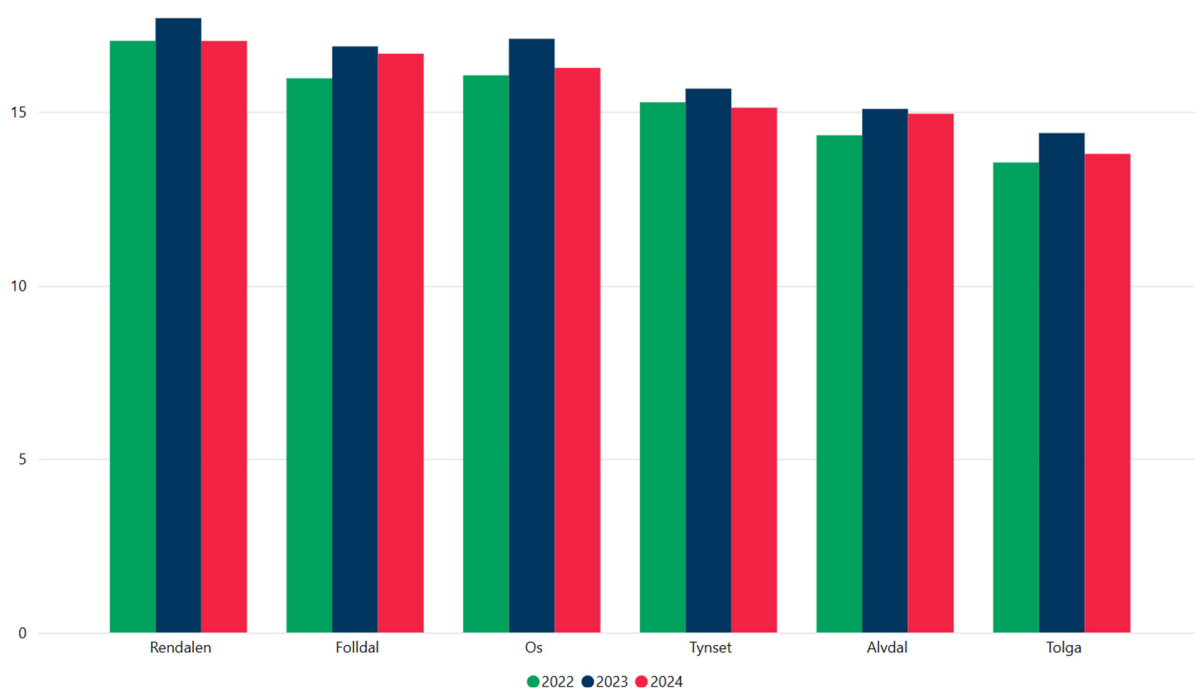
601 PLAN/TEKNISK

Generelt er det mindreforbruk på strøm/bioenergi. Dette skyldes i hovedsak at strømprisene har vært lavere enn budsjettert gjennom 2024.

Gjennomførte ENØK tiltak begynner også å gi utslag på energiforbruket, som igjen bidrar til mindre kostnader i drift.

Mye av systemer tilknyttet drifta og de forskjellige byggene er levert av eksterne leverandører. Noe økte kostnader på dette.

Bruk av ferievikarer vaktmestere ga ett merforbruk, men var en planlagt kompensasjon for sykemeldinger blant fast ansatte.

Strømforbruk per capita (MWh) i kommunene i Nord-Østerdalen

650 VAR-OMRÅDET

Tolga Kommune måtte på grunn av lovendringer innføre ny gebyrforskrift for VA-området. Det ble budsjettert med gebyrer på 2023-nivå fram til at ny forskrift skulle gjelde fra 1.7.24, men den trådte ikke i kraft før 1.1.25, noe som førte til betydelig mindreinntekt i 2024. For vann utgjør det kr. 1,4 mill, for avløp kr. 1,3 mill i henhold til budsjettforutsetning. Brutto, etter inndekning fra selvkostfond, ble resultatet en samlet mindreinntekt på hhv kr. 560'000 for vann, og kr. 156'000 for avløp. Samlet selvkostfond på disse 2 områdene er nå negativ, på drøyt kr. 1,9 mill. Dette innebærer at gebyrnivået må justeres opp i de kommende årene for å få fond på plussiden igjen.

Årsmelding 2024

Se note i årsregnskap for øvrige detaljer (Selvkostregnskap, etterkalkyle).

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	20 392	20 029	20 029	20 543	-514
Refusjon lønn	-778	-250	-250	-1 279	1 029
Sum Lønn	19 614	19 779	19 779	19 264	515
Drift	21 983	20 017	19 217	19 004	213
Kjøp av produksjon	15 396	6 415	6 415	6 695	-280
Overføringer	7 960	4 209	5 103	7 813	-2 710
Finansutgifter	97	1 062	1 062	1 044	18
Sum Utgifter	45 436	31 703	31 797	34 556	-2 759
Brukerbetaling	-17 915	-21 984	-21 784	-19 219	-2 566
Refusjoner	-12 451	-2 670	-2 670	-8 096	5 425
Overføringer	-35	0	0	0	0
Finansinntekter	-3 430	-1 901	-2 027	-1 596	-431
Sum inntekter	-33 830	-26 556	-26 482	-28 910	2 428
Netto resultat	31 220	24 926	25 094	24 910	185

KULTUR OG UTVIKLING

Kommentar til status økonomi

Vaktordning veterinærene har gått med et overforbruk på kr 50.000.

Fritidsklubben står med et overforbruk på kr 111.940. Dette skyldes at lønnsutgifter på svømmehallen er feilført og lagt under dette tiltaket.

Ved andre tertial ble det varslet kommende merbruk.

Dølmotunet varslet merutgifter til lønn og annet personal samt mindreinntekter billettsalg og varesalg. Tiltaket tilført kr 200.000 ekstra, og står ved slutten av året med 30.000kr i merbruk.

Kulturadministrasjon varslet merutgifter til lønn grunnet kortere vakanse enhetslederskifte + mer bruk av bistand avtroppende enhetsleder. Tiltaket ble tilført 100.000kr.

Forvaltning Forollhogna varslet kostnader med utarbeiding av søknad autorisasjon ved Rådhuset Vingelen, ikke budsjettmidler. Tiltaket ble tilført 100.000kr.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	4 059	3 519	3 519	4 525	-1 007
Refusjon lønn	-4	0	0	-514	514
Sum Lønn	4 054	3 519	3 519	4 012	-493
Drift	2 354	1 925	2 125	1 724	401
Kjøp av produksjon	9 352	117	117	243	-126
Overføringer	3 608	2 733	3 027	4 120	-1 093
Finansutgifter	97	97	97	104	-7
Sum Utgifter	15 410	4 872	5 366	6 190	-824
Brukerbetaling	-1 120	-1 422	-1 222	-1 176	-46
Refusjoner	-8 095	-1 766	-1 766	-4 081	2 314
Overføringer	-35	0	0	0	0
Finansinntekter	-2 055	-1 299	-1 299	-371	-928
Sum Inntekter	-11 305	-4 488	-4 288	-5 628	1 340
Netto resultat	8 159	3 903	4 597	4 574	23

PLAN/TEKNISK

Kommentar til status økonomi

Teknisk Drift

Generelt er det mindreforbruk på strøm/bioenergi. Dette skyldes i hovedsak at strømprisene har vært lavere enn budsjettert gjennom 2024.

Gjennomførte ENØK tiltak begynner også å gi utslag på energiforbruket, som igjen bidrar til mindre kostnader i drift.

Mye av systemer tilknyttet drifta og de forskjellige byggene er levert av eksterne leverandører. Noe økte kostnader på dette.

Bruk av ferievikarer vaktmestere ga ett merforbruk, men var en planlagt kompensasjon for sykemeldinger blant fast ansatte.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	15 084	14 004	14 004	13 560	444
Refusjon lønn	-783	0	0	-617	617
Sum Lønn	14 300	14 004	14 004	12 942	1 061
Drift	16 731	14 690	13 690	14 275	-585
Kjøp av produksjon	1 868	2 160	2 160	2 007	153
Overføringer	4 352	1 476	2 076	3 691	-1 615
Finansutgifter	0	0	0	327	-327
Sum Utgifter	22 951	18 326	17 926	20 299	-2 373
Brukerbetaling	-5 213	-6 675	-6 675	-5 802	-873
Refusjoner	-4 238	-904	-904	-4 014	3 110
Finansinntekter	-432	0	-126	-368	242
Sum Inntekter	-9 882	-7 579	-7 705	-10 183	2 478
Netto resultat	27 369	24 751	24 225	23 059	1 166

VAR-OMRÅDET

Kommentar til status økonomi

Tolga Kommune måtte på grunn av lovendringer innføre ny gebyrforskrift for VA-området. Det ble budsjettert med gebyrer på 2023-nivå fram til at ny forskrift skulle gjelde fra 1.7.24, men den trådte ikke i kraft før 1.1.25, noe som førte til betydelig mindreinntekt i 2024. For vann utgjør det kr. 1,4 mill, for avløp kr. 1,3 mill i henhold til budsjettforutsetning. Brutto, etter inndekning fra selvkostfond, ble resultatet en samlet mindreinntekt på hhv kr. 560'000 for vann, og kr. 156'000 for avløp. Samlet selvkostfond på disse 2 områdene er nå negativ, på drøyt kr. 1,9 mill. Dette innebærer at gebyrnivået må justeres opp i de kommende årene for å få fond på plussiden igjen.

Se note i årsregnskap for øvrige detaljer (Selvkostregnskap, etterkalkyle).

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Lønn	1 250	2 507	2 507	2 458	49
Refusjon lønn	9	-250	-250	-148	-102
Sum Lønn	1 259	2 257	2 257	2 310	-53
Drift	2 899	3 402	3 402	3 005	396
Kjøp av produksjon	4 177	4 138	4 138	4 445	-307
Overføringer	0	0	0	2	-2
Finansutgifter	0	965	965	613	352
Sum Utgifter	7 075	8 505	8 505	8 066	439
Brukerbetaling	-11 582	-13 887	-13 887	-12 241	-1 646
Refusjoner	-117	0	0	-2	2
Finansinntekter	-943	-602	-602	-857	255
Sum Inntekter	-12 643	-14 489	-14 489	-13 099	-1 390
Netto resultat	-4 308	-3 728	-3 728	-2 724	-1 004

Konsesjonskraft

Kommentar til status økonomi

Netto salg av konsesjonskraft er en vesentlig inntekt for Tolga kommune. Det er også en inntekt som har svingt i takt med prisutviklingen i kraftmarkedet, og har derfor vært spesielt uforutsigbar. Det ble derfor et prinsipp for kommunen at inntekter fra netto salg av konsesjonskraft skulle avsettes til fond for en mer helhetlig vurdering av hvordan midlene skulle disponeres.

I påvente av vedtak fra NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) har vi Tolga kommune en avtale om finansielt oppgjør med utbygger, som har fastsatt kjøp av konsesjonskraft til selvkost og salg av konsesjonskraft etter markedspris i område NO1, som vi ligger i. Økonomisk sett har avtalen gitt store netto inntekter for kommunen:

Konsesjonskraftinntektene i Tolga kommune					SALDO FOND
	2024	2023	2022	2021	
Kjøp av konsesjonskraft	915 105	966 640	952 120	299 981	
Salg av konsesjonskraft	-3 625 313	-6 216 103	-13 849 507	-3 951 312	
Netto salg	-2 710 208	-5 249 463	-12 897 387	-3 651 331	
Avsatt til Fond Kraftinntekter	0	4 200 000	7 000 000	3 000 000	14 200 000

Det var i budsjettet for 2024 lagt inn avsetning av 1,5 mill av kraftinntektene til fond. På grunn av regnskapsmessig merforbruk for kommunen samlet sett måtte denne avsetningen strykes, og det ble derfor ikke avsatt noe til fond Kraftinntekter i 2024.

På slutten av året 2024 kom det vedtak fra NVE, og kjøp og salg av konsesjonskraft må nå ut på anbud. Fra og med 1. april 2025 selges konsesjonskraften vår på markedet. På lik linje med de aller fleste kommuner i Norge, håndteres dette av Kommunekraft AS, som vi nå er medlemmer i.

Vedtaket fra NVE angir lovlig mengde uttak av konsesjonskraft, og fordeling mellom kommunene. Vedtaket viser nå at den foreløpige beregningen på uttak fra Tolga kraftverk var for høy, og kommunen må derfor tilbakebetale differansen til konsesjonæren. Administrasjonen er under forhandling med konsesjonær om både beløpets størrelse, og betalingstidspunkter. Vi får juridisk bistand i dette arbeidet.

Det man kan si så langt er at vi for det første nok må tilbakebetale et vesentlig beløp til Hafslund. Dette anbefales tatt fra de avsatte midlene på Fond Kraftinntekter. I tillegg må man påregne at disse inntektene i 2025 og framover blir vesentlig lavere enn de har vært hittil. Det blir imidlertid mer forutsigbare inntekter, som skal være mer håndterlig å forholde seg til budsjettmessig.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Overføringer	967	500	500	915	-415
Sum Utgifter	967	500	500	915	-415
Brukerbetaling	-6 216	-2 000	-2 900	-3 625	725
Sum Inntekter	-6 216	-2 000	-2 900	-3 625	725
Netto resultat	-5 249	-1 500	-2 400	-2 710	310